Клайв Стейплз Льюис

Подорож Досвітнього мандрівника

Присвячую Джеффрі Барфілду

Розділ перший

КАРТИНА У СПАЛЬНІ

Був собі хлопчик на ім'я Юстас Клеренс Скрабб — і на це він таки заслуговував. Батьки кликали його Юстасом Клеренсом, а вчителі — просто Скраббом. Друзі до нього не звертались, бо він їх не мав. Маму й тата він називав не "мамою" й "татом", а Гарольдом та Альбертою. То були дуже сучасні й прогресивні люди: вони не вживали алкоголю, не курили, були веґетаріанцями і носили особливу білизну. Вдома вони мали зовсім небагато меблів, кілька простирадел на ліжках, а вікна завжди тримали прочиненими.

Юстас Клеренс любив тварин, особливо жуків, якщо ті були мертвими й пришпиленими до карток. Йому подобались інформативні книжки, а ще він мав картинки з елеваторами для зерна та іноземними дітьми-товстунами, котрі робили вправи у зразкових школах.

Кого Юстас Клеренс не любив, то це своїх кузенів, чотирьох Певенсів: Пітера, Сьюзан, Едмунда та Люсі. Однак він майже зрадів, почувши, що Едмунд та Люсі приїдуть погостювати. Глибоко всередині він полюбляв командувати й зачіпатись; і, хоча й був хирлявим малюком, котрий не міг протистояти у бійці навіть Люсі, не кажучи вже про Едмунда, він знав десятки способів, як зіпсувати життя своїм гостям у власному домі.

Едмунд та Люсі анітрохи не хотіли їхати до дядька Гарольда й тітки Альберти. Та вибору не було. Того літа тата запросили на чотири місяці до Америки читати лекції, і мама збиралася з ним, оскільки вже десять років не мала справжньої відпустки. Пітер щосили готувався до екзаменів — на канікулах його мав тренувати старий професор Кірк, у чиєму будинку колись, у роки війни, діти пережили дивовижні пригоди. Якби професор і надалі жив у тому будинку, то запросив би до себе всіх чотирьох. Та відтоді він збіднів і жив у малому котеджі лише з однією додатковою спальнею. Брати усіх до Америки було б надто дорого, тож поїхала тільки Сьюзан.

Дорослі вважали її найвродливішою, до того ж вона не хапала зірок у навчанні (хоча в іншому й була зрілою як на свій вік), тож мама сказала, що Сьюзан "візьме набагато більше від подорожі до Америки, ніж молодші". Едмунд та Люсі намагались не заздрити талану Сьюзан, проте канікули у родичів видавалися їм жахіттям. "Для мене все ще гірше", сказав Едмунд, "ти принаймні матимеш власну кімнату, а я ділитиму спальню з тим останнім смердюхом Юстасом".

Ця історія починається певного пообіддя, коли Едмундові та Люсі вдалося викрасти кілька цінних хвилин насамоті. Звісно, розмовляли вони про Нарнію — свою власну таємну країну. Гадаю, у більшості з нас є власна таємна країна, та майже у всіх вона уявна. У цьому відношенні Едмундові та Люсі пощастило більше. Їхня таємна країна була справжньою. Вони вже двічі побували там: і не граючи або мріючи, а насправді. Безперечно, потрапити туди вдалося завдяки магії — це єдиний шлях до Нарнії. І там їм було обіцяно, — чи майже обіцяно — що певного дня вони повернуться знову. Можете собі уявити, скільки вони про це говорили при кожній нагоді.

Діти сиділи на краю ліжка в кімнаті Люсі і дивилися на картину на стіні навпроти. Це була єдина картина у всьому

будинку, яка їм подобалась. Натомість зовсім не подобалась тітці Альберті (ось чому її повісили у крихітній кімнатці нагорі), але позбутись її вона не могла, бо це був весільний подарунок від когось, кого не варто було ображати.

На картині було зображено корабель, що плив просто на вас. Він мав позолочений ніс у формі драконячої голови з роззявленою пащею, лише одну щоглу і одне велике квадратне вітрило яскраво-пурпурового кольору. Там, де закінчувались позолочені крила дракона, можна було розгледіти зелені боки корабля. Він щойно опинився на вершечку дивовижної блакитної хвилі, яка, сходячи піною та бульбашками, котилася на вас. Корабель, вочевидь чимдуж гнаний уперед веселим вітром, ледь кренився на лівий борт. (До речі, якщо ви взагалі збираєтесь читати цю історію і якщо досі цього не знали, затямте собі: лівий бік корабля — якщо дивитися спереду — це лівий борт, а правий бік — правий борт). Саме з цього боку й падало на корабель сонячне світло, тож вода тут мінилась зеленим і пурпуровим. З протилежного боку тінь вітрильника робила воду темно-синьою.

— Питання в тому, — мовив Едмунд, — чи не стає тобі ще гірше, коли дивишся на Нарнійський корабель і не можеш туди потрапити.

— Це краще, ніж нічого, — відповіла Люсі.

— А Нарнійський корабель такий гарний.

— Продовжуєте бавитися в стару гру? — запитав Юстас Клеренс, котрий підслуховував під дверима, а тепер увійшов, гигочучи. Минулоріч, гостюючи у Певенсів, він підслухав розмови дітей про Нарнію — і тепер запопадливо їх дражнив.

Звісно, він думав, що то все вигадки, а оскільки сам був надто тупим, аби щось вигадати, то й не схвалював цього.

— Тебе не запрошували, — коротко кинув Едмунд.

— Я намагаюсь вигадати лімерик, — сказав Юстас. — Щось типу:

Певні діти, що гралися в Нарнію, Дурнуватими стали і марними…

— Ну, почнемо з того, що "Нарнія" і "марними" не римується, — сказала Люсі.

— Це асонанс, — мовив Юстас.

— Не питай його, що таке ассі-як-там-його, — сказав Едмунд. — Він аж пищить, так хоче, щоб його запитали. Мовчи — і, може, він забереться звідси.

Більшість хлопчаків, зустрівши такий прийом, або вимелися б геть, або оскаженіли. Тільки не Юстас. Він продовжував стояти і шкіритись, а тоді знову заговорив.

— Вам подобається ця картина? — запитав він.

— Заради Бога, нехай він не заводить свою пісню про мистецтво і все таке, — поквапливо сказав Едмунд, та щиріша за нього Люсі вже мовила:

— Атож. Вона мені дуже подобається.

— Це огидна картина, — оголосив Юстас.

— Згинь — і не бачитимеш її, — відрізав Едмунд.

— Чим вона тобі подобається? — запитав Юстас у Люсі.

— Ну, по-перше. — мовила Люсі, — тим що здається, ніби корабель по-справжньому рухається. А вода виглядає дійсно вологою. А хвилі такі, наче опускаються й піднімаються.

Звісно, Юстас мав, що на це відповісти, та промовчав — з тієї простої причини, що, глянувши на хвилі, він побачив, ніби ті справді опускаються та піднімаються. Хлопець лише раз плавав на кораблі (та й то не далі Острова Вайт) і пережив страшнючу морську хворобу. Від хвиль на картині йому знову зробилось недобре. Він позеленів і глянув ще раз. І тут вся трійця, пороззявлявши роти, витріщилась на картину.

У те, що вони побачили, доволі важко повірити, навіть читаючи про це, однак майже так само складно для наших героїв було повірити власним очам. Зображення рухалось. Та це не скидалося на кіно — надто справжніми й чистими були барви, — немов простонеба. Ніс корабля врізався у хвилю, знявши цілу зливу бризок. А тоді позаду судна здійнялась хвиля, уперше відкриваючи корму та палубу, які одразу й зникли з наступною хвилею, і знову вгору зринув ніс. Тієї ж миті підручник, що лежав на ліжку обіч Едмунда, зашелестів сторінками і полетів у стіну позаду нього, а Люсі відчула, як навколо її обличчя затріпотіло волосся, наче вітряного дня. То й був вітряний день — тільки вітер дмухав із картини. І раптом цей вітер приніс звуки — шурхіт і плюскіт хвиль довкола корабля, і рипіння, і всеохопний безперервний шум повітря та води. Проте лише запах — дикий, солоний запах — переконав Люсі в тому, що це не сон.

— Припиніть, — почувся писклявий від страху і роздратування голос Юстаса. — Ви, двоє, що за дурнуватий фокус. Припиніть. Я розкажу Альберті — ой!

Двоє інших дітей були набагато більше призвичаєні до пригод, але, щойно Юстас Клеренс вигукнув "ой", вони також вигукнули "ой". А все тому, що з рами вирвався великий фонтан холодної солоної води і дітлахам перехопило подих від його удару, до того ж вони ущерть змокли.

— Я розтрощу цю огидну штуку, — закричав Юстас. А тоді одночасно трапилося кілька речей. Юстас кинувся до картини.

Едмунд, котрий трохи знався на магії, стрибнув за ним, застерігаючи бути обережним і не коїти дурниць. Люсі вчепилася в нього з іншого боку і її потягнуло вперед. І тоді ж чи то вони стрімко зменшилися, чи збільшилась картина. Юстас підскочив, щоб зняти її зі стіни, й усвідомив, що стоїть на рамі. Перед ним було не скло, а справжнє море, вітер і хвилі бились об раму, наче об скелю. Знетямившись, він вчепився в дітей, котрі разом з ним повистрибували на раму. Якусь мить вони борюкалися й кричали, та щойно їм здалося, ніби рівновагу відновлено, як велетенський блакитний вал накотився, збив гурт з ніг і потяг у море. Відчайдушне волання Юстаса обірвалося, коли він сьорбнув води.

Люсі дякувала своїй щасливій зірці за минуле півріччя, коли вона так старанно вчилася плавати. Щоправда, було б краще, якби вона повільніше гребла, до того ж вода виявилася набагато холоднішою, ніж здавалась, коли була просто намальованою. Та все ж дівчинка високо тримала голову і скинула взуття — саме так мусить робити кожен, хто в одязі потрапляє у глибоку воду. Вона навіть тримала рот закритим, а очі розплющеними. Корабель був зовсім поруч: дівчинка бачила його зелений борт, що височів над ними, і людей, котрі

дивились униз з палуби. А тоді, як і слід було сподіватись, Юстас в паніці вчепився за неї, і обоє гулькнули під воду.

Коли вони знову виринули, Люсі побачила, що з борту пірнає у воду біла фігура. Едмунд, розтинаючи воду, підплив уже зовсім близько: навіть вхопив за руки верескливого Юстаса. А тоді хтось інший, чиє обличчя видавалося непевно знайомим, підтримав її за руку з протилежного боку. З корабля лунали голосні крики, з-понад фальшборту видніли чиїсь голови, додолу скинули канати. Едмунд та незнайомець обв'язали дівчину канатом. Після цього, як їй здавалось, настала довжелезна пауза, протягом якої обличчя її посиніло, а зуби заклацали. Насправді ж часу спливло небагато: довелося чекати моменту, коли дівчину можна буде підняти на корабель, не вдаривши об борт. Попри всі їхні намагання, коли мокра й тремтяча Люсі нарешті опинилася на палубі, її коліно виявилося розбитим. Потім підняли Едмунда і нарешті нещасного Юстаса. Останнім витягнули незнайомця — золотоволосого хлопця на кілька років старшого від Люсі.

— Ка-Ка-Каспіяне! — вигукнула Люсі, щойно змогла нормально дихати. І це таки був він — хлопчик-король Нарнії, якому протягом своїх останніх відвідин діти допомогли посісти трон. Тієї ж миті Едмунд також упізнав його. Всі троє з неабиякою радістю потиснули руки і поплескали одне одного по спині.

— А хто ж ваш друг? — несподівано запитав Каспіян, обернувшись до Юстаса з привітною посмішкою. А Юстас ридав, ридав набагато гучніше, ніж має право плакати хлопець його віку, всього лише трохи змокнувши, і кричав:

— Відпустіть. Відпустіть мене назад. Мені тут не подобається.

— Відпустити? — здивувався Каспіян. — Але куди?

Юстас кинувся до борту корабля, сподіваючись побачити над морем раму картини і, можливо, частину спальні Люсі. Та побачив лише блакитні, поплямовані піною хвилі та блякло-синє небо — і все це простягалося аж до виднокола. Мабуть, не варто звинувачувати його за те, що його серце впало у п'яти. Бідолаху тут таки й знудило.

— Агов, Райнельфе, — гукнув Каспіян до одного з моряків. — Принеси їхнім величностям вина зі спеціями. Після такої купелі треба зігрітись.

Він називав Едмунда та Люсі їхніми величностями, бо колись, задовго до його власного часу, вони, разом із Пітером та Сьюзан, були королями та королевами Нарнії. Нарнійський час плине інакше, ніж наш. Провівши у Нарнії сто років, ви повернетесь до нашого світу в ту ж годину того ж дня, коли покинули його. А тоді, опинившись у Нарнії, через тиждень у нас виявите, що там минула тисяча років — або лише день, або жодної миті. Доки не потрапите — не довідаєтесь. Ось чому, коли діти Певенсі вдруге повернулися до Нарнії, для нарнійців це було так, наче до Британії повернувся король Артур (кажуть, колись так воно й станеться. А я б додав: чим швидше, тим краще).

Повернувся Райнельф, несучи флягу з паруючим вином та чотири срібних келихи. Це було саме те, що треба: щойно Люсі та Едмунд зробили по ковтку, як до самісіньких пальців на ногах відчули тепло. А Юстас кривився, сичав і плювався, його знову знудило і він розревівся і запитав, чи немає тут вітамінізовано-енергетичної їжі "Вгодованець" і чи не можна б розвести її дистильованою водою, і що так чи інак, а він наполягає, аби його висадили на суходіл на найближчій станції.

— Чудового супутника привів ти нам, брате, — реготнувши, прошепотів Едмундові Каспіян. Та не встиг додати нічого більше — Юстас вибухнув знову.

— Ой! Фу! Що це в біса таке? Заберіть геть, ну й гидота.

Цього разу його здивування частково можна було зрозуміти. З каюти на кормі вийшов і рушив до товариства дехто надзвичайно цікавий. Ви назвали б його — і цілком справедливо — мишею. Та миша ця стояла на задніх лапах і мала більше як півметра зросту. Її голову оперізувала тонка золота стрічка, зав'язана під одним вухом і поверх іншого, притримуючи довге перо малинового кольору. (А оскільки хутро миші було темним, майже чорним, ефект, справді кидався в очі). Ліва лапа звірятка спочивала на руків'ї меча завдовжки майже з його хвіст. Чітко крокуючи хиткою палубою, звір бездоганно втримував рівновагу, а манери його вражали вишуканістю. Люсі та Едмунд відразу впізнали Рипічипа, найхоробрішого серед усіх тварин Нарнії, командира мишей. Він завоював невмирущу славу у другій Берунській битві. Люсі, як завжди, запраглося схопити Рипічипа і пригорнути до себе. Та вона знала, що цього задоволення не отримає ніколи: це глибоко образило б малюка. Замість цього вона опустилась на одне коліно і заговорила до нього.

Рипічип виставив вперед ліву ніжку, а праву витягнув позаду себе, вклонився, поцілував дівчині руку, випростався, підкрутив бакенбарди і мовив пронизливим писклявим голосом:

— Моя скромна особа до послуг Вашої Величности. І короля Едмунда також, — тут він знову вклонився. — Цій славетній пригоді бракувало лише присутності ваших величностей.

— Фу, заберіть його геть! — репетував Юстас. — Ненавиджу мишей. Терпіти не можу циркових звірів. Вони дурні, вульгарні та сентиментальні.

— Чи правильно я зрозумів, — мовив Рипічип до Люсі, вивчивши Юстаса поглядом, — що ця винятково невихована особа під захистом ваших величностей? Бо якщо ні…

У цей момент Люсі та Едмунд одночасно чхнули.

— Який же я дурень, що тримаю вас тут у вологому одязі, — сказав Каспіян. — Ходімо вниз, переодягнетесь. Звісно, Люсі, я віддам тобі свою каюту, однак, боюсь, на борту немає жіночого вбрання. Доведеться тобі скористатися моїм. Будь добрий, Рипічипе, покажи дорогу.

— Задля зручності пані, — мовив Рипічип, — слід відкласти навіть питання честі — принаймні, на якийсь час, — і він прискіпливо зиркнув на Юстаса. Та Каспіян підганяв їх, і за кілька хвилин Люсі заходила у двері стернової каюти.

І відразу ж закохалася в це приміщення — три квадратних віконця, що виглядали на блакитну піняву воду за кормою, невисокі м'які лавки з трьох боків від столу, розгойдана срібна лампа на стелі (робота гномів — дівчинка відразу впізнала її за винятковою витонченістю) і пласке золоте зображення Лева Аслана над дверима. Вона лише якусь мить оглядала все це, бо Каспіян вже відчинив двері з боку правого борту і сказав:

— Це буде твоя кімната, Люсі. Я лише візьму для себе сухих речей, — говорячи, він порпався в одній зі скринь, — а тоді ти зможеш переодягнутись. Вологі речі кинь за двері, я накажу вивісити їх на камбузі й висушити.

Люсі відчула себе вдома настільки, наче вона вже тижнями живе в Каспіяновій каюті. Рухи корабля не тривожили її — у давні часи, будучи королевою Нарнії, дівчині довелося чимало подорожувати. Каюта була крихітною, але світлою, з розмальованими стінами (птахи, звірі, дракони малинового кольору, виноградна лоза) і бездоганно чистою. Одяг Каспіяна був на неї завеликий, та вона якось пристосувала його. Взуття — сандалі та ґумові чоботи — безнадійно спадали, та дівчина не мала нічого проти того, аби ходити палубою босоніж. Закінчивши одягатися, вона визирнула з вікна на воду, що залишалась позаду, і глибоко зітхнула. Безперечно, попереду в них надзвичайні часи.

Розділ другий

НА БОРТУ "ДОСВІТНЬОГО МАНДРІВНИКА"

— Ось і ти, Люсі, — мовив Каспіян. — Ми саме чекали на тебе. Це мій капітан, лорд Дриніян.

Темноволосий чоловік опустився на одне коліно і поцілував її руку. Крім нього присутніми були ще Рипічип та Едмунд.

— А де Юстас? — запитала Люсі.

— У ліжку, — відповів Едмунд, — і, здається, ми нічим не можемо йому зарадити. Він стає ще гіршим, коли намагаєшся допомогти йому.

— Між тим, — мовив Каспіян, — час поговорити.

— Таки так, треба, — підтвердив Едмунд.

— Найперше — про час. За нашим часом минув приблизно рік відколи ми покинули тебе напередодні коронації. Скільки минуло в Нарнії?

— Рівно три роки, — відповів Каспіян.

— Все іде добре? — поцікавився Едмунд.

— Ти ж не думаєш, що я покинув би своє королівство і подався в море, якби все не було добре, — відповів король. — Краще й бути не може. Тепер між тельмаринцями, гномами, тваринами, що розмовляють, фавнами та рештою немає жодних непорозумінь. А тим неспокійним велетням на кордоні ми влаштували минулого літа таку бійню, що тепер вони платять нам данину. А у якості реґента я залишив бездоганну особу, гнома Трампкіна. Пам'ятаєте його?

— Любий Трампкін, — сказала Люсі, — звісно, я його пам'ятаю. Кращого реґента годі вигадати.

— Відданий, наче борсук, пані, а хоробрий, як… як миша, — сказав Дриніян. Він збирався сказати "немов лев", однак відчув на собі погляд Рипічипа.

— Куди ж ми прямуємо? — запитав Едмунд.

— Ну, — сказав Каспіян, — це довга історія. Можливо, ви пам'ятаєте, що, коли я був малим, мій дядько-узурпатор Міраз позбувся семи батькових друзів (котрі могли встати на мій бік), виславши їх досліджувати невідомі Східні Моря за Самотніми Островами.

— Так, — підтвердила Люсі, — і жоден з них не повернувся.

— Атож. Що ж, у день моєї коронації я, отримавши Асланове схвалення, присягнув: коли встановлю мир у Нарнії, сам на один рік та один день попливу на схід шукати батькових друзів чи звістки про їхню загибель і тоді помститися за них, якщо зможу. Ось їхні імена — лорд Ревіліан, лорд Берн, лорд Арґоз, лорд Мавраморн, лорд Октезіян, лорд Рестімар і — ой, і ще один, якого так складно запам'ятати.

— Лорд Руп, пане, — підказав Дриніян.

— Руп, Руп, звісно, — сказав Каспіян. — Ось моє основне завдання. Однак Рипічип має ще шляхетнішу мету.

Всі погляди зосередились на миші.

— Таку ж шляхетну, як мій дух, — сказав мишак. — Хоча, можливо, й настільки ж дрібну, як моя постать. Чому б нам не попливти до найсхіднішої точки світу? Що ми можемо там знайти? Я гадаю, там лежить Асланова країна. Великий Лев завжди з'являється до нас зі сходу, з-за моря.

— Оце так ідея, скажу я вам, — з трепетом в голосі мовив Едмунд.

— Але невже ви гадаєте, — сказала Люсі, — що Асланова країна — це та країна, до якої можна доплисти?

— Не знаю, пані, — відказав Рипічип. — Але послухайте і таке. Коли я був ще в колисці, лісова жінка, дріяда, промовляла наді мною цей вірш:

Де небо п'є солодку воду,

І де марно питати броду,

Саме там, Рипічипе, знай,

Відшукаєш омріяний край:

Починається там край Сходу.

— Не знаю, що воно означає. Але ці слова зачарували мене на все життя.

Після короткої мовчанки Люсі запитала:

— І де ми зараз, Каспіяне?

— Капітан пояснить краще, — мовив Каспіян, тож Дриніян витяг карту і розгорнув її на столі.

— Ми ось тут, — сказав він, вказавши пальцем. — Принаймні були сьогодні опівдні. З Кер Паравелу нас вів легкий вітерець, ми пройшли північніше від Ґальми, але прийшли туди наступного дня. Тиждень стояли в порту, бо грав Ґальми влаштував на честь Його Величності великий турнір, де той переміг силу силенну лицарів…

— І сам добряче звалився кілька разів, Дриніяне. У мене ще залишилось кілька синців, — вставив Каспіян.

— …І переміг силу силенну лицарів, — з усміхом повторив Дриніян. — Ми думали, графові буде приємно, якщо Його Королівська Величність одружиться з його дочкою, та з цього нічого не вийшло…

— Зизоока й веснянкувата, — пояснив Каспіян.

— Бідолашна, — зітхнула Люсі.

— Тож ми попливли з Ґальми, — продовжував Дриніян, — більшість часу протягом наступних двох днів стояв штиль, тож ми мусили веслувати, а тоді знову повіяв вітер — до Теребінтії ми дісталися аж на четвертий день після Ґальми. Їхній король вислав нам попередження не швартуватись, бо в Теребінтії панувала хвороба. Ми обійшли мис і пришвартувались у гирлі річки, далеко від міста, де й набрали прісної води. Далі ми три дні чекали південно-східного вітру, аж доки рушили у напрямі Семи Островів. Третього дня нас наздогнали пірати — судячи з устаткування корабля, теребинці, та, побачивши, що ми добре озброєні, відступили після кількох стріл з обох боків…

— А ми повинні були наздогнати їх, захопити і повісити мерзотників, — втрутився Рипічип.

— За п'ять днів ми побачили Муйл — найзахідніший із Семи Островів. На веслах ми перетнули пролив і в присмерку прийшли до Редгейвена на острові Бренн, де нас чудово зустріли і вдосталь напакували харчами та водою. Редгейвен ми покинули шість днів тому і розвинули просто чудову швидкість, тож сподіваюсь, Самотні Острови ми побачимо післязавтра. Підсумок — ми близько тридцяти днів у морі і відпливли від Нарнії більше, ніж на чотириста льє.

— А що після Самотніх Островів? — запитала Люсі.

— Ніхто не знає, Ваша Величносте, — відповів Дриніян. — Може, Самотні Острови нам підкажуть.

— У наші часи не підказали, — кинув Едмунд.

— Якщо так, — мовив Рипічип, — після Самотніх Островів починається справжня пригода.

Каспіян запропонував перед вечерею показати корабель, та Люсі замучила совість, тож вона сказала:

— Я, мабуть, піду до Юстаса. Морська хвороба — це жах, самі знаєте. Якби зі мною був мій цілющий напій, я б його вилікувала.

— Він у тебе є, — сказав Каспіян. — Зовсім забув про це. Коли ти залишила його, я подумав: це можна вважати одним із королівських скарбів, тож взяв із собою. Бери, якщо вважаєш, що скарб можна змарнувати на таку дурницю, як морська хвороба.

— Я візьму лише краплю, — сказала Люсі.

Каспіян відчинив одну зі скринь під лавкою і витягнув звідтіля прегарну діамантову фляшку, так добре знайому Люсі.

— Бери те, що належить тобі, королево, — сказав він. А тоді всі вийшли з каюти назовні.

На палубі з обох боків від щогли розташувалося два великих подовгастих люки, і обидва були відчинені — як завжди у погідний день, щоб світло та повітря сягали закамарків корабля. Каспіян повів усіх вниз трапом крізь люк за щоглою. Товариство опинилося у приміщенні, де від борту до борту тягнулися веслярські ослони, а світло пробивалося крізь дірки для весел і танцювало на стелі. Звісно, корабель Каспіяна не був якоюсь жахливою галерою з веслярами-рабами. Весла використовували лише коли стихав вітер або для того, щоб заплисти чи виплисти з гавані, а веслували всі по

черзі, крім Рипічипа, бо його лапки були надто короткими. Простір під лавками по обидва борти був вільним для ніг веслярів, натомість центр займала заглибина, що сягала аж до кілю, напхана всякою всячиною: лантухами з борошном, діжами з водою та пивом, бочками з солониною, глечиками з медом, шкіряними пляшками з вином, купами яблук, горіхів, сирних голів, печива, ріпок, свинячими боковинами. Зі стелі — тобто з внутрішнього боку палуби — звисала яловичина та низки цибулі, а також гамаки, в яких погойдувалися вільні від служби матроси. Каспіян вів друзів слідом, переступаючи з лавки на лавку. Хоча переступав тільки він: для Люсі це було щось середнє між кроком та стрибком, а для Рипічипа — довжелезний стрибок. Нарешті вони дійшли до переборки з дверима. Каспіян відчинив їх і завів друзів до каюти, що містилася під каютами на кормі. Звісно, вона мала не надто приємний вигляд: низька, з похилими стінами, що сходилися докупи, тож підлоги тут майже не було, а шиби з товстого скла не відчинялись, оскільки були зануреними під воду. Коли корабель гойдався, вікна мінилися то золотом сонячного сяйва, то тьмяною зеленню морської товщі.

— Отут ми з тобою й поселимося, Едмунде, — сказав Каспіян. — Твоєму родичеві залишимо лежанку, а самі спатимемо в гамаках.

— Я благаю, Ваша Величносте, — сказав Дриніян.

— Ні, ні, друже, — мовив Каспіян, — ми вже це обговорили. Ви з Рінсом, твоїм помічником, керуєте кораблем і маєте безліч клопотів та турбот уночі, поки ми наспівуємо пісеньок чи розповідаємо історії, тож ваша каюта — на верхній палубі. Тут, унизу, нам із королем Едмундом буде дуже затишно. А як же наш незнайомець?

Юстас, зелений з лиця, насупився і запитав, чи є хоч якийсь натяк на те, що буря стихне.

— Яка ще буря? — запитав Каспіян, а Дриніян вибухнув реготом.

— Буря, молодий пане! — заволав він. — Та це ж найясніша погода, якої тільки можна бажати.

— Це ще хто? — роздратовано запитав Юстас. — Нехай забирається. У мене розколюється голова від його голосу.

— Я принесла тобі те, від чого стане краще, — мовила Люсі.

— Ох, іди геть, дай мені спокій, — забурчав Юстас. Проте краплю з фляшки проковтнув і, хоча й сказав, що рідина — несмачна (поки каютою розливався смачнючий запах), його обличчя набрало звичної барви вже за мить по тому, як проковтнув напій, і йому вочевидь покращало, бо замість волати про шторм та власну голівоньку, він заходився вимагати, щоб його висадили на берег, та погрожувати, що у першому ж порту висловить своє ставлення до них британському консулові. Зате коли Рипічип запитав, що ж то за ставлення і як його висловлюють (мишак вирішив, що йдеться про новий спосіб влаштовувати поєдинки), Юстас спромігся відповісти лише:

— Тільки дурні цього не знають.

Нарешті вдалося переконати Юстаса, що вони вже з усією швидкістю пливуть до найближчого відомого їм суходолу і мають таку ж змогу повернути його назад, до Кембриджа, де жив дядько Гарольд, як і відправити на місяць. Після цього

Юстас понуро погодився одягнути запропонований йому чистий одяг і вийшов на палубу.

Тоді Каспіян провів усіх кораблем, хоча вони його вже майже повністю роздивилися. Друзі піднялись на кубрик і побачили матроса, що стояв на сходинці усередині позолоченої шиї дракона і дивився крізь його розчахнуту пащу. На кубрику містився камбуз (себто корабельна кухня) та приміщення для боцмана, теслі, кухаря та головного лучника. Якщо вам здається дивним те, що камбуз розташовано на носі корабля і дим з димарів розвіюється по всіх усюдах, це тому, що ви уявляєте собі пароплав, коли вітер дме завжди попереду. На вітрильниках вітер дме ззаду, тож все пахуче розташовують якомога ближче до носа. Друзі видерлися на найвищу точку корабля, і їм спершу зробилося трохи тривожно: нагорі добряче кидало взад і вперед, а палуба далеко внизу видавалася дуже крихітною. І стало зрозуміло, що коли гигнешся звідти, то немає жодної причини трапити неодмінно саме на палубу, а не в море. Тоді їх повели на корму, де Рінс з іще одним чоловіком чергували біля великого румпеля, позаду якого здіймався драконячий хвіст, вкритий золотом, всередині ж хвоста півколом розташувалася лавочка.

Корабель називався "Досвітній мандрівник". Це було крихітне суденце, яке годі порівнювати з нашими кораблями чи навіть з гвинтовими човнами, великими вітрильниками, шхунами та галерами, якими володіла Нарнія за часів правління Люсі, Едмунда й Великого Короля Пітера, бо навігація майже цілковито вимерла через Каспіянових завойовників. Коли його дядько, Міраз-узурпатор, вислав сімох лордів у море, довелося купувати ґалміянський корабель і наймати ґальміянських моряків. Однак тепер Каспіян знову почав навертати нарнійців до мореплавства, а "Досвітній мандрівник" був найкращим із збудованих ним суден. Такий маленький, що перед щоглою між центральним люком та

човном, з одного боку, і курником, з іншого (курей годувала Люсі), майже не залишалося місця. Однак це був справжній красень, або навпаки, як кажуть моряки, — "дама", з досконалими лініями, чистими кольорами, кожна поперечина, всі колоди та цвяхи в ній були приладнані з любов'ю.

Юстаса, звісно, нічогісінько не вражало. Він і далі правив своєї про лайнери та моторні човні, про аероплани й субмарини ("Так, наче він бодай щось про це знає", пробурмотів Едмунд), зате двійко інших дітей були просто зачаровані, і, повернувшись до каюти на вечерю, побачили, як небо запалало неохопним малиновим спаднем, відчули трем корабля, присмак солі на вустах і подумали про незнані краї на Сході, Люсі почулася надто щасливою, аби розмовляти.

Що ж зрозумів Юстас, краще розповісти його власними словами. Коли дітям наступного ранку повернули їхній сухий одяг, він витягнув чорний записничок і олівець та почав писати в щоденнику. Юстас завжди носив цього записничка при собі і занотовував туди оцінки, бо, хоча його ніщо не цікавило просто так, його страшенно турбували шкільні оцінки, тож він підходив до однокласників і казав: "У мене така-то оцінка. А у тебе?" Та оскільки на "Досвітньому мандрівнику" оцінок не передбачалося, він почав вести щоденник. Ось перший запис.

"7 серпня. Ось уже двадцять чотири години я перебуваю на цьому огидному човні, якщо це не сон. Увесь час лютує жахливий шторм (ціле щастя, що у мене немає морської хвороби). Величезні хвилі перехлюпують через борти, і я бачив, як човен кілька разів мало не накрило повністю. Решта вдає, ніби не помічає цього, чи то через марнославство, чи тому що, як каже Гарольд, один з найбоягузливіших учинків звичайних людей — заплющувати очі перед фактами. Що за божевілля — виходити у море на такій трухлявій посудині. Не більшій від рятувальної шлюпки. І звісно, абсолютно примітивній

всередині. Ні пристойної кают-компанії, ні радіо, ні ванни, ні стільців на палубі. Вчора мене весь вечір тягали по ній і, чесно кажучи, будь-кого знудило б від того, як Каспіян демонструє свого сміхотворного іграшкового човника, наче це "Королева Мері". Я намагався розповісти йому про справжні судна, проте він надто обмежений. Е. та Л., звичайно ж, мене не підтримали. Гадаю, така дитина, як Л., просто не здатна усвідомити всієї небезпеки, а Е. підлещується до К., як і решта. Називають його королем. Я сказав, що я — республіканець, а той запитав мене, що воно таке! Він взагалі, здається, нічого не знає. Марно й казати, що мені виділили найгіршу каюту на човні, справжню темницю, а Люсі одній віддали цілу кімнату на палубі, досить гарну порівняно з усіма іншими. К. каже, це тому, що вона дівчина. Я спробував повторити йому слова Альберти, що вчинки такого типу насправді принижують дівчат, однак він надто тупий. Все ж він мав би розуміти, що я захворію, якщо й надалі залишатимусь у тій дірі. Е. каже, що нам гріх жалітись, адже сам К. ділить її з нами, віддавши свою кімнату Л. Так, наче від цього діра не стала тіснішою і ще гіршою. Мало не забув — тут є ще істота на кшталт миші, яка поводиться страхітливо нахабно. Інші можуть терпіти це, якщо хочуть, але я хутенько скручу йому хвоста, якщо він мене зачепить, їжа також жахлива".

Проблеми між Юстасом та Рипічипом почалися навіть раніше, ніж можна було сподіватися. Наступного дня перед обідом, коли решта в очікуванні страв сиділи навколо столу, (плавання в морі наганяє неабиякий апетит), увірвався Юстас, стискаючи власну руку, і вигукнув:

— Ще трохи, і ця мала скотина убила б мене. Я наполягаю, щоб його взяли під контроль. Я можу розпочати проти тебе справу, Каспіяне, тобі накажуть його знищити.

Тієї ж миті з'явився Рипічип. Його меч був оголений, а бакенбарди виглядали просто люто, та мишак був увічливий, як ніколи.

— Прошу у всіх пробачення, — мовив він, — особливо у Її Величності. Якби я знав, що він шукатиме прихистку тут, я б дочекався більш сприятливого моменту для покарання.

Що в біса трапилось? — запитав Едмунд.

А трапилось ось що. Рипічип, якому постійно здавалося, що корабель пливе надто повільно, полюбляв сидіти на фальшборту поруч з драконовою головою, вдивляючись у обрій на сході і м'яко наспівуючи своїм щебітливим голоском пісню дріади. Він ніколи ні за що не хапався, хоча корабель і хилило на всі боки, і тримав рівновагу з гідною подиву невимушеністю. Можливо, його довгий хвіст, що звисав аж на палубу, полегшував цю справу. Усі на борту знали про цю його звичку, морякам вона подобалась, адже моряк, який пильнував обрій, завжди мав поруч співрозмовника. Чому Юстас, ковзаючи, хитаючись та спотикаючись (оскільки ще не призвичаївся до ходіння на кораблі), побрів до кубрика, я так і не довідався. Можливо, сподівався побачити землю, а може, збирався потирлуватися біля камбуза і щось поцупити. В кожному разі, щойно він побачив довгий хвіст, що звисав додолу — мабуть, це таки було спокусливе видовище, — то подумав, як чудово було б вхопитись за нього, крутнути Рипічипа сторчголів раз чи двічі, а тоді, регочучи, дременути. Спершу план чудово спрацював. Мишак був не важчий за чималенького кота. У мить Юстас стягнув малого з перекладини, і той, здалося, виглядав повним дурником з розчепіреними лапками і відкритим ротом. Та, на жаль, Рипічип, котрому не раз доводилося боротися за своє життя, ніколи навіть на мить не спантеличувався. І не губив своїх навичок. Не так вже й просто вихопити меча, коли тебе крутять у повітрі, тримаючи за хвіст, але йому це вдалося.

І Юстас вмить відчув два болючих заштрики в руку, від чого одразу випустив хвоста. А далі мишак підхопився, немов м'ячик, що стрибає палубою, і опинився віч-на-віч з хлопцем, а жахливо довга, блискуча, гостра штукенція, схожа на спицю, миготіла туди-сюди за кілька міліметрів від його черева. (Для мишей у Нарнії це не вважається ударом нижче пояса, бо від них неможливо сподіватись дістати удар вище).

— Припини, — зашипів Юстас, — забирайся геть. Забери цю штуку. Це небезпечно. Припини, кажу тобі. Я поскаржуся Каспіянові. Тобі одягнуть намордник і зв'яжуть.

— Чому б тобі не витягнути власного меча, боягузе! — запищав мишак. — Витягай і захищайся, бо інакше я нароблю тобі синців пласким боком леза.

— У мене його немає, — сказав Юстас. — Я пацифіст. Я не вірю у бійки.

— Наскільки я розумію, — сказав Рипічип, відвівши назад меча і промовляючи дуже суворо, — ви не збираєтесь дати мені сатисфакцію?

— Не знаю, про що ти, — сказав Юстас, гладячи свою руку. — Якщо ти не вмієш сприймати жарти, я тобою не перейматимусь.

— Тоді ось тобі, — мовив Рипічип, — і ще, аби навчився манер і поваги до лицаря, і до миші, і до мишачого хвоста, — щослова мишак хлистав Юстаса боком своєї рапіри — тонкої, майстерно виготовленої гномами, і такої влучної та гнучкої, наче березовий прутик. Звісно, Юстас ходив до школи, де тілесних покарань не застосовували, тож це були для нього нові відчуття. Ось чому, попри невміння пересуватись

кораблем, він менш ніж за хвилину дістався кубрика, пробіг палубу і вдерся до каюти, все ще переслідуваний Рипічипом. Авжеж, Юстасові здавалося, що рапіра така ж гаряча, як і переслідувач. Просто-таки розпечена.

Залагодити ситуацію виявилося не так вже й складно, щойно Юстас усвідомив, що всі навколо сприйняли ідею дуелі всерйоз, і почув як Каспіян пропонує йому позичити свого меча, а Дриніян та Едмунд обговорюють, як врівноважити сили, адже він набагато більший від Рипічипа. Хлопець, наче шовковий, вибачився, і пішов за Люсі промити та перев'язати руку, а тоді повернувся на свою лежанку. На боці бідолаха мусив лежати вкрай обачно.

Розділ третій

САМОТНІ ОСТРОВИ

— Земля на обрії! — заволав на носі корабля дозорець.

Люсі, що розмовляла на кормі з Рінсом, побігла вперед, затупотівши сходами. До неї приєднався Едмунд — діти кинулися до кубрика, де вже зібралися Каспіян, Дриніян та Рипічип. Стояв прохолодний ранок, небо було блідим, а море — густо-синім у білих баранцях піни — там, праворуч за курсом, бовванів найближчий із Самотніх Островів, Фелімат, схожий на велетенський зелений пагорб посеред моря, а трохи ззаду проглядали сірі схили його сестри Дурн.

— Наш старий Фелімат! Старенька Дурн! — вигукнула Люсі, сплеснувши долонями. — О, Едмунде, скільки часу минуло відтоді, як ми бачили їх востаннє!

— Ніколи не розумів, чому вони належать Нарнії, — сказав Каспіян. — Пітер, великий король, їх завоював?

— О ні, — відповів Едмунд. — Вони були нарнійськими ще задовго до нас — за часів Білої Відьми.

(До речі, я так і не дізнався, як ці віддалені острови було приєднано до володінь Нарнії. Якщо довідаюсь і якщо історія виявиться цікавою, я розповім її в окремій книзі).

— Чи слід нам причалювати, пане? — запитав Дриніян.

— Не вважаю, що варто висаджуватись на Феліматі, — мовив Едмунд. — У наші дні він був майже незаселений, і зараз виглядає таким же. Люди здебільшого жили на Дурні і частково на Аврі — це третій острів, його ще не видно. На Феліматі просто тримали овець.

— Тоді, гадаю, ми мусимо обійти цей мис, — сказав Дриніян, — і причалити до Дурна. Доведеться веслувати.

— Яка шкода, що ми не висаджуємося на Феліматі, — зітхнула Люсі. — Хотіла б я знову прогулятися ним. Там так самотньо, самотньо по-хорошому, лише трава навколо, конюшина і м'яке морське повітря.

— Я теж залюбки випростав би ноги, — погодився Каспіян. — Ось що я вигадав. Чому б нам не дістатись до суходолу човном, відіслати його назад, самим перейти Фелімат, а "Досвітній мандрівник" підбере нас з протилежного боку острова?

Якби Каспіян був тоді таким же досвідченим, яким став пізніше у цій подорожі, він не робив би такої пропозиції. Але тієї миті вона видавалася просто чудовою.

— О, так і зробимо! — вигукнула Люсі.

— Ти з нами? — запитав Каспіян у Юстаса, котрий вийшов на палубу з забинтованою рукою.

— Що завгодно, лиш би подалі від цього клятого човна, — сказав Юстас.

— Клятого? — перепитав Дриніян. — Про що це ти?

— У цивілізованих країнах, як моя, — пояснив Юстас, — кораблі великі настільки, що, перебуваючи на борту, ти навіть не здогадуєшся, що пливеш морем.

— З таким самим успіхом можна просто залишитися на суходолі, — сказав Каспіян. — Попроси їх спустити човна, Дриніяне.

Король, мишак, обоє Певенсів та Юстас сіли у човен і рушили до феліматського узбережжя. Коли товариство зійшло на берег, всі обернулися і подивились, як човен відпливає назад. Дивовижно, наскільки крихітним видавався "Досвітній мандрівник".

Люсі, звісно, була босою — черевики злетіли з неї ще у воді, однак ступати м'якою травичкою не таке вже й тяжке випробування.

Так приємно було знову опинитись на суходолі, вдихати запахи землі та рослин, незважаючи на те що поверхня спершу

гойдалася, наче корабель, як це завжди буває після морської прогулянки. Тут виявилось набагато тепліше, ніж на борту, і Люсі відчувала блаженство, крокуючи по піску. Десь близько щебетав жайвір.

Вони попрямували вглиб острова, нагору, досить крутим, хоча й невисоким пагорбом. На вершині друзі озирнулись і побачили "Досвітнього мандрівника", котрий блищав, наче величезна комаха, і поволі йшов на веслах у західному напрямку. Товариство обігнуло гребінь, і корабель зник з їхнього поля зору.

Тепер перед ними лежав Дурн, відокремлений від Фелімата каналом у милю завширшки, далі, трохи лівіше, виднівся острів Авра. На Дурні легко можна було побачити біле містечко Нерровгейвен.

— Агов! А це що? — несподівано вигукнув Едмунд.

Посеред зеленої долини, до якої вони наближались, під деревом сиділо шестеро чи семеро озброєних чоловіків, брутальних на вигляд.

— Не кажіть їм, хто ми такі, — сказав Каспіян.

— Благаю, Ваша Величносте, чому? — вигукнув Рипічип, котрий погодився їхати верхи на плечі Люсі.

— Я щойно зрозумів, — відповів Каспіян, — що тут дуже давно нічого не чули про Нарнію. Можливо, вони більше не вважають себе нашими підданими. У такому випадку не зовсім безпечно називати себе королем.

— Ми маємо мечі, пане, — мовив Рипічип.

— Авжеж, Ріпе, маємо, — сказав Каспіян. — Проте, якщо йдеться про необхідність знову завойовувати острови, я волів би повернутися з більшим військом.

Вони вже досить близько підійшли до незнайомців, і один з них — чорнявий парубок — закричав:

— Доброго вам ранку!

— Доброго ранку й вам, — привітався Каспіян. — Чи Самотні Острови все ще мають губернатора?

— Звісно, мають, — відповів чоловік, — губернатора Ґумпоса. Його ясновельможність у Нерровгейвені. Та ви зупиніться і випийте з нами.

Каспіян подякував, хоча ні він, ані решта не були в захваті від вигляду нових знайомих, і товариство розсілося на траві. Та щойно вони піднесли келихи до вуст, як чорнявий чоловік кивнув своїм компаньйонам і, не встигнувши й оком змигнути, п'ятеро мандрівників відчули, що їх схопили міцні руки. Якусь мить боротьба ще тривала, проте перевага незнайомців була явною, і ось незабаром наших друзів обеззброїли і скрутили їм руки за спинами. І лише Рипічип, люто кусаючись, намагався вирватися з кулака, що його стискав.

— Обережно з тією твариною, Таксе, — сказав вожак. — Не пошкодь його. Він потягне на найвищу ціну, не сумніваюсь.

— Мерзотники! Боягузи! — верещав Рипічип. — Поверніть мого меча і звільніть лапи, якщо насмілитесь!

— Ух ти! — присвиснув торговець рабами (адже це був саме він). — Воно розмовляє! І краще за мене. Хай мені грець, якщо за нього дадуть менше, ніж дві сотні кресцентів.

Келорменські кресценти — основна монета у цих краях — варта приблизно третині фунта.

— То ось хто ви, — мовив Каспіян. — Викрадач і работорговець. Сподіваюсь, ви пишаєтесь цим.

— Ну-ну-ну, — сказав работорговець. — Не треба тут патякати. Чим спокійнішими ви будете, тим краще для нас усіх, ясно? Я роблю це не заради задоволення. Я просто заробляю на прожиття, як і решта.

— Куди ви нас відведете? — запитала Люсі, з певними труднощами вимовляючи слова.

— До Нерровгейвена, — відповів работорговець. — На завтрашній ринок.

— А там є британський консул? — поцікавився Юстас.

— А це що? — запитав чоловік.

Та задовго до Юстасового пояснення работорговець мовив:

— Що ж, з мене досить цієї балаканини. Миша — це чудова здобич, але оцей здатен будь-кого заговорити до божевілля. Ходімо, друзяки.

І ось чотирьох людей зв'язали докупи — не жорстоко, проте ретельно — і примусили йти до берега. Рипічипа несли.

Після погрози заткнути йому рота малий припинив кусатися, але ж говорити йому ніхто не забороняв! Люсі не могла вийти з дива: як людина може стерпіти те, що терпів работорговець від мишака! Однак работорговець не протестував, лише промовляв: "Продовжуй", коли Рипічип замовкав, щоб набрати повітря, або вставляв: "Ну просто наче вистава" чи "Чорт забирай, здається, воно розуміє, що говорить!", або "Хто з вас видресирував його?" Це так лютило Рипічипа, що врешті-решт, бажаючи сказати в один момент сотню речей, він мало не задихнувся — і замовк.

Опинившись на березі, з якого було видно Дурн, вони побачили невелике село. На пляжі лежав баркас, а трохи далі — брудний облізлий корабель.

— Ну, юнаки, — мовив работорговець, — давайте без метушні — і не матимете причин для сліз. Всі на борт.

У цю мить з однієї будівлі (гадаю, то була корчма) вийшов приємний бородатий чоловік і сказав:

— Що, Паґу, ти знову зі своїм звичним товаром?

Работорговець, якого звали Паґом, низенько вклонився і мовив улесливим голосом:

— Так, прошу вибирати, ваша ясновельможносте.

— Скільки хочеш за цього хлопця? — запитав бородань, вказуючи на Каспіяна.

— Ах, — зітхнув Паґ, — я знав, що ваша ясновельможність вибере найкращого. Я ж вас не обманюю, пропонуючи щось другосортне. А цей хлопець і мені припав до смаку. Трохи

захопився я ним чи що. Я вельми м'якосердий — ця робота зовсім мені не пасує. Однак для такого покупця, як ваша ясновельможність...

— Назви ціну, покидьку, — суворо мовив лорд. — Гадаєш, я слухатиму теревені якогось брудного ділка?

— Тільки для вашої найяснішої ясновельможності — три сотні кресцентів, а для будь-кого іншого...

— Даю сто п'ятдесят.

— О, будь-ласочка! — втрутилася Люсі. — Хай там що, не розлучайте нас! Ви не знаєте...

Однак вона замовкла, побачивши, що Каспіян і надалі не хоче бути впізнаним.

— Що ж, сто п'ятдесят, — сказав лорд. — А щодо вас, маленька панночко, вибачте, усіх я купити не можу. Розв'яжи мого хлопця, Паґу.

І дивись-но мені — добре поводься з рештою, поки вони у твоїх руках, бо тобі ж гірше буде.

— Ну що ви! — сказав Паґ. — Чи знаєте ви ще когось у цій справі, хто ставився б до свого товару краще, ніж я? Га? Отож бо, я поводжуся з ними, як з власними дітьми.

— Це досить схоже на правду, — похмуро сказав бородань.

І ось настала страшна мить. Каспіяна розв'язали, і його новий господар сказав:

— Ходімо, хлопчику, — Люсі зайшлася плачем, а Едмунд зблід. Та Каспіян озирнувся через плече і сказав:

— Не журіться. Впевнений, врешті-решт все вийде на краще. Бувайте.

— Так, панночко, — сказав Паґ. — Не треба заводитись і псувати свій вигляд перед завтрашнім ринком. Будеш хорошою дівчинкою — не матимеш над чим плакати, ясно?

І ось в'язнів завели на корабель і звели вниз, у подовгасте темне приміщення, не надто чисте і заюрмлене іншими нещасливцями, адже Паґ був піратом — він щойно повернувся з плавання островами, де виловлював усіх, кого міг. Діти не зустріли жодного знайомого: в'язні були здебільшого ґальміянцями та теребинтіанцями. Вони сіли на солому і почали гадати, що сталося з Каспіяном, намагаючись зупинити словесний потік Юстаса, котрий звинувачував усіх, крім себе.

Тим часом у Каспіяна все складалося набагато цікавіше. Чоловік, що купив його, повів хлопця вузькою стежкою між двома сільськими будинками і далі на відкриту місцину за селом. А тоді повернувся до нього лицем.

— Не бійся мене, хлопче, — сказав він. — Я ставитимусь до тебе добре. Я купив тебе за вигляд. Ти декого мені нагадав.

— Чи можу я дізнатися кого, мій пане? — запитав Каспіян.

— Ти нагадав мені мого володаря, короля Нарнії Каспіяна.

Тоді Каспіян вирішив відразу ризикнути усім.

— Мій пане, — мовив він, — я ваш володар. Я король Нарнії Каспіян.

— Ти так просто це говориш, — мовив бородань. — Як я знатиму, що це правда?

— Перш за все — з мого обличчя, — сказав Каспіян. — По-друге, тому що я з шести спроб вгадаю, хто ви такий. Ви один з семи наринських лордів, яких мій дядько Міраз вислав у море і на пошуки яких я тепер вирушив — Арґоз, Берн, Октезіян, Рестімар, Мавраморн або… або… інших я забув. І врешті-решт, якщо ваша ясновельможність дасть мені меча, я доведу на будь-чиєму тілі у чесному двобої, що я — Каспіян, син Каспіяна, законного короля Нарнії, лорда Кер Паравелу та імператора Самотніх Островів.

— О небеса, — вигукнув чоловік, — та це ж голос та манера розмовляти його батька! Мій сеньйоре, Ваша Величносте, — і там, посеред поля, він опустився на коліно і поцілував руку короля.

— Гроші, які ваша світлість витратив на викуп моєї особи буде відшкодовано з моєї скарбниці, — сказав Каспіян.

— Вони ще не в Паґовому гаманці, пане, — мовив лорд Берн, бо це був саме він. — І ніколи не будуть там, сподіваюсь. Я сотні разів переконував його ясновельможність зруйнувати цю ницу торгівлю людьми.

— Лорде Берн, — сказав Каспіян, — нам слід поговорити про підданство островів. Однак спершу розкажіть мені свою історію.

— Вона коротка, володарю, — сказав Берн. — Я доплив сюди зі своїми шістьма друзями, закохався в дівчину з острова і зрозумів, що з мене вже досить моря. Повертатись до Нарнії сенсу не було, поки там правив дядько Вашої Величності. Тож я одружився і відтоді живу тут.

— А губернатор Ґумпас — який він? Чи досі він вважає короля Нарнії своїм володарем?

— Так, на словах. Усе робиться в ім'я короля. Та насправді він був би не надто задоволений, побачивши справжнього, живого короля Нарнії. І якби ви, Ваша Величносте, з'явились перед ним сам та ще й неозброєний — що ж, він не заперечував би своєї відданості, але просто вдав би, що не вірить Вам. Життя Вашої Світлості було б у небезпеці. Хто супроводжує Вашу Величність у цих водах?

— Мій корабель саме обгинає острів, — сказав Каспіян. — Якщо дійде до сутички — у нас близько тридцяти мечів. Може, слід усією командою напасти на Паґа та звільнити моїх ув'язнених друзів?

— Я не радив би, — сказав Берн. — Щойно тут розпочнеться битва, з Нерровгейвена на допомогу Паґові надішлють два або три кораблі. Ваша Величність мусить вдати, ніби має більше моці, ніж насправді — ім'я короля повинно викликати трепет. Справа не повинна дійти до відкритої сутички. Ґампас — боягуз, його можна залякати.

Ще трохи порадившись, Каспіян та Берн спустились на узбережжя трохи західніше від села, і Каспіян загудів у свій ріг. (Це не був магічний нарнійський ріг королеви Сьюзан: Каспіян залишив його вдома для свого заступника Трампкіна, щоб той міг використати цей скарб, якщо під час королівської

відсутності виникне така потреба). Дриніян, котрий чекав сигналу, відразу впізнав звук королівського рогу, і "Досвітній мандрівник" відразу ж почав наближатись до берега. Знову спустили човна, і вже за кілька хвилин Каспіян та лорд Берн піднялися на палубу і пояснили Дриніянові ситуацію. Як і Каспіян, той запропонував взяти корабель з рабами приступом, однак Берн йому заперечив.

— Ведіть корабель вниз цим каналом, капітане, — сказав Берн, — а тоді повертайте на Авру до мого маєтку. Але спершу розгорніть королівський прапор, повісьте всі щити і вишліть якомога більше людей на щоглу. А коли будете на відстані п'яти перельотів стріли у відкритому морі, подайте кілька сигналів.

— Сигналів? Кому? — запитав Дриніян.

— Кому ж — нашим уявним кораблям, в існуванні яких треба переконати Ґампаса.

— О, розумію, — потер руки Дриніян. — І вони прочитають наші сигнали. Що ж повідомити? Всьому флотові обходити південь Аври і збиратися біля…

— Бернстеду, — сказав лорд Берн. — Це подіє якнайкраще. Якби у нас були ці кораблі, їхнє пересування не можна було б побачити з Нерровгейвена.

Хоча Каспіянові було дуже шкода бідолашних мучеників, ув'язнених на Паґовому кораблі, він не міг не насолоджуватися рештою цього дня. Пізніше, пополудні (адже довелося веслувати), вони залишили північний край Дурна праворуч по борту і, обігнувши за лівим бортом мис Аври, увійшли до приємної гавані на південному узбережжі, де до самого краю

води сходили привітні Бернові землі. Мандрівники бачили, як працюють на полях Бернові люди: всі вони були вільними, і маєток повнився щастям та процвітанням. Тут товариство зійшло на берег і було по-королівському прийняте у невисокому будинку з колонами з видом на затоку. Берн, його мила дружина та веселі доньки привітали гостей, як годиться. Однак з настанням темряви Берн човном відіслав посланця до Дурна з розпорядженням зробити деякі приготування (які саме, він не розповів) до наступного дня.

Розділ четвертий

ЩО КАСПІЯН РОБИВ У НЕРРОВГЕЙВЕНІ

Рано-вранці лорд Берн скликав гостей і після сніданку попросив Каспіяна наказати своїм людям повністю озброїтись.

— І найважливіше, — додав він, — щоб усе сяяло і було напоготові так, наче перед першою битвою у великій війні між шляхетними королями, за якою спостерігає весь світ.

Це було зроблено — і тоді Каспіян зі своїми людьми та Берн зі своїми на трьох човнах попливли до Нерровгейвена. На кормі королівського човна майорів прапор, а поруч з королем сидів трубач.

Коли дісталися до пристані в Нерровгейвені, Каспіян побачив, що їх зустрічає чималий натовп.

— Ось що повідомив мій учорашній посланець, — виголосив Берн. — Це мої друзі, люди честі.

Щойно Каспіян ступив на берег, як натовп вибухнув привітаннями та криками:

— Нарнія! Нарнія! Хай живе король!

Цієї ж миті — і це теж відбулося згідно з Берновим задумом — у різних частинах міста загули дзвони. Каспіян наказав розгорнути попереду своє знамено, трубач засурмив, а воїни з суворими обличчями оголили мечі і маршем рушили по вулиці, аж земля застугоніла. Ранок видався сонячним, тож їхня зброя виблискувала так, що мало хто міг витримати це видовище.

Спершу прибульців вітали тільки ті, кого попередив Бернів посланець, — вони знали, що має трапитись і чекали цього. Але згодом до них приєдналися діти — шанувальники процесій, яких їм так мало доводилось бачити. А тоді — школярі, котрі також полюбляли процесії, а ще сподівались, що, чим більше гамору та неспокою зчиниться навколо, тим більше шансів, що завтра відмінять уроки в школі. А тоді з вікон та дверей повистромляли голови всі бабусі і почали балакати між собою та вітати прибулих — адже це був король, хіба губернатор може до нього дорівнятись? Тут ще доєдналися молоді жінки — цього разу через Каспіяна, Дриніяна та решти красунчиків. За ними з'явилися молоді чоловіки — довідатись, на кого це дивляться молоді жінки, тож, на той момент, коли Каспіян дістався замкової брами, горланило вже ціле місто. А в замку сидів Ґампас, загрузнувши та заплутавшись у рахунках, формулярах, правилах та вказівках, — і він почув галас.

Перед ворітьми замку трубач Каспіяна заграв на трубі і закричав:

— Відчиніть королю Нарнії, який прибув до свого відданого та улюбленого слуги, губернатора Самотніх Островів!

На той час на островах усе робилося незграбно та неоковирно. Тільки-но бічні двері прочинилися, звідтіля вийшов розхристаний парубок в брудному та зношеному капелюсі замість шолома на голові та іржавим списом в руці. Побачивши перед собою блискучі постаті, він закліпав очима.

— Снельможсть-не-мож, — пробурмотів він, маючи на увазі "Його ясновельможність не може вас прийняти". — Ніяких співбесід без домовленостей між дев'ятою і десятою ранку другої суботи кожного місяця.

— Оголи голову перед Нарнією, ти, собацюро, — прогримів лорд Берн і завдав йому удару рукою в залізній рукавиці, від чого у того капелюх злетів додолу.

— Гов! Це шо за чортівня? — почав було сторож, та ніхто на нього не зважав. Двоє Каспіянових людей увійшли в бокові двері і після нетривалого змагання з поіржавілими засувами та болтами, розчахнули обидві стулки брами. І ось король та його почт опинилися на подвір'ї. Тут ліниво походжали охоронці губернатора, і ще кілька їх, витираючи роти, з'явилося з різних дверей. Хоча їхня зброя і була у нікчемному стані, та ці парубки могли б завдати жару, якби ними вправно керували або якби вони знали, що відбувається. Це був напружений момент. Та Каспіян не дав їм часу на роздуми.

— Де ваш капітан? — запитав він.

— Ну, це я, певною мірою, якщо ви знаєте, про що я, — мовив розімлілий та дженджикуватий молодик без обладунків.

— Ми бажаємо, — сказав Каспіян, — щоб наш королівський візит на Самотні Острови, наші володіння, викликав, наскільки це можливо, втіху у наших вірнопідданих, а не жах. Якби це

було не так, я мусив би дещо сказати про стан обладунків та зброї ваших людей. Але це правда, тож вас пробачено. Накажіть розкоркувати діжу вина, щоб ваші люди могли випити за наше здоров'я. Проте завтра опівдні я бажаю бачити їх на цьому подвір'ї, і нехай вони виглядають, як воїни, а не волоцюги. Подбайте про це, щоб уникнути нашого крайнього несхвалення.

Капітан вирячив очі, та Берн тут же закричав:

— Тричі слава нашому королю! — і солдати, які почули про бочку вина, — навіть якщо більше нічого не зрозуміли — приєдналась до хору.

Тоді Каспіян наказав більшості своїх людей залишитися на подвір'ї. А сам разом із Берном, Дриніяном та чотирма іншими увійшов до зали.

За столом, у найдальшому кутку, оточений секретарями, сидів його ясновельможність губернатор Самотніх Островів. Ґампач виявився чоловіком, жовчним на вигляд. Його волосся, колись руде, тепер було майже сивим. Він зиркнув на незнайомців, котрі увійшли до приміщення, а тоді знову опустив очі в папери, автоматично промовляючи:

— Жодних інтерв'ю без домовленостей, за винятком часу між дев'ятою та десятою ранку другої суботи.

Каспіян кивнув Бернові та відступив убік. Берн та Дриніян виступили вперед і взялися за протилежні кінці столу. Вони зрушили його і пожбурили в інший бік зали. Стіл перекинувся, і з нього розлетілися навсібіч каскади листів, досьє, скляночок з чорнилом, ручок, сургучів та документів. А тоді — не грубо, а твердо, наче їхні руки — це сталеві лещата, вони витягли

Ґумпаса з крісла і поставили навпроти, на відстані кількох метрів. Каспіян відразу ж сів у крісло і поклав свого оголеного меча на коліна.

— Мілорде, — мовив він, зосередивши погляд на Ґумпасі, — ми сподівались від вас іншого прийому. Я король Нарнії.

— Я не отримував кореспонденції з цього приводу, — сказав губернатор. — І жодного протоколу. Нас ні про що не повідомляли. Це не за правилами. Я з радістю розгляну будь-яку заяву…

— Ми прибули, щоб довідатись, як ваша ясновельможність веде справи, — продовжив Каспіян. — Особливо я вимагаю пояснень щодо двох пунктів. Перший — я не знайшов запису про те, що корона Нарнії протягом останніх ста п'ятидесяти років отримувала від цих островів данину.

— Це питання ми підніматимемо на раді наступного місяця, — сказав Ґумпас. — Якщо вирішать, що слід створити розслідувальну комісію, котра на першій зустрічі наступного року доповість про фінансову історію островів, то чому…

— Крім того, у наших законах виписано дуже чітко, — казав далі Каспіян, — що коли данину не було отримано, борг повинен зі свого гаманця виплатити губернатор Самотніх Островів.

На це Ґумпас зреагував живим зацікавленням.

— О, про це не може бути й мови, — сказав він. — Це неможливо економічно, ммм… Ваша Величність, мабуть, жартує.

Про себе ж він міркував, чи існує спосіб позбутися непроханих відвідувачів. Якби він знав, що в розпорядженні Каспіяна лише один корабель та його команда, він ввічливо поговорив би з ним, наказавши оточити та вбити гостей протягом ночі. Та він бачив учора військовий корабель, що рухався вниз проливом, бачив, як той сигналив своїм супутникам. Тоді він ще не знав, що це корабель короля, оскільки не було гарного вітру, який розгорнув би прапор із золотим левом, тож чекав подальшого розвитку подій. Зараз губернатор уявляв, що на Каспіяна у Бернстеді чекає цілий флот. Ґумпасові й на думку не спадало, що хтось наважився б увійти в Нерровгейвен, аби захопити острови, з менш ніж п'ятьма десятками людей. Безперечно, сам він ніколи такого не втнув би.

— По-друге, — вів далі Каспіян, — я хочу знати, як ви допустили таке відразливе, непристойне зростання торгівлі рабами, що суперечить усім давнім звичаям та поведінці наших домініонів.

— Це неуникна необхідність, — відповів його ясновельможність. — Запевняю, що це вагома частина економічного розвитку островів. Від цього залежить наше сьогоднішнє бурхливе процвітання.

— Навіщо вам раби?

— На експорт, Ваша Величносте. Продаємо їх здебільшого в Келормен, хоч є й інші ринки. Ми — визначний торгівельний центр.

— Іншими словами, — сказав Каспіян, — вони вам не потрібні. Скажіть мені, яку вони виконують роль крім того, що наповнюють грошима кишені таких, як Паґ?

— Ніжні роки Вашої Величності, — сказав Ґампас, скорчивши міну, що здавалася йому батьківською посмішкою, — навряд чи роблять можливим здатність розуміти економічні проблеми. У мене статистика, графіки…

— Ніжні мої роки чи ні, — мовив Каспіян, — та я розумію торгівлю рабами зсередини не гірше вашої ясновельможності. І я не бачу, щоб вона приносила на острови м'ясо чи хліб, пиво чи вино, деревину чи капусту, книжки чи інструменти, чи музику, чи коней, чи обладунки, чи інші цінності. Приносить чи ні — торгівля мусить бути припинена.

— Але ж це поверне час назад, — мало не задихнувся губернатор. — Ви чули про розвиток, прогрес?

— Я бачив їх іще в зародку, — відповів Каспіян. — В Нарнії ми називаємо їх "Гірше не буває". Торгівлю слід припинити.

— Я не можу взяти на себе відповідальність за такі дії, — сказав Ґумпас.

— Ну що ж, — мовив Каспіян, — тоді ми звільняємо вас від обов'язків. Лорде Берн, підійдіть-но.

І не встиг Ґумпас усвідомити, що відбувається, Берн уже стояв на колінах, взявшись руками за долоні короля і приймаючи клятву про керування Самотніми Островами у відповідності до давніх звичаїв, прав, традицій та законів Нарнії.

Каспіян мовив:

— Гадаю, досить з нас уже губернаторів, — і зробив Берна графом, графом Самотніх Островів.

— А щодо вас, мілорде, — мовив він до Ґумпаса, — я пробачаю вам вашу заборговану данину. Однак до завтрашнього полудня вас та ваших людей в замку бути не повинно — тут тепер резиденція графа.

— Послухайте, все це чудово, — втрутився один із Ґумпасових секретарів, — але, сподіваюсь, що ви, панове, нарешті припините цю комедію і дозволите нам попрацювати. Проблема, що лежить перед нами…

— Проблема в тому, — сказав граф, — яким чином ви з рештою наволочі заберетеся звідси: зі штурханами чи без них. Вибирайте, що вам до смаку.

Коли все було полюбовно залагоджено, Каспіян замовив коней: у замку їх було кілька, хоча й занедбаних — і разом з Берном, Дриніяном та кількома іншими людьми вирушив до міста, на ринок рабів. Ринок містився у видовженій присадкуватій будівлі поблизу гавані. Те, що відбувалося всередині, нагадувало будь-який інший аукціон. Всередині зібрався чималий натовп, і Паґ на підвищенні хрипко горлав:

— А зараз, панове, лот двадцять третій. Чудовий теребинтський робітник-селянин, підійде для копалень чи галер. Молодший двадцяти п'яти років. Зуби непогані. Гарний, чорнявий парубок. Зніми з нього сорочку, Такеє, нехай добродії подивляться. Он які м'язи! А погляньте на груди! Десять кресцентів від добродія в кутку. Ви, мабуть, жартуєте, пане. П'ятнадцять! Вісімнадцять! За лот двадцять три пропонують вісімнадцять кресцентів. Хтось дає більше? Двадцять один. Дякую, пане. Двадцять один за лот…

І тут Паґ замовк і вирячився на одягнуті в кольчуги постаті, котрі, брязкаючи, наближалися до підвищення.

— На коліна перед королем Нарнії, усі, хто тут є! — промовив граф. Усі чули, що назовні тупочуть та іржуть коні, і багато до кого дійшли чутки про прибуття кораблів та події в замку. Більшість скорилася. Тих, хто відмовився, потягнули додолу їхні сусіди. Дехто привітав прибулих.

— За те, що ти вчора розпустив руки на нашу королівську особу, ти заплатиш життям, Паґу, — сказав Каспіян. — Але твою нетямущість пробачено. П'ятнадцять хвилин тому було заборонено торгівлю рабами на всіх підлеглих землях. Проголошую кожного раба на цьому ринку вільним.

Він підняв руку, щоб припинити радісні вигуки рабів, і продовжив:

— Де мої друзі?

— Дорогеньке дівчатко та милий панич? — улесливо посміхнувся Паґ. — Що ви, їх відразу у мене вирвали…

— Ми тут, ми тут, Каспіяне, — в один голос закричали Люсі та Едмунд.

— До ваших послуг, пане, — запищав з протилежного кутка Рипічип. Їх таки продали, однак чоловіки, котрі купили їх, хотіли купити собі ще рабів, тому не від'їхали. Натовп розступився, щоб випустити трійцю наперед, — і друзі бурхливо привіталися з Каспіяном. Тут же наблизилося двоє купців з Келормену. Келорменці мають темні обличчя та довгі бороди. Вони одягають вільні туніки та тюрбани помаранчевого кольору — це мудра, багата, ввічлива, жорстока народність з давньою історією. Вони майже стримано вклонилися Каспіянові і довго розсипалися перед ним у компліментах про фонтани процвітання, котрі зрошують сади

розсудливості та чеснот — усе в такому стилі — та домагались насправді повернення своїх грошей.

— Це справедливо, добродії, — кивнув Каспіян. — Кожен, хто купив сьогодні раба, повинен отримати назад гроші. Паґу, повертай свої надбання — всі, до останнього мініма.

(Мінім — це сорокова частина кресцента).

— Ваша величність хоче пустити мене з торбами світом? — заскавулів Паґ.

— Ти ціле життя прожив ціною розбитих сердець, — сказав Каспіян, — тож, якщо ти підеш з торбами світом, знай: краще бути жебраком, ніж рабом. Але де ж іще один з моїх друзів?

— А, оцей? — мовив Паґ. — Забирайте його, будь-ласочка. Дуже радий нарешті збутися. Ніколи ще не бачив на ринку такого непотребу. В кінці я оцінив його у п'ять кресцентів — і все одно ніхто не хотів купувати. Запропонував його задурно, як додаток до інших лотів — ніхто не взяв. І не торкнулися б. І не подивились би на нього. Паксе, приведи Похмура.

І ось вивели Юстаса — він таки справді мав похмурий вигляд. Хоча ніхто не хоче бути проданим у якості раба, та ще образливіше бути рабом-додатком, якого всі відмовляються купувати. Він підійшов до Каспіяна і сказав:

— Розумію. Як завжди. Ти собі отримував задоволення, а ми сиділи в ув'язненні. Ти ж, мабуть, навіть про британського консула не довідався. Ну звісно, ні.

Того вечора вони гучно відсвяткували звільнення у замку Нерровгейвена. А тоді Рипічип, побажавши усім "на добраніч", сказав:

— Завтра — початок наших справжніх пригод!

Проте пригоди не могли початися ні завтра, ні найближчим часом. Бо цього разу друзі готувалися залишити позаду всі відомі їм землі та моря, тож слід було ретельно приготуватися. "Досвітнього мандрівника" спорожнили і витягли на суходіл за допомогою восьми коней та волів, і кожен його сантиметр було удосконалено найздібнішими кораблебудівниками. А тоді корабель знову спустили на воду, наповнили такою кількістю провізії та води, скільки могло вміститись — тобто на двадцять вісім днів. Однак це означало, як розчаровано зауважив Едмунд, що на схід вони зможуть пливти лише протягом двох тижнів, перш ніж доведеться припиняти пошуки.

Поки все це робилось, Каспіян не гаяв жодної нагоди розпитати всіх найстарших морських капітанів, яких тільки міг знайти у Нерровгейвені, що вони знали або чули про землі далі на схід. Він розкоркував чимало бутлів з замковим елем, пригощаючи бувалих чоловіків з короткими сивими бородами та світлими голубими очима, у відповідь почувши чимало довгих розповідей. Але ті, які видавалися найправдивішими, говорили, що за Самотніми Островами немає земель. Багато хто стверджував, ніби там, далеко на сході, — лише морські хвилі без суходолу, вода, що вирує навколо краю світу:

— І саме там, я переконаний, пішли на дно друзі Вашої Величності.

Решта оповідачів патякали лише про землі, заселені безголовими людьми, про летючі острови, гігантських спрутів

та вогонь, котрий горить на поверхні води. І тільки один з них, Рипічипові на радість, сказав:

— За цим усім — країна Аслана. Та вона там, на самому кінці світу, туди не дістатись.

Коли ж його почали розпитувати, він лише відповів, що чув ці слова від свого батька.

Берн міг сказати лише те, що востаннє бачив, як шестеро його компаньйонів рухались у східному напрямку — і відтоді він більше нічого про них не чув. Він повідомив це, коли вони з Каспіяном стояли у найвищій точці Аври, дивлячись на схід, на океан.

— Я часто буваю тут вранці, — сказав граф, — милуюсь, як сонце встає з моря — іноді здається, до нього лише кілька миль. І я думаю про своїх друзів, про те, що ж там, за обрієм. Швидше за все, нічого, та все ж мені соромно, що я залишився тут. Все ж я волів би, щоб Ваша Величність залишився з нами. Нам може знадобитися Ваша допомога. Закриття ринку рабів — це початок нового світу. Я передбачаю війну з Келорменом. Подумайте ще раз, сеньйоре.

— Я поклявся, мій добрий графе, — сказав Каспіян. — До того ж, що б я сказав Рипічипові?

Розділ п'ятий

ШТОРМ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ

Минуло близько трьох тижнів після їхнього прибуття на Острови — і ось "Досвітній мандрівник" нарешті покидав гавань Нерровгейвена. Побачити його відплиття зібрався

великий натовп. Пролунали урочисті слова прощання. Коли Каспіян виголосив свою останню промову мешканцям Самотніх Островів, чулися крики "слава", лилися сльози — і ось вони залишили графа та його родину. А коли корабель дедалі більше віддалявся від суходолу, а його червоне вітрило ліниво тріпотіло, нечіткий звук Каспіянової труби полинув з корми над водою — запала тиша. І ось їх підхопив вітер. Вітрило надмилось, від'єднався буксир і повеслував до берега, перша справжня хвиля накотила на ніс "Досвітнього мандрівника" — і той знову ожив. Ті, що не працювали зараз, — спустились нижче, Дриніян зайняв перший спостережний пункт на кормі — і корабель повернув голову на схід, обгинаючи південь Аври.

Кілька наступних днів були пречудовими. Люсі почувалася найщасливішою дівчинкою в світі. Щоранку вона прокидалась, спостерігала, як відбите водою сонячне світло танцює на стелі її каюти, і оглядала всі прекрасні речі, які отримала на Самотніх Островах, — ґумаки, високі черевики, безрукавки та плащі. А тоді вона виходила на палубу, щоб поглянути з кубрика на море, котре щоранку все яснішало, та упоювалася дедалі теплішим повітрям. Опісля наставав сніданок і з'являвся апетит, що буває лише на морі.

Вона проводила чимало часу, сидячи на маленькій лавочці на кормі, граючи в шахи з Рипічипом. Цікаво було спостерігати, як малюк обома лапами пересуває надто великі для себе фігури і встає навшпиньки, щоб зробити хід до центру дошки. Він був хорошим гравцем, і, коли думав над тим, що робить, зазвичай вигравав. Та переважно перемагала Люсі, бо мишак полюбляв утнути щось сміховинне, як то: відсилав офіцера захищати королеву й туру. Так траплялося, бо він на якийсь час забував, що це шахи, думаючи про справжню битву, і примушував офіцера робити те, що сам зробив би на його місці. Його розум переповнювався нездійсненними мріями, перемогами ціною життя та останніми сутичками.

Однак цей блаженний час тривав недовго. Настав вечір, коли Люсі, ліниво дивлячись на довгу борозну, яка тяглася за кораблем, побачила силу-силенну хмар, що з дивовижною швидкістю розросталися на заході.

І ось у них утворився розрив, крізь який пробилося жовте світло призахідного сонця. Хвилі позаду корабля набули чудернацьких форм, а море набрало тьмяно-брунатної та жовтавої барви, наче брудне полотно. Повітря стало холоднішим. Здавалось, судно рухалося з труднощами — так, наче відчувало небезпеку позаду. Вітрило то звисало, зів'яле та неживе, то шалено тріпотіло. Поки дівчинка зауважувала всі ці речі і дивувалася з лиховісної зміни, яка вчувалася навіть у шумі вітру, Дриніян закричав:

— Всі на палубу!

Вже за мить кожен був неймовірно зайнятий. Люки задраяли, вогонь на камбузі загасили, моряки забралися наверх, щоб стягнути вітрило. Не встигли вони закінчити, як на корабель накотився шторм. Люсі здалося, що в морі, просто перед носом корабля, утворилася величезна долина, і вони ринули туди — в таку глибину, уявити якої вона не могла. На них обрушився велетенський сірий водяний пагорб, набагато вищий від щогли. Він обіцяв вірну смерть, однак корабель винесло на самий вершечок. А тоді закрутило по колу. На палубу обрушився цілий водоспад — корма та кубрик стирчали, наче два острови у розбурханому морі. Вздовж рей у відчаї повзали моряки, намагаючись приборкати вітрило. Порваний канат стримів на вітрі убік прямо й штивно, мов кочерга.

— Спускайтесь, пані, — загорланив Дриніян. І Люсі, розуміючи, як заважають команді чоловіки та жінки з суходолу, — скорилася. Це було нелегко. "Досвітній мандрівник" жахливо

кренився на правий борт, його палуба скидалась на похилий дах будинку. Дівчинці довелося видряпатись на вершечок сходів, тримаючись за поруччя, перечекати, доки нагору піднімуться двоє чоловіків, а тоді вже спускатись вниз. Як добре, що вона міцно трималася за поруччя біля основи сходів — нова хвиля накрила палубу, дістався аж до її плечей. Люсі вже й без того була майже наскрізь мокра від бризок та дощу, але хвиля була холоднішою. Тоді вона кинулася до дверей каюти, вбігла досередини і замкнулась, аби не побачити, з якою жахливенною швидкістю влітають вони в темряву, проте не уникла нестерпного сум'яття звуків: рипіння, тріщання, хрускоту, тупотіння, галасу та ревіння, які внизу були ще тривожнішими, ніж на кормі.

Це тривало весь наступний день, а потім ще один. Тривало так довго, що ніхто не міг пригадати, коли ж почався шторм. Біля румпеля весь цей час перебувало троє чоловіків, котрі щосили намагалися втриматись бодай якогось курсу. Біля помпи також чергували люди. Ніхто не відпочивав, нічого не можна було ні зготувати, ні висушити, один із матросів зник за бортом, і жодного разу не визирнуло сонце.

Коли все завершилось, Юстас зробив у щоденнику ще один запис.

"3 вересня. Минули цілі століття — і ось настав день, коли я знову можу писати. Нас носило буревієм ось уже тринадцять днів та ночей. Я точно це знаю, бо уважно рахував, хоча всі інші стверджують, наче минуло лише дванадцять. Як приємно під час небезпечної подорожі опинитися на одному кораблі з людьми, котрі навіть рахувати не вміють! Я пережив нестерпні миті, мене годинами кидало вгору-вниз на велетенських хвилях, я зазвичай був мокрий до трусів, і ніхто не робив навіть спроби приготувати чогось їстівного. Марно й казати, що тут немає ні радіо, ні ракети, щоб подати сигнал про допомогу. Все

це доводить правдивість моїх слів про божевілля морської подорожі на такому гнилому кориті, як це.

Я почувався б нестерпно, навіть якби моїми супутниками були пристойні люди, а не ці демони в людській подобі. Каспіян та Едмунд поводяться зі мною брутально. В ту ніч, коли зламалася щогла (від неї залишився тільки обрубок), вони примусили мене вийти на палубу і по-рабськи пахати, хоча я й почувався дуже погано. Люсі вставила своїх п'ять копійок, зауваживши, що Рипічип просто прагнув також працювати — от тільки він надто малий. Неймовірно, як тільки вона не помічає: усе, що робить це маленьке чудовисько — лише викаблучування. Навіть у її віці слід уже розуміти такі речі. Сьогодні огидний човен нарешті здобув рівновагу, з'явилося сонце, а ми теревенили про те, що нам варто робити. У нас досить їжі, більшість з якої — неймовірна гидота, — щоб протриматися шістнадцять днів. (Всі курники позмивало за борт. Але навіть якби цього не сталось, кури й так перестали б нестися через шторм). Справжня проблема — це вода. Здається, дві бочки мають пробоїни — і тому спорожніли. (Знову ця нарнійська "ефективність"). Маленькими порціями — по півпінти на душу щодня — вистачить на дванадцять днів. (Залишається ще багато рому та вина, одначе навіть ці телепні розуміють, що від таких напоїв спрага тільки посилиться).

Звісно, найрозумніше було б відразу повернути на захід, у напрямку Самотніх Островів. Але сюди ми дісталися за вісімнадцять днів, мов навіжені, втікаючи від бурі. Навіть якщо ми впіймаємо східний вітер, повернення назад забере більше часу. А в цей момент навколо немає навіть натяку на східний вітер — вітру немає взагалі. Щодо того, аби повертатись на веслах, це забере надто багато часу, і Каспіян каже, люди не зможуть гребти на половині пінти води щодня. Я впевнений, це не так. Я намагався пояснити, що коли люди пітніють, це їх охолоджує, і тому під час роботи вони потребують менше води.

Він нічого на це не зауважив — Каспіян робить так щоразу, коли не може знайти відповіді. Всі інші проголосували за те, щоб продовжити плавання у пошуках землі. Я відчув, що мій обов'язок — вказати на те, що нам точно невідомо, чи є попереду земля, і спробував втовкмачити їм, наскільки небезпечно приймати бажане за дійсне. Замість того, аби придумати кращий план, воли мали зухвалість запитати мене, що я пропоную. Тож я лише стримано й тихо пояснив, що мене викрали і, не питаючи згоди, вплутали в ідіотську подорож і що я не збираюся витягати їх з цієї халепи.

4 вересня. Далі штиль. На обід подають крихітні порції. Я отримую найменше. Каспіян вправно накладає собі добавку і гадає, ніби я не бачу! Люсі з якогось дива намагалася задобрити мене, запропонувавши частину своєї їжі, але той формаліст Едмунд втрутився і не дозволив їй зробити цього. Шкварить сонце. Увесь вечір неймовірна спрага.

5 вересня. Далі штиль і спека. Цілий день почуваюся кволим і впевнений, що в мене температура. Звісно, їм бракує розуму, аби мати на борту термометр.

6 вересня. Жахливий день. Прокинувся серед ночі, переконаний, що дістав гарячку і потребую води. Це підтвердив би кожен лікар. Бачить Бог — я остання особа, що намагатиметься здобути що-небудь нечесним способом, однак ніколи не гадав, що ця економія води стосуватиметься навіть хворого. Звісно, я розбудив би інших і попросив пити — але подумав, що це егоїстично. Тож я встав, взяв горнятко і навшпиньки вийшов з Чорної Діри, де ми спали, намагаючись не потурбувати Каспіяна та Едмунда, адже вони так погано спали, відколи почалася спека і проблеми з водою. Я завжди намагаюсь зважати на інших — байдуже, були вони зі мною люб'язні чи ні. Я опинився у великій кімнаті — якщо її можна так назвати, — де розташовані ослони для веслярів та багаж.

Ємність з водою у самому її кінці. Все йшло чудово, однак перш ніж я встиг занурити горнятко, мене впіймав цей малий шпигун Ріп. Я намагався пояснити, що йшов на палубу подихати свіжим повітрям (бо моя справа з водою його не стосувалася), але він запитав, навіщо мені горня. Своїм вереском він розбурхав цілий корабель. Розгорівся скандал. Я, як зробив би кожен на моєму місці, запитав, чому це Рипічип серед глупої ночі крутиться біля бочки з водою. Він відповів, що, оскільки надто малий, аби допомагати на палубі, то щоночі вартує, охороняючи воду, щоб дати можливість комусь поспати. І ось яка клята несправедливість: вони всі вірять йому. Ви уявляєте?

Я мусив попросити пробачення, інакше ця мала тварюка кинулася б на мене з мечем. І тут Каспіян проявився у своїх справжніх барвах, як безжалісний тиран, вголос, при всіх сказавши, що кожен, кого застукають за "крадіжкою" води, "отримає два рази по дванадцять". Я не знав, до чого це, аж поки Едмунд мені не пояснив. Це походить із книжок того ґатунку, які читають малі Певенсі.

Після цієї малодушної погрози Каспіян змінив тон на зверхній. Сказав, що йому за мене соромно і що всі почуваються так само погано, і що всі ми повинні старатися, тощо, тощо. Огидний самовдоволений дурень. Сьогодні я цілий день не вставав з ліжка".

"7 вересня. Сьогодні з'явився легкий вітерець, але все ще з заходу.

Ми зробили кілька миль на схід з частиною вітрила, прикріпленого до того, що Дриніян називає аварійною мачтою: бушприт встановлено вертикально і прив'язано до уламка справжньої щогли. Все ще несамовито хочеться пити".

"8 вересня. Продовжуємо рухатись на схід. Я цілими днями залишаюсь на лежаку і не бачу нікого, крім Люсі, аж поки двоє друзів не приходять спати. Люсі віддає мені частину своєї порції води. Вона каже, що дівчата не так сильно відчувають спрагу, як хлопці. Я й раніше думав, що це так, але на морі такі речі стають відомими напевне".

"9 вересня. Видно землю. Дуже високу гору далеко на південному сході".

"10 вересня. Гора дедалі збільшується та стає чіткішою, однак до неї ще далеко. Сьогодні вперше невідомо за який час з'явилися чайки".

"11 вересня. Впіймали трохи риби і з'їли її на обід. Близько сьомої вечора кинули якір на глибину трьох морських саженів у затоці гірського острова. Ідіот Каспіян не дозволив нам спуститися на суходіл, бо вже сутеніло і він боявся дикунів та диких тварин. Сьогодні ввечері всі отримали додаткову порцію води".

Більше за будь-що інше Юстаса хвилювало, що чекає на них на острові, та сказати про це його словами неможливо: після одинадцятого вересня він надовго забув про свій щоденник.

Коли настав страшенно задушливий ранок, хоча й з низьким сірим небом, мандрівники побачили, що вони перебувають в затоці, оточеній такими скелями та каменюками, що місцевість скидалася на норвезький фіорд. Навпроти них, на березі, земля густо поросла схожими на кедри деревами, між якими плинув швидкий потік. За деревами здіймався крутий підйом, що завершувався зазубреним гребенем, а далі громадилися темні гори, вершини

яких ховалися у низькому темному хмаровинні. Найближчі скелі з обох боків затоки були тут і там покреслені білими лініями — водоспадами, хоча з такої відстані не можна було зауважити ні руху, ні звуку. Місцина вражала неймовірною тишею, вода в затоці лежала гладенько, мов скло, відбиваючи кожну деталь скель. Ця сцена могла симпатично виглядати на картинці, однак в реальному житті справляла гнітюче враження. Цей край явно не радів гостям.

Корабельна команда на двох човнах вирушила на берег, де всі з насолодою втамували спрагу та вмилися в ріці, поїли та відпочили. Тоді Каспіян відіслав чотирьох людей охороняти корабель і почалася денна праця. Слід було все привести до ладу. Привезти на берег бочки, законопатити пробоїни і наповнити їх водою, зрубати дерево (сосну, якщо вдасться) і зробити нову щоглу, полагодити вітрило і вполювати дичину, що тут водиться, випрати й зашити одяг, зліквідувати нескінченні поломки на палубі. "Досвітнього мандрівника" тепер важко було впізнати — здалеку було очевидно, що це вже далеко не той елегантний корабель, що покидав Нерровгейвен. Це була розбита, вицвіла посудина, яку можна легко прийняти за уламки. Та й уся команда виглядала не краще — худі, бліді, з червоними від недосипання очима, вбрані в лахміття.

Лежачи під деревом, Юстас почув про всі ці плани, і його серце стислося. Невже відпочинку не буде? Скидалось на те, що перший день на такому бажаному суходолі буде не легшим за день у морі. І раптом йому з'явилася спокуслива ідея. Ніхто не дивився на нього, всі обговорювали корабель, наче ця потворна штукенція справді багато для них важила. Чому б йому просто-напросто не втекти? Він піде вглибину острова, знайде прохолодну місцину зі свіжим повітрям високо в горах, добряче виспиться і приєднається до решти, коли робочий день вже завершиться. Він відчував, що йому це піде на

користь. Проте доведеться пильно стежити за затокою та кораблем, щоб мати певність у своєму поверненні. Йому анітрохи не хотілося залишитися у цьому краї.

І хлопець негайно заходився втілювати свій план. Він тихо підвівся і пішов поміж деревами, намагаючись рухатися повільно та ніби знічев'я, аби кожен, хто зверне на нього увагу, не запідозрив, що він от-от кинеться навтьоки. Дивно, але зовсім скоро він уже не чув гамору позаду себе, навколо розкинувся тихий і теплий темно-зелений ліс. Невдовзі Юстас відчув, що може крокувати швидше і не стримуватися.

Незабаром він вийшов з лісу. Попереду починався крутий підйом. Трава виявилася сухою та ковзкою, однак видряпуватись нагору можна було, хапаючись за неї руками, і хоча хлопець тяжко дихав та витирав спітніле чоло, все ж невпинно просувався вперед. Таким чином, нове життя — про що сам він не здогадувався — пішло йому на користь. Давній Юстас, Юстас Гарольда та Альберти, припинив би забиратися нагору вже через десять хвилин.

Неспішно, з кількома перепочинками він досягнув гребеня. Хлопець сподівався, що звідси йому відкриється вид на серце острова, однак хмари опустилися нижче і назустріч Юстасові клубочилося ціле море туману. Він сів і озирнувся. Хлопець опинився так високо, що затока внизу виглядала зовсім крихітною, а море можна було розгледіти на багато-багато миль навколо. А тоді його повністю оточив гірський туман, густий, але не холодний, Юстас ліг і почав вовтузитися з боку на бік, намагаючись знайти найзручнішу позу.

Однак насолода його тривала недовго. Чи не вперше в житті він почувся самотньо. І це почуття поступово посилювалось. А тоді його почав непокоїти плин часу. Навколо не чулося навіть найменшого звуку. Несподівано хлопцеві

спало на думку, що він міг лежати тут уже кілька годин. Можливо, всі інші вже відпливли! Можливо, вони дозволили йому піти геть просто для того, щоб позбутися! Він панічно скочив на ноги і почав спускатись униз.

Юстас надто рвучко розпочав спуск, послизнувся на траві і з'їхав униз на кілька футів. Тоді подумав, що його занесло надто далеко ліворуч, тож довелося піднятися: однак з того боку виявилась прірва. Хлопець знову почав дряпатись нагору, намагаючись якомога ближче підійти до того місця, з якого починав спуск, — і рушив знову, беручи трохи праворуч. Цього разу, здавалося, все пішло краще. Хлопець рухався обережно, адже на кілька ярдів попереду не міг нічого розгледіти, а навколо залягала абсолютна тиша. Йти обережно, коли всередині тебе хтось кричить: "Швидше, швидше, швидше!" — страшенно неприємна справа. Адже з кожною миттю страх залишитись самому дедалі міцнішає. Якби Юстас хоч трохи розумів Каспіяна та Певенсі, то знав би, що не було навіть найменшого шансу на такий їхній вчинок. Та хлопець втовкмачив собі, що вони — демони у людській подобі.

— Нарешті! — вигукнув Юстас, ковзнувши вниз спуском з дрібних камінців, що котилися під ногами, і опинився на рівній площині. — Де ж ті дерева? Попереду щось темніє. О, здається, туман нарешті розсіюється.

Так і було. Дедалі розвиднювалося — хлопець навіть закліпав. Туман рідшав. Юстас стояв посеред незнаної долини. Моря видно не було.

Розділ шостий

ЮСТАСОВІ ПРИГОДИ

Тим часом всі інші вмивалися в ріці і лаштувалися до обіду та відпочинку. Троє найкращих лучників рушили на північні від затоки пагорби і повернулися, вполювавши пару диких кіз, котрі тепер смажилися над вогнем. Каспіян наказав привезти на берег діжу з вином — міцним вином з Арченланду, яке слід було перед вживанням розбавити водою, тож вистачити мало на всіх. Робота просувалась як слід, тож трапеза була веселою. І лише накладаючи собі козячого м'яса, Едмунд запитав:

— А де це наш зануда Юстас?

В цю мить Юстас роззирався по невідомій долині. Вона була така вузька й глибока, а урвища, що оточували її, — такими крутими, що це нагадувало велетенську яму або траншею. Земля поросла травою, з неї тут і там стриміли кам'яні брили, а ще Юстас зауважив чорні випалені латки — такі, які посушливого літа можна побачити на насипах обабіч колії.

На відстані ярдів п'ятнадцяти від хлопця виблискувало озерце з чистою гладенькою водою. На ту мить в долині було порожньо: ні тварини, ні пташки, ні комахи. Шкварило сонце і лиховісні вершечки гір зазирали через край долини.

Юстас, звісно, зрозумів, що в тумані він пішов не тим боком хребта, тож обернувся, аби вибрати зворотню дорогу. Однак тільки глипнувши, хлопець затремтів. Йому неймовірно пощастило, адже він вибрав єдину можливу стежку вниз — видовжений зелений земляний виступ, жахливо крутий та вузький, з обох боків якого починалося урвище. Іншого способу вибратися з долини не було. Та хіба ж він міг зробити це тепер, побачивши, як його шлях виглядає насправді? Від самої думки про це нещасному запаморочилось у голові.

Він знову розвернувся, подумавши, що так чи інак, а спершу йому слід добряче напитися з озерця. Однак щойно Юстас повернувся, ще навіть не зробивши кроку вглиб долини, як позаду нього почувся шум. Звук був зовсім тихим, однак лунав досить потужно у навколишній цілковитій тиші. Хлопець так і закам'янів на місці. А тоді подивився назад.

Біля підніжжя скелі, ліворуч при землі видніла темна діра — можливо, вхід до печери. І звідти в'юнилися два тонких пасма диму. А камені перед чорним отвором рухались (створюючи той самий шум) так, наче в темряві за ними хтось повз.

Хтось таки повз. І що набагато гірше — виповзав назовні. Едмунд, Люсі або ти відразу впізнали б цю істоту, однак Юстас не читав правильних книжок. Таку істоту він навіть уявити собі не міг — видовжена морда свинцевого кольору, тупі червоні очі, ні пір'я, ні хутра, довге гнучке тіло звивалось по землі, лапи, коліна яких стирчали над спиною істоти, наче в павука, кажанячі крила, які шарпали каміння, хвіст довжиною в кілька ярдів. А пасма диму сталися з ніздрів істоти. Юстас і гадки не мав, що перед ним дракон. Хоча, якби й мав, йому б це не допомогло.

Однак, можливо, якби хлопцеві хоча б щось було відомо про драконів, він був би дещо здивований поведінкою цього дракона. Той не сів, сплеснувши крилами, і не почав вивергати полум'я з пащі. Дим із його ніздрів скидався на дим від приску, що от-от згасне. Так само здавалося, що Юстаса він не помічає, істота дуже повільно повзла до озерця, часто зупиняючись. Навіть попри свій страх, Юстас зрозумів, що то було старе і печальне створіння. Хлопець прикинув, чи варто йому спробувати втекти. Однак істота може обернутись, якщо почує шум. Що, коли вона не така вже й немічна? Що, коли

прикидається? Та й узагалі, який сенс намагатися втекти від істоти, котра вміє літати?

Створіння доповзло до водойми і поклало на гравій своє жахливе, вкрите лускою підборіддя: однак, перш ніж зробило перший ковток, воно раптом голосно крекнуло чи закричало — і після кількох судом та конвульсій впало на бік, виставивши в повітря пазуристу лапу. З відкритого рота вихлюпнулося трохи темної крові. Дим з ніздрів на якусь мить став чорним, а тоді відлетів і зник. І більше не з'явився. Це був трюк монстра — в такий спосіб він заманював мандрівників до їхньої загибелі. Однак хлопець не міг чекати вічно. Він зробив крок ближче, тоді два — і зупинився знову. Дракон залишався* нерухомим. Хлопець зауважив, що з очей тварюки зник червоний вогник.

І нарешті Юстас наважився підійти до тіла. Тепер він вже був певен, що істота мертва. Здригнувшись, хлопець торкнувся до неї — нічого не трапилось.

Полегшення було настільки відчутним, що Юстас мало не засміявся вголос. Він почувався так, наче боровся з драконом і вбив його, а не просто бачив смерть істоти. Переступивши через тушу, він підійшов до водойми, щоб напитись, бо спека ставала нестерпною. Юстас не здивувався, почувши звуки грому. Майже відразу по тому зникло сонце і, перш ніж мандрівник закінчив пити, навколо вже тарабанили великі краплі дощу.

Клімат цього острова був не надто приємний. Менше ніж за хвилину Юстас ущерть змок і напівосліп від потужної зливи, подібної до якої в Європі ніколи не бачили. Не було сенсу навіть пробувати вийти з долини, поки злива не вщухне. Хлопець кинувся до єдиного доступного прихистку — драконової печери. Там він ліг і спробував віддихатись.

Більшості з нас відомо, чого варто чекати від драконячого барлогу, однак, як ми вже знаємо, Юстас читав неправильні книжки. Там багато писалося про експорт та імпорт, про уряди та дренаж, але ні слова не було про драконів. Ось чому хлопець так розгубився, придивившись до поверхні, на якій лежав. Її частинки були надто гострими як для каміння і надто твердими як для колючки, а навколо все було всіяне круглими пласкими штукенціями, котрі клацали, коли хлопець ворушився. З входу до печери надходило досить світла, аби мати змогу все це роздивитись. Безперечно, Юстас побачив — а будь-хто з нас міг сказати про це наперед — скарби: корони (ті штуки, на які наштрикувався Юстас), монети, персні, браслети, злитки, чаші, тарілки та коштовні камені.

Юстас (на відміну від інших хлопців) ніколи про скарби не мріяв, однак відразу ж побачив користь від них у цьому новому світі, до якого він так по-дурному втрапив, провалившись вдома крізь картину у спальні Люсі.

— У них тут немає податків, — сказав він. — Тож скарби не треба віддавати урядові. З кількома такими штуками я зможу непогано провести тут час — наприклад, у Келормені. Здається, це найстерпніше місце у цих краях. Цікаво, скільки я зможу взяти? Оцей браслет — можливо, камінці на ньому — то діаманти — я натягну собі на зап'ястя. Трохи завелике, але якщо підтягнути аж до ліктя, буде якраз нормально. А тоді напхаю повні кишені діамантів — вони легші від золота. Цікаво, коли вже припиниться цей пекельний дощ?

Він заліз на найменш незручну частину купи, що переважно складалася з монет, і вмостився чекати. Однак після сильного переляку — особливо якщо йому передував похід горами, людина почувається знесиленою. Юстас заснув.

У той час, коли він посопував уві сні, решта завершила обід і почала всерйоз непокоїтись через його відсутність.

— Юстасе! Юстасе! Агов! — кричали вони, аж поки не захрипли. Каспіян подув у свій ріг.

— Його немає поблизу — інакше він почув би цей звук, — сказала Люсі, сполотнівши.

— Нестерпний хлопець, — мовив Едмунд. — Навіщо йому було отак втікати?

— Але ми мусимо щось робити, — сказала Люсі. — Він міг загубитись чи впасти в яму, чи потрапити до рук дикунів.

— Або його розірвали дикі тварини, — додав Дриніян.

— Якби так, всі відчули б полегшення, скажу я вам, — пробурмотів Рінз.

— Пане Рінз, — сказав Рипічип, — ви ніколи ще не казали нічого більш недостойного вас. Та істота мені не друг, але він все-таки королівської крові і, оскільки він наш супутник, знайти його або помститись за нього у разі смерті — справа нашої честі.

— Безперечно, ми повинні знайти його, якщо зможемо, — втомлено мовив Каспіян. — Оце так неприємність. Це означає пошуки та нескінченні неприємності. Клятий Юстас.

Тим часом Юстас спав, спав і спав. А прокинувся від болю в руці. Місяць світив у вхід печери, а ліжко зі скарбів начебто стало набагато зручнішим: він взагалі майже не відчував його. Біль у руці здивував хлопця, але він тут же зрозумів, що справа

у браслеті, одягнутому на руку нижче ліктя, — він наче став тіснішим. Мабуть, поки хлопець спав, у нього розпухла ліва рука.

Він поворушив правою рукою, щоб відчути ліву, але завмер, навіть на сантиметр її не пересунувши, і нажахано прикусив губу. Бо рівно навпроти нього, трохи правіше, там, де місячне світло падало на підлогу печери, рухалась страшнюча тінь. Хлопець відразу впізнав її: то була драконова лапа. Вона заворушилась, коли Юстас ворухнув рукою і завмерла, коли знерухомів він.

— Ой, який же я дурень, — подумав Юстас. — Ну звісно, у тварюки є друг, він лежить поруч зі мною.

Кілька хвилин він не наважувся і м'язом ворухнути. Просто перед очима бачив два тонких струмочки диму, чорного на тлі місячного світла — точнісінького такого, як дим з носа того іншого дракона перед його смертю. Це було настільки моторошно, що хлопець затамував подих. Димок зник. Коли довше стримувати подих вже було неможливо, Юстас тихенько видихнув. Тієї ж миті два струмені диму з'явилися знову. Але навіть тоді він не зрозумів, що відбувається.

Незабаром Юстас вирішив, що обережно просуватиметься вліво і спробує вибратися з печери. Можливо, істота спить — і, так чи інакше, то його єдиний шанс. Але, звісно, перш ніж рухатись ліворуч, він поглянув у той бік. О жахіття! З того боку також стирчала драконяча лапа. Ніхто не звинувачуватиме Юстаса, що тієї миті він розридався. Розмір власних сліз, що скрапували на скарби, здивував його. До того ж сльози видавались неймовірно гарячими, аж парували.

Але користі з плачу не було. Він мусив спробувати якось вибратися з-поміж двох драконів. І Юстас почав простягати праву руку. Драконова права лапа повторила точнісінько той самий рух. Тоді хлопець вирішив зробити те ж лівою. Драконова ліва кінцівка також поворухнулась.

Двоє драконів, з обох боків від нього, повторювали його рухи! Юстас не витримав — і просто кинувся навтьоки.

Все загриміло та заскреготало, забрязкотіло золото, полетіло каміння, щойно хлопець кинувся геть з печери, гадаючи, що то обидва дракони женуться за ним. Він не насмілювався озирнутись і мчав до озерця. Скручена туша мертвого дракона вимальовувалась у місячному світлі — таке видовище налякало би будь-кого, однак Юстас майже його не зауважив. Він хотів залізти у воду.

Але тільки-но дістався до краю водойми, як трапилося дві речі. Спершу його наче громом ударило: хлопець усвідомив, що втікає на всіх чотирьох кінцівках — з якого це дива він таке втнув? А потім, нахилившись над водою, він на мить подумав, що з води на нього дивиться ще один дракон. Але тут же усвідомив правду. Драконова морда в озері була його власним відображенням — сумнівів не було. Воно рухалось разом з ним: відкривало і закривало рота точнісінько, коли він відкривав і закривав свого.

Поки Юстас спав, він перетворився на дракона. Заснувши на драконових запасах з жадібними, драконячими помислами, він і сам став драконом.

Це все пояснювало. Поруч з ним у печері не було двох драконів. Лапи праворуч і ліворуч були його власними лапами. Дим виходив з його ніздрів. А щодо болю у лівій руці (точніше,

тому, що раніше нею було) — ззизивши ліве око, він побачив, що з нею трапилось. Браслет, який так зґрабно сидів на руці хлопця, виявився замалим для грубезного драконового лаписька. Прикраса глибоко увіп'ялася в луску, а навколо цього місця пульсувала спухла плоть. Він вчепився в браслет зубами, але не зміг зірвати його.

Незважаючи на біль, його першим відчуттям було полегшення. Більше він не мав чого боятися. Він сам був жахіттям, і ніхто на світі — хіба що лицар, та й то не кожен — насмілився б його атакувати. Тепер він міг би зійтись у двобої з Каспіяном чи Едмундом. Однак щойно про це подумавши, Юстас зрозумів, що не хоче цього. Він хотів дружити з ними. Хотів повернутися до людей, розмовляти з ними, сміятися та ділитись тим, що має. Бідолаха усвідомив, що він — монстр, відрізаний від людської раси. Страхітлива самотність охопила його. Хлопець почав усвідомлювати, що решта зовсім не були демонами. І замислився над тим, чи він сам був настільки приємною особою, за яку завжди себе мав. Йому бракувало їхніх голосів. Одне добре слово він з вдячністю прийняв би навіть від Рипічипа.

Подумавши про це, бідолашний дракон, котрий раніше був Юстасом, пронизливо заридав. Могутній дракон, котрий гірко плаче у світлі місяця посеред порожньої долини, — таку картину важко уявити.

Врешті-решт нещасний вирішив, що таки спробує відшукати шлях на берег. Він зрозумів, що Каспіян ніколи не відплив би звідси без нього. І відчував, що у той чи інший спосіб, але зможе показати людям, ким є насправді.

Він як слід напився води, а тоді (знаю, це звучить шокуюче, але якщо добре все обмізкувати, то так воно не є) з'їв майже повністю мертвого дракона. Він зробив уже половину справи,

коли раптом усвідомив, що робить. Тому що, розумієте, хоча розум його був розумом Юстаса, однак смаки й рішення виявились драконячими. А дракон нічого так не любить, як свіжу драконятину. Ось чому так рідко можна знайти більше ніж одного дракона на країну.

А тоді Юстас почав видряпуватися з долини. Почав він це зі стрибка, а, стрибнувши, виявив, що летить. Він геть забув про свої крила — і це стало неабиякою несподіванкою — першою приємною несподіванкою за тривалий час. Він знявся високо у повітря і побачив численні гірські вершини, що лежали внизу у місячному сяйві. Наче срібна пластина, виблискувала під ним затока, на якорі стояв "Досвітній мандрівник", а в лісі поруч з берегом мерехтіли вогні табору. З неймовірної висоти він єдиним порухом спрямував себе у цьому напрямку.

Люсі спала дуже міцно, бо не лягала аж до повернення пошукової групи, сподіваючись почути добрі новини про Юстаса. Групу очолював Каспіян. Її втомлені учасники повернулись назад дуже пізно. Ще й принесли тривожні новини. Вони не знайшли ані сліду Юстаса, зате бачили в одній долині мертвого дракона. Намагаючись дивитися на все з позитивної точки зору, учасники групи запевняли інших, що навколо не може бути інших драконів і що той був мертвий уже о третій годині дня (саме тоді вони його й знайшли), тож малоймовірно, що за кілька годин до того він міг кого-небудь убити.

— Хіба що він зжер того нестерпного малого і помер від отруєння, — сказав Рінз. Та сказав він це пошепки, тож ніхто не почув.

Пізно вночі Люсі обережно розбудили — вся компанія, зібравшись разом, про щось тихо розмовляла.

— Що таке? — запитала Люсі.

— Слід зберігати витримку, — мовив Каспіян. — Щойно над кронами дерев пролетів дракон. Він приземлився на узбережжі. Так, боюсь, він між нами та кораблем. А стріли проти дракона марні. І вогню вони зовсім не бояться.

— Якщо дозволить Ваша Величність… — почав Рипічип.

— Ні, Рипічипе, — твердо сказав король, — ти не затіватимеш з ним двобою. І якщо ти не підкоришся мені, я накажу зв'язати тебе. Ми повинні стежити за ним і, щойно розвидніється, спуститись на узбережжя і вступити з ним у битву. Я провадитиму. Король Едмунд буде праворуч від мене, а лорд Дриніян — ліворуч. Жодних інших домовленостей бути не повинно. За кілька годин настане світанок. За годину слід подати їжу, а також залишки вина. І нехай все робиться якомога тихіше.

— Може, він полетить геть, — сказала Люсі.

— Так буде гірше, — сказав Едмунд, — бо тоді ми не знатимемо, де він. Якщо у кімнаті оса, я волію не зводити з неї погляду.

Решта ночі була жахливою. Коли надійшла пора їсти, багато хто відчув, що не має апетиту, хоча й знав, що їсти треба. Здавалось, минули незліченні години, перш ніж розсіялась темрява і тут і там зацвіріньокали пташки, а світ наповнився барвами і зробився свіжішим, ніж був протягом ночі, а Каспіян сказав:

— Час настав, друзі.

Вони звелися, оголили мечі і сформували щільну шеренгу, взявши у центр Люсі з Рипічипом на плечі. Це було краще, ніж просто чекати, і кожен захоплювався всіма іншими дужче, ніж зазвичай. За мить вони вже марширували. Коли дійшли до краю лісу, вже майже розвиднілось. А там, на піску, наче велетенська ящірка чи гнучкий крокодил, чи плазун з лапами, гігантський, жахливий та вузлуватий, лежав дракон.

Але побачивши їх, замість того щоб звестися і вивергнути вогонь та дим, дракон відступив, майже плазуючи — назад, на мілководдя.

— Чому він так хитає головою? — запитав Едмунд.

— А тепер киває, — сказав Каспіян.

— І з його ока щось витікає, — мовив Дриніян.

— Ой, та невже ви не бачите, — сказала Люсі. — Він плаче. Це сльози.

— Я б не довіряв йому, пані, — сказав Дриніян. — Так роблять крокодили, щоб послабити вашу пильність.

— Він похитав головою, коли ти сказав це, — зауважив Едмунд. — Наче хотів заперечити. Дивись, знову.

— Гадаєте, він розуміє, що ми говоримо? — запитала Люсі.

Дракон пристрасно закивав.

Рипічип зіслизнув з плеча Люсі і виступив наперед.

— Драконе, — почувся його дзвінкий голосок, — ти розумієш мову?

Дракон кивнув.

— Ти можеш говорити?

Похитав головою.

— Якщо так, — мовив Рипічип, — марна справа запитувати про твої наміри. Але ти можеш засвідчити нам свою дружбу, піднявши над головою свою ліву передню лапу.

Істота так і зробила, але дуже незграбно — адже її лапа спухла і боліла, перетиснута золотим браслетом.

— Погляньте! — вигукнула Люсі, — у нього щось негаразд із лапою. Біднесенький — мабуть, тому він плаче. Можливо, він прийшов, щоб ми його вилікували — як в оповіді про андроклів та лева.

— Обережно, Люсі, — сказав Каспіян. — Цей дракон дуже мудрий, але він може бути брехуном.

Але Люсі вже бігла вперед, а слідом за нею — Рипічип, так швидко, як дозволяли його короткі лапки, а далі, звісно, хлопці та Дриніян.

— Покажи свою бідолашну лапку, — попросила Люсі. — Можливо, я її вилікую.

Дракон-який-раніше-був-Юстасом радісно простягнув їй свою хвору лапу, пам'ятаючи, як чарівне зілля Люсі вилікувало

його від морської хвороби ще коли він не був драконом. Однак йому довелося розчаруватись. Магічна рідина трохи полегшила біль та вилікувала пухлину, але не змогла розчинити золота.

Усі стояли навколо, спостерігаючи за лікуванням, і несподівано Каспіян вигукнув:

— Погляньте!

Його очі втупилися в браслет.

Розділ сьомий

ЯК ЗАКІНЧИЛАСЬ ЦЯ ПРИГОДА

— На що нам дивитись? — запитав Едмунд.

— Погляньте на цей орнамент, — відповів Каспіян.

— Молоточок, а над ним діамант, неначе зірка, — сказав Дриніян. — Овва, та я вже це, здається, десь бачив.

— Десь бачив? — повторив Каспіян. — Звісно, ти просто мусив це колись бачити. Це герб великого нарнійського роду — браслет барона Октезіяна.

— Негіднику! — закричав Рипічіп на дракона. — Ти схрумав нарнійського барона? — Але дракон різко замотав головою.

— А може, — озвалася Люсі, — це і є барон Октезіян, перетворений на дракона… Ну, знаєте, за допомогою якихось чарів…

— Це не може бути єдиним поясненням, — сказав Едмунд. — Відомо, що всі дракони збирають золото. В кожному разі, схоже на те, що Октезіян закінчив подорож на цьому острові.

— А може, ти і є барон Октезіян? — запитала Люсі дракона, і помітивши, що він понуро закивав головою, додала: — Чи, може, ти людина, зачаклована у дракона?

Почувши ці слова, дракон енергійно захитав головою.

І тоді хтось спитав — згодом велися дискусії, хто саме це був — Люсі чи Едмунд:

— Але чи ти бува не… чи ти не Юстас?

І Юстас захитав своєю страшною драконячою головою, махаючи зануреним у воду хвостом. Усі відскочили (деякі моряки з вигуками, що тут я їх не можу відтворити), втікаючи від величезних киплячих сліз, які почали текти з його очей.

Люсі намагалася його втішили, як тільки могла, і навіть зібрала в кулак усю свою сміливість, щоби поцілувати його у вкритий лускою писок, інші заходилися повторювати: "Оце невдаха!". Але більшість із присутніх запевняли Юстаса, що ніколи його не покинуть і що безперечно знайдеться якийсь спосіб його розчаклувати — не пройде й дня, ну, може, двох, і вони, певна річ, розкриють цю таємницю. І всім кортіло довідатися про подробиці цієї жахливої історії, але, звісно, Юстас не міг їм про це розповісти. Багато разів упродовж наступних днів він намагався їм написати про це на піску, але йому жодного разу це не вдалось. По-перше, Юстас (котрий ніколи не прочитав жодної з книжок, які мусив прочитати) і гадки не мав, як розповісти всю історію водночас і зрозуміло, і коротко. По-друге, м'язи і нервові закінчення драконячих

пазурів взагалі не були пристосовані до писання. Тому він не міг закінчити свою справу до приходу припливу, який нищив усе, що він встигав написати, не враховуючи того, що вже сам знічев'я стирав хвостом чи лапами. Все, що вдалося якимось чином прочитати, виглядало приблизно так:

ПІЖОВ ПОСПАТ... ИИ... НОК КОНДРА ТОБТО ДРАНКОН ЗПЕЧЕРИ АЛЕБУВ МЕРТВИЙ І ДУЖЕ СТРАЖД... ПРОКИНУВСЯ І НЕ МІГ... ЗАБРАТИ МИ РУКУ ОХ БІДА...

Проте всі помітили, що Юстас сильно змінився, відколи став драконом. Тепер він сам кидався на допомогу. Він ширяв над поверхнею острова, з'ясував, що той вкритий горами і що ніхто, крім гірських кіз і великих стад диких свиней, тут не живе. Він приніс у табір кільканадцятеро з них, щоб поповнити запаси провіанту. На полюванні він виявляв максимальну гуманність, збиваючи тварину одним ударом хвоста настільки філігранно, що воно навіть не здогадувалось (і, мабуть, досі не здогадується), що було вбите. Кількох свиней він з'їв сам, але завжди наодинці, бо тепер, будучи драконом, любив тільки свіже м'ясо і не міг дозволити, щоб його побачили під час такої не надто вишуканої трапези. А одного дня, летячи важко та повагом (але й не без гордості), він приніс у табір величезну струнку сосну, видерту з корінням у якійсь віддаленій долині. Це був незамінний матеріал для нової головної щогли. Вечорами, коли робилося прохолодно (як траплялося часом після сильних злив), він для всіх ставав живою зручністю, тому що можна було спертися спиною на його гарячі боки та чудово загрітися й висушитись. Вистачало одного його подиху, щоб запалити найнепіддатливіше вогнище. Час від часу він брав певну групу осіб на повітряну прогулянку на своєму хребті, і вони могли згори оглянути зелені схили, гірські вершини, стрімкі ущелини, а далеко-далеко на морі (дивлячись на схід) — плямку, дещо темнішу за лінію горизонту, яка могла бути суходолом.

Від глибокої печалі Юстаса рятувала зовсім нова для нього приємність, яку він знаходив у тому, що тепер усі його любили, а ще більше в тому, що він і сам полюбив інших. Зрештою, його перетворення на дракона було справою вельми гнітючою. Він з огидою здригався, коли бачив своє відображення, пролітаючи над якимсь гірським озерцем. Він ненавидів свої кажанячі крила, ненавидів подібний до пилки плавник на хребті та грізні, скривлені пазурі. Він мало не боявся самого себе — особливо насамоті — і водночас соромився перебувати разом з іншими. Вечорами, якщо не виконував для своїх друзів роль грілки, він покидав табір і лежав, немов змія, згорнувшись клубком, між лісом і затокою. На свій великий подив він визнав, що саме Рипічип був тією особою, яка невтомно намагалася полегшити його долю. Шляхетна миша вислизала з кола веселого товариства, що гомоніло біля вогнища, і вмощувалась біля драконячої голови, намагаючись вибрати таке місце, щоб вітер не дмив у її бік димним подихом.

Сидячи таким чином, Рипічип детально пояснював Юстасові, що те, що з ним відбулося, було всього лише приголомшливим прикладом повороту Колеса Фортуни, а також якби Юстас оселився з ним у його нарнійському домі (в реальності це була нора, в якій навіть не помістилась би голова дракона, вже не кажучи про решту), то він міг би розповісти йому про сотні імператорів, королів, принців, рицарів, поетів, коханців, астрономів і чарівників, од яких щастя раптово відвернулось у найчорніший спосіб, але згодом багато їх, урешті-решт, долали біди та жили довго й щасливо. Мабуть, це було не надто втішливим, але наміри він мав шляхетні, і Юстас ніколи цього не забув.

Але, ясна річ, над усіма, неначе чорна хмара, висіла проблема: що робити з драконом, коли вони вже будуть готові до продовження подорожі. Вони старались не говорити про це в його присутності, але траплялося, долітали до його вух

фрази: "А може, він би якось помістився на облавку?", "Нам слід усі запаси сховати з протилежного боку облавка, щоб урівноважити його вагу" або "А може, краще, що б він над нами летів?" і (найчастіше): "Але як ми його прогодуємо?". І бідолашний Юстас щоразу краще усвідомлював, що з першого ж дня свого перебування на кораблі він був такою собі невиправною незручністю, а тепер став ще більшим тягарем для всіх. Усвідомлення цього вростало в його мозок, немовби браслет, що приріс до передньої лапи. Він уже знав, що шарпати її своїми великими іклами — лише посилювати біль, але не міг стриматися, щоби раз-по-раз цього не робити, особливо задушливими ночами.

Минув уже майже тиждень після їхньої висадки на Острові Дракона, коли одного разу Едмунд прокинувся рано-вранці. Щойно почало сіріти, й він бачив стовбури дерев лише там, де за ними ясніла затока. Він почув якийсь шурхіт між деревами, немовби там щось рухалося, тому сперся на лікті й роззирнувся довкола. Він побачив темну фігуру, що рухалася за деревами з боку моря. В його голові одразу ж народилась думка: "Чи насправді на цьому острові немає жодних мешканців?" Потім подумав, що це Каспіян — фігура була більш-менш його зросту, — але він згадав, що Каспіян влігся біля нього. Тож він поглянув у той бік і пересвідчився, що Каспіян і далі собі спить. Він перевірив, що має при собі меча, і підвівся, аби перевірити ситуацію.

Крадучись, він дійшов аж до краю лісу. Темна фігура все ще була там. Тепер він уже бачив, що як для Каспіяна вона була замалою і завеликою як для Люсі. І навіть не збиралась утікати. Едмунд видобув меча і вже був готовий зійтися з чужинцем у двобої, аж раптом той озвався слабким голосом;

— Це ти, Едмунде?

— Так, це я. Хто ти?

— Не впізнаєш мене? Це я. Юстас.

— Боже милий! — скрикнув Едмунд. — Так, це ти. Друже старенький…

— Тихше! — сказав Юстас і похитнувся так, мовби зараз упаде.

— Агов! — озвався Едмунд стишеним голосом і підтримав його. — Що з тобою? Ти хворий?

Юстас так довго мовчав, що Едмунд почав хвилюватися, що з ним насправді щось не так, але нарешті він промовив:

— Це було жахливо. Ти навіть не уявляєш, настільки… Але все вже гаразд. Може, кудись підемо й порозмовляємо? Я би ще не хотів зустрічатися з іншими.

— Так, звісно. Куди завгодно, — погодився Едмунд. — Можна піти ген туди і сісти собі на тих скелях. Знаєш, я дійсно радий тебе бачити… ну… таким, як колись. Ти, напевно, пережив справжнє пекло.

Вони підійшли до скель і сіли, дивлячись на затоку. Небо поволі яснішало, аж урешті зникли всі зорі, крім однієї, дуже яскравої, яка все ще сяяла низько над видноколом.

— Я зараз не розповідатиму тобі, як перетворився… ну… на дракона. Я хочу один раз розповісти це всім і більше до цього не повертатись, — сказав Юстас. — До речі, я навіть не знав, що це був дракон, поки не почув, як ви вживаєте це слово

після мого повернення до вас того ранку. Я хочу розповісти тобі, як я перестав ним бути.

— Вперед! — сказав Едмунд.

— Отже, останньої ночі мені було насправді гірше, ніж коли-небудь. І цей пекельний браслет так страшно мучив мене, що…

— Тепер усе в порядку?

Юстас розсміявся — і цей сміх цілком відрізнявся від того, що його Едмунд досі чував з його вуст — і легко зсунув браслет з плеча.

— Ось він, — сказав він. — І кожен, кому він припаде до смаку, може його собі взяти. Отже, як я й кажу, я лежав і міркував над тим, що, власне кажучи, зі мною сталось, аж раптом… тільки-от… ну, не знаю… все це могло мені наснитись…

— Веди далі, — втрутився Едмунд, намагаючись зберігати терпіння.

— Отже, я глянув і побачив, мабуть, останню річ, якої сподівався: величезного лева, що неквапом наближався до мене. І дивна справа: тої ночі не світив місяць, але навколо лева розливалося місячне сяйво. Він підходив усе ближче і ближче. Я страшенно його боявся. Вочевидь, ти гадаєш, що будучи драконом, я легко міг би побороти будь-якого лева. Але це був інший страх. Я не боявся, що він мене з'їсть, а просто боявся його, якщо ти можеш зрозуміти, що я маю на увазі. Тож він підійшов до мене зовсім близенько і глянув мені просто в

очі. Я замружив очі. Але це зовсім не допомогло, бо він сказав, щоб я пішов за ним.

— Хочеш сказати, що лев розмовляв?

— Не знаю. Щойно, як ти мене про це спитав, то здається, що ні. Однак якимось чином він мені це повідомив. Я знав, що мушу зробити те, що він каже, тому підвівся і пішов за ним. Він повів мене далеко в гори. Весь час навколо нього розливалось місячне сяйво. Врешті-решт ми опинилися на верхівці гори, якої я раніше не бачив. Там був садок… дерева, фрукти і таке інше. А посередині било джерело.

Я знав, що це джерело, бо видно було воду, що текла з дна криниці, але набагато більшої, ніж більшість звичайних криниць… щось на кшталт великої округлої ванни з мармуровими берегами і сходами, що вели вниз до води. Ніколи не бачив настільки чистої води. Я подумав, що якби я занурився в неї, то це б точно допомогло моїй пораненій лапі. Та лев сказав, що спочатку я повинен роздягнутись. Так, він сказав це, хоч я не збагну, вимовив він якісь слова чи ні.

Я саме хотів відповісти йому, що не можу роздягнутись, бо ж не маю на собі жодного одягу, аж раптом мені спало на думку, що дракони, здається, належать до сімейства зміїних, а змії здатні скидати шкуру. Ну, так, подумав я, саме це він і має на увазі. Отже, я заходився дряпати себе, аж з мене луска посипалась.

Потім почав дряпати себе ще сильніше, ще глибше… й отак уся шкура злущилася з мене дивовижним чином, як це іноді буває після хвороби або немовби я був якимось бананом. Не минуло й хвилини, а може, дві, коли я просто виліз із шкури… весь із неї вийшов, бо бачив, як вона лежить поруч… а було це

видовище не з найприємніших. Ох, як чудово я себе почував! Потім я зійшов сходами до цієї криниці, щоб викупатись.

Я вже збирався вмочити ноги у воду, але глянув униз і побачив, що мої ноги знову стали твердими, шорсткими, покрученими і вкритими лускою лапами дракона. Ох. Не біда, сказав я собі, це означає лише, що я мав другу шкуру під першою і теж маю її скинути. Я знову заходився дряпати себе й чухати, і та друга шкура злізла з мене так само добре, як і перша. Я вийшов з неї, залишив поруч з першою і зайшов у мармурову ванну.

Ну, й сталося те саме, що й першого разу. Тоді я сказав собі: "Ох. Бідолашний я, скільки ще шкур я маю скинути?". Мені знову дуже сильно закортіло дряпатись, і я втретє скинув шкуру і вийшов з неї. І поглянувши на своє відображення у воді, я вже знав, що нічого не допомогло.

Тоді лев сказав... хоч і цього разу я не знаю, чи промовив він уголос: "Ти мусиш дозволити, щоб я тебе роздягнув".

Зізнаюсь, я дуже боявся його кігтів, але тепер уже мені все було байдуже. Тому я перевернувся на спину і чекав, що буде далі.

Вже з першого разу він встромив свої кігті в мою шкіру так глибоко, що, здавалося, вони торкнуться самого серця. А коли він почав стягати з мене шкуру, я відчув такий біль, якого ще ніколи в житті не відчував. Єдиною річчю, що дозволяла мені цей біль витримати, було полегшення, коли ця бридота спадала з мене. Знаєш, це було схоже на те, як здряпуєш собі струп із рани. Тобі болить, але ти все одно дряпаєш, бо радий, що він злазить.

— Дуже добре тебе розумію, — перервав його Едмунд.

— Отже, він стягнув з мене цю жахливу бридоту до кінця так само, як я це зробив тричі, тільки-от більше вже так не боліло, і шкура тепер лежала на траві набагато більш груба, темна і ґудзувата, ніж перші три. А тут був я — гладенький і свіжий, як обдерта від кори гілка, ну, й менший, ніж досі. Потім він узяв мене в кігті… це не було надто приємно, бо тепер, після скидання шкури, я був дуже вразливий… і кинув мене у воду. За якусь мить я відчув пекучий біль, але трохи згодом мені стало настільки добре, що я почав плавати і хлюпатись, а біль у руці зовсім минув. І тоді я побачив чому. Я знову був хлопцем. Ти, мабуть, подумаєш, що я вигадую, коли скажу, як відчував свої власні руки. Я знаю, що не маю м'язів і що взагалі в порівнянні з руками Каспіяна — це худорляві, жалюгідні патички, але, коли я на них дивився, вони мені по-справжньому подобались. А за якийсь час лев витягнув мене з води й одягнув…

— Одягнув?! Кігтями?

— А знаєш, я не дуже добре пам'ятаю, як це було. Але так чи інак він одягнув мене в новий одяг — той, що тепер на мені. А потім я раптом опинився тут. Здається, це був сон.

— Ні, це не був сон, — сказав Едмунд.

— Чому ні?

— Як це, адже я бачу цей одяг. А крім того, тебе… ну… як би це сказати… роздраконили.

— Отже, що це могло бути? — запитав Юстас.

— Гадаю, ти зустрів Аслана, — відповів Едмунд.

— Аслана! — скрикнув Юстас. — Я чув це ім'я кілька разів на облавку "Досвітнього мандрівника". І відчув… невідомо що… здається, я його ненавидів. Але тоді я ненавидів усіх. А взагалі-то, я хотів би вибачатись перед тобою. Боюся, я поводився жахливо.

— Про це й мови нема, — сказав Едмунд. — Між нами зізнаюся тобі, що ти був не настільки поганий, як я під час першої подорожі до Нарнії. Просто ти поводився, як віслюк, а я був зрадником.

— Тоді взагалі мені про це не розповідай. Розкажи мені про Аслана. Ти його знаєш?

— Що ж, скоріш це він мене знає. Аслан — це Великий Лев, син Імператора-з-за-моря, котрий врятував мене і врятував Нарнію. Ми всі його бачили. Особливо часто його бачила Люсі. І можливо, ми пливемо до країни Аслана.

Якусь мить обидва вони мовчали. Остання яскрава зірка зникла з горизонту і, хоча гори праворуч затуляли їм вид вранішнього сонця, вони знали, що воно зійшло, бо затока стала цілковито рожевою. Потім якийсь птах заскрекотав, немов папуга десь у лісі, а вони почули між деревами якийсь рух і звук Каспіянового рогу. Табір починав новий день.

Великою була радість, коли Едмунд з оновленим Юстасом прийшли до товаришів, що зібрались навколо ранкового вогнища. Всі, звичайно ж, хотіли почути цілу історію від початку. Сперечались, чи той дракон убив барона Октезіяна кілька років тому, чи сам Октезіян був отим старим драконом. Коштовні камінці, якими Юстас напхав собі кишені в печері,

зникли разом з його старим одягом, але ніхто — а вже особливо сам Юстас — не мав найменшого бажання повернутись до драконячої долини за рештою скарбу.

За кілька днів перефарбований, з новою щоглою і заповнений провіянтом "Досвітній мандрівник" був готовий до відплиття. Перед відплиттям Каспіян наказав викарбувати на гладенькій стіні скельного урвища над затокою такі слова:

ДРАКОНЯЧИЙ ОСТРІВ ВІДКРИТО КАСПІЯНОМ X, КОРОЛЕМ НАРНІЇ І Т.Д.

У ЧЕТВЕРТИЙ РІК ЙОГО ПРАВЛІННЯ ТУТ, ЯК МИ ПРИПУСКАЄМО, БАРОНА ОКТЕЗІЯНА СПІТКАЛА СМЕРТЬ.

Було би приємно — і це не було б далеко від правди — сказати вам, що відтоді Юстас став зовсім іншим хлопцем. Але заради чесності варто було б сказати "почав бути зовсім іншим хлопцем". У нього були свої дивацтва. Минуло ще багато днів, упродовж яких він був дещо проблемним. Але про них я не згадуватиму. Лікування розпочалось.

Дивною була доля браслета барона Октезіяна. Юстас більше не хотів ним володіти, тому віддав Каспіянові, а Каспіян подарував Люсі. Але й Люсі не дуже-то хотіла ним володіти.

— Гаразд, нехай його носить той, хто його зловить, — сказав Каспіян і підкинув браслет високо в повітря. Це сталося тоді, коли всі дивились на свіжо викарбуваний у скелі напис. Браслет шугонув у повітрі, виблискуючи на сонці, і зачепився, як добре закинуте на ярмарку кільце, за невеличкий виступ скелі. Нікому не вдалося залізти на скелю знизу й ніхто не спромігся спуститись по нього згори. І він висить там,

наскільки я знаю, дотепер, а можливо, висітиме так аж до кінця світу.

Розділ восьмий

ДВА НЕЙМОВІРНИХ ПОРЯТУНКИ

Як же всі на "Досвітньому мандрівникові" раділи, покидаючи Острів Дракона! Щойно вони випливли з затоки, подув попутній вітер

— тож наступного ранку корабель прибув до незнаної землі, яку дехто з них бачив, літаючи над горами, коли Юстас ще був драконом. Це був зелений рівнинний острів, населений самими кролями й кількома козами, однак, судячи з руїн кам'яних будиночків та чорних плям по колишніх ватрах, стало зрозуміло, що люди жили тут ще зовсім недавно. Навколо також було повно кісток та поламаної зброї.

— Робота піратів, — сказав Каспіян.

— Або драконів, — додав Едмунд.

Єдине, що друзі знайшли тут, — це маленький рибальський човник, який стояв на піску. Зроблений зі шкури, напнутої на плетену раму, човник був зовсім крихітний — якихось чотири фути завдовшки, — і весло, що лежало всередині, відповідало його пропорціям. Товариству відразу спало на думку, що суденце або було зроблене для дитини, або той край населяли гноми. Рипічип вирішив зберегти човен, адже той якраз пасував йому за розміром, тож знахідку взяли на борт. Землю вони назвали Спаленим Островом — і ще до полудня відчалили від нього.

Днів п'ять їх гнав південно-східний вітер, і навколо не видно було ні землі, ні риби, ні чайок. Одного дня аж до самого вечора лив дощ. Юстас програв дві партії в шахи Рипічипові і знову став схожим на себе старого й невдоволеного, а Едмунд сказав, що їм варто було їхати разом із Сьюзан до Америки. І тут Люсі поглянула крізь вікно на палубі та мовила:

— Агов! Здається, він припиняється. Але що це таке?

Всі мерщій кинулися на корму і побачили, що дощ припинився і Дриніян, котрий саме стояв на варті, пильно вдивляється у щось попереду. Чи, радше, у кілька об'єктів, які скидалися на гладенькі кругляки, вишикувані в лінію з інтервалами приблизно у сорок футів.

— Проте це не можуть бути камені, — сказав Дриніян, — бо п'ять хвилин тому їх тут ще не було.

— А один щойно знову зник, — додала Люсі.

— Так, а он іще один з'являється, — мовив Едмунд.

— І ближче до нас, — зауважив Юстас.

— Оце так! — вигукнув Каспіян. — Ця штукенція рухається у наш бік.

— І рухається набагато швидше, ніж ми, пане, — сказав Дриніян. — Воно буде тут уже за хвилину.

Вони стежили, тамуючи подих, — адже не так уже й приємно, коли тебе переслідує хтось невідомий, на суходолі чи на морі. Але те, чим виявився цей переслідувач, було набагато гірше, ніж будь-хто міг очікувати. Несподівано, на відстані

крикетного удару від борту, з води виринула потворна голова. Зелено-червона, з пурпуровими плямами — якщо не враховувати місць, де попричіплялись молюски, — формою вона була схожа на кінську, тільки без вух. З велетенськими очима, створеними для того, щоб дивитись крізь темні океанські глибини, з подвійним рядом гострих риб'ячих зубів у роззявленій пащі. Те, на чому стриміла голова, мандрівники спершу прийняли за шию, однак істота дедалі більше виринала з води, і стало зрозуміло: то не шия, то її тіло, а створіння, що з'явилося перед ними, — це Морський Змій, якого легковажно мріє зустріти так багато шукачів пригод. Вигини гіганського хвоста, що здіймалися над поверхнею води, було видно здалеку. А голова стирчала вище верхівки щогли.

Усі схопилися за зброю, однак нічого вдіяти не могли, монстр був недосяжний.

— Стріляйте! Стріляйте! — закричав головний лучник — і кілька чоловіків скорилися, проте стріли відскочили від шкури Морського Змія, наче вона була залізною. А тоді — і та мить була жахливою — усі завмерли, роздивляючись його очі й рот та мізкуючи, куди ж ударить чудовисько.

Та чудовисько не вдарило. Воно витягнуло голову аж до самого кошика на вершечку щогли. Однак його шия і далі видовжувалась, аж доки голова не доторкнулась правого фальшборту, а тоді почала опускатися вниз, але не на залюднену палубу, а у воду, тож корабель опинився під аркою з тіла змії. Ця арка одразу ж почала стрімко зменшуватись: Морський Змій тепер справді майже торкався правого борту "Досвітнього мандрівника".

Юстас, який дуже старався поводитися добре (поки дощ та шахи не вибили його з колії), несподівано здійснив перший у житті сміливий вчинок. Він мав при собі меча, позиченого

Каспіяном. Щойно змієве тіло опинилось достатньо близько до правого борту, він стрибнув на фальшборт і щосили заходився рубати. Звісно, хлопець нічого не досягнув, хіба що розламав другий найкращий меч Каспіяна на друзки, проте як на початківця це був чудовий вчинок.

Всі інші також були готові долучитися, коли це раптом почувся голос Ріпічипа:

— Не бийтеся! Штовхайте!

Це було настільки незвично для Мишака — просити всіх не битись, що попри напружений момент, усі погляди зосередилися на ньому. Тоді малюк вистрибнув на фальшборт і вперся всім своїм пухнастим тільцем у велетенську лускату і слизьку спину, а тоді почав щосили штовхати — і багато хто зрозумів його задум: люди кинулися до обох бортів корабля, щоб робити те саме. А коли за кілька секунд голова Морського Змія виринула знову, цього разу ліворуч по борту, повернута потилицею — ось тоді все стало зрозуміло.

Монстр скрутився навколо "Досвітнього мандрівника" петлею і почав туго її затягувати. Щойно петля затягнеться як слід — хрусь! — і там, де був корабель, плаватимуть уламки, тож змієві залишиться повиловлювати їх один по одному. Єдиний шанс — штовхати петлю, аж поки вона не зіслизне з корми. Або (те саме, тільки в інший спосіб) — виштовхати корабель з петлі.

Звісно, самотужки Рипічіп мав такі ж шанси зробити це, як зрушити собор, і він мало не прикінчив себе, докладаючи всіх зусиль, поки його не відсторонили. Невдовзі геть усі з корабля, крім Люсі та мишака (котрий лежав непритомний) стояли двома рядами вздовж фальшбортів, кожен наступний щосили

штовхав грудьми попереднього, тож вага усієї ланки переходила на тих, що були скраю. Кілька страшних секунд (що спливали ніби години) здавалось, ніби нічого не відбувається. Тріщали суглоби, котився піт, замість дихання чулося гарчання та гучне сапання. А тоді всі відчули, що корабель рухається, — і побачили, як змііна петля поволі віддаляється від мачти. Та водночас петля вужчала. Небезпека була зовсім поруч. Чи зможуть вони перетягнути її через корму, чи вона вже надто вузька? Звісно. Вони одного розміру. Петля лежить на поручнях корми. Десяток чоловіків вистрибнули туди. Так було набагато краще. Тіло Морського Змія лежало тепер так низько, що люди змогли вишикуватися вздовж корми рядком і штовхати. Надія дужчала, аж раптом усі згадали про різьблену фігуру на кормі "Досвітнього мандрівника", драконячий хвіст. Перетягнути хвіст чудовиська через неї неможливо.

— Сокиру! — хрипким голосом закричав Каспіян. — І штовхайте далі.

Люсі, яка стояла на головній палубі і дивилася на корму, почула його. Вона знала, де що лежить, тож притьмом кинулася вниз, вхопила сокиру і злетіла нагору до ляди, котра вела на корму. На самому вершечку драбини Люсі почула гучний тріск, наче падало дерево, — корабель захитався і стрімко рушив уперед. А сталося це тому, що в цю мить різьблена фігурка на кормі відламалась (або тому, що Морського Змія штовхали особливо сильно, або через те, що він по-дурному вирішив тугіше затягнути аркан) — і корабель знову був вільний.

Усі були надто виснаженими, щоб побачити те, що бачила Люсі. Кількома ярдами позаду петля Морського Змія різко зменшилась і зникла у фонтані води. Люсі завжди повторювала (хоча тієї миті вона була настільки збудженою, що то могла

спрацювати її уява), наче бачила на морді істоти вираз ідіотського вдоволення. Безсумнівно, то була неймовірно тупа тварина: замість того, щоб погнатися за кораблем, вона повернула голову і почала нюхати своє власне тіло, наче намагалася знайти там уламки "Досвітнього мандрівника". А "Мандрівник" був уже далеко, мчав уперед, гнаний свіжим вітерцем, члени його команди сиділи та лежали на палубі, тяжко дихаючи та стогнучи. Та невдовзі вони вже могли розмовляти про пригоду — і навіть сміятися з неї. А коли принесли трохи рому, всі збадьорилися ще дужче, всі вихваляли відвагу Юстаса (хоча вона користі не принесла) та Рипічипа.

Наступних три дні було видно лише море та небо. Четвертого дня вітер змінився на північний і море занепокоїлось. Пообіді почало збиратись на бурю. Проте тоді ж ліворуч за бортом забовваніла земля.

— З вашого дозволу, пане, — сказав Дриніян, — ми спробуємо знайти прихисток поблизу цієї землі — зайдемо на веслах і перечекаємо у бухті, доки буря не вщухне.

Каспіян погодився, але тривале веслування аж до вечора, крізь негоду, не наблизило їх до суходолу. В останніх променях денного світла вони запливли до бухти і кинули якір, але на берег того вечора ніхто не зійшов. Вранці вони виявили, що перебувають у зеленій затоці необжитого на вигляд острова з посіченими берегами, кам'яниста вершина якою здіймалась угору. Над нею швидко пливли хмари, гнані північним вітром. Мандрівники спустили на воду човен і навантажили його спорожнілими діжами для води.

— У якій річці ми наберемо воду, Дриніяне? — запитав Каспіян, сідаючи на кормі човна. — Здається, в затоку впадає дві.

— Немає значення, пане, — сказав Дриніян. — Та, гадаю, ближче до тієї, східної, праворуч по борту.

— Дощ починається, — мовила Люсі.

— Таки починається! — сказав Едмунд, оскільки вже добряче лило. — Давайте вирушимо до іншої річки. Біля неї ростуть дерева, тож ми матимемо прихисток.

— Так, давайте, — підхопив Юстас. — Навіщо марно мокнути?

Проте Дриніян і далі керував праворуч, як роблять втомлені водії, які продовжують їхати зі швидкістю сорок миль на годину, поки ти пояснюєш їм, що вони їдуть невірним шляхом.

— Вони мають рацію, Дриніяне, — сказав Каспіян. — Чому б тобі не розвернути корабель і не вирушити до західної річки?

— Як забажає Ваша Величність, — коротко відповів Дриніян. Вчора через негоду йому випав тяжкий день, до того ж він не любив порад від людей з суходолу. Проте курс змінив. Пізніше виявилось, що це було правильне рішення.

Коли друзі закінчили набирати воду, дощ припинився, тож Каспіян, Юстас, Певенсі та Рипічип вирішили прогулятись на вершину пагорба та роздивитись околиці. Підйом крізь густу траву та вереск видався нелегким. Ані людей, ні тварин — тільки чайки. Досягнувши вершини, мандрівники побачили, що острівець зовсім малий, не більше двадцяти акрів. З цієї висоти море здавалося більшим та ще більш порожнім, ніж з палуби чи навіть вершечка щогли "Досвітнього мандрівника".

— Знаєш, це божевілля, — тихо сказав Юстас до Люсі, вдивляючись у східний виднокрай. — Отак плисти, навіть не здогадуючись, що чекає попереду.

Та сказав він це лише за звичкою, і зовсім не буркотливо, як робив раніше.

Залишатись на вершині було надто холодно. З півночі продовжував дмухати свіжий вітер.

— Давайте не будемо повертатись тією ж дорогою, — запропонувала Люсі, коли вони обернулися, щоб іти, — пройдемо трохи далі і зійдемо вздовж іншої річки, тієї, до якої хотів плисти Дриніян.

Усі погодились, тож уже за п'ятнадцять хвилин опинилися біля витоків другої річки. Це місце виявилось цікавішим, ніж вони сподівались. Невелике, але глибоке гірське озеро було оточене брилами, за винятком вузького каналу, через який річка впадала в море. Тут мандрівники нарешті заховались від вітру і посідали на встелену вереском землю.

Повсідалися всі, крім одного — Едмунд тут же підстрибнув, мов ужалений.

— Яке на цьому острові гостре каміння, — сказав він, порпаючись рукою у вереску. — Де ж ця клята штукенція?.. О, нарешті знайшов… Агов! Ніякий це не камінь, це руків'я меча. О леле, ні! Це цілий меч — чи те, що від нього залишила іржа. Він, мабуть, пролежав тут кілька століть.

— Судячи з вигляду, меч нарнійський, — сказав Каспіян, коли товариство зібралось навколо.

— Я теж на чомусь сиджу, — повідомила Люсі. — На чомусь твердому.

Виявилось, що це решткі кольчуги. І ось усі вже навкарачки порозповзалися густим вереском у всіх можливих напрямках. Пошуки виявили шолом, кинджал та кілька монет — не келорменські кресценти, а справжні нарнійські "леви" й "дерева", які можна побачити щодня на ринку в Бобровій Заґаті чи Беруні.

— Здається, це все, що залишилось від одного з лордів, — мовив Едмунд.

— Я щойно про це подумав, — сказав Каспіян. — Цікаво, хто з них це був. На кинджалі жодних знаків. І знати б, як він загинув.

— І як ми можемо за нього помститись, — додав Рипічип.

Едмунд, єдиний з товариства, хто читав детективи, на кілька хвилин замислився.

— Послухайте, — сказав він. — У всьому цьому є щось підозріле. Він не міг загинути в сутичці.

— Чому? — запитав Каспіян.

— Кісток немає, — сказав Едмунд. — Супротивник мав би забрати обладунки і залишити тіло. Хто зустрічав таких вояк, котрі, перемігши у битві, дбатимуть про тіло і покинуть зброю?

— Можливо, його убив дикий звір, — припустила Люсі.

— Це мав би бути страшенно розумний звір, — сказав Едмунд, — котрий уміє знімати з людей кольчуги.

— Може, дракон? — висловився Каспіян.

— Не підходить, — сказав Юстас. — Дракон на таке не здатний. Я добре знаю.

— Так чи інак, давайте забиратися з цієї місцини, — запропонувала Люсі. Після того як Едмунд завів розмову про кістки, вона більше не могла тут сидіти.

— Як хочеш, — погодився Каспіян, підводячись. — Не думаю, що ці речі варті того, аби їх забирати з собою.

Спустившись униз, вони підійшли до невеликої прогалини між камінням, крізь яку річка витікала з озера, і зупинилися, милуючись глибокою водою у кільці скель. Якби день був спекотним, хтось без жодного сумніву спокусився б купанням тут, а решта вгамували б спрагу. Скажімо, Юстас був ладен нагнутись і зачерпнути руками води, коли це Рипічип та Люсі одночасно вигукнули:

— Дивіться! — тож він забув про воду і звів очі. Дно водойми було всіяне великими сіро-голубими каменями, вода вражала прозорістю, і крізь неї виднілася зроблена з золота фігура чоловіка у повен зріст. Фігура лежала долілиць, простерши руки над головою. І сталося так, що, поки вони роздивлялись статую, хмари розступилися і визирнуло сонце. Золота форма була суцільною з голови до ніг. Люсі подумала, що це найкрасивіша статуя, яку їй довелося бачити в житті.

— Оце так! — присвиснув Каспіян. — Це варто було побачити! Як ви гадаєте, ми зможемо її витягнути?

— Ми можемо за нею пірнути, пане, — сказав Рипічип.

— Це не годиться, — мовив Едмунд. — Принаймні, якщо це справжнє золото — суцільний злиток золота — він надто важкий, щоб ми могли підняти його. А глибина водойми — від дванадцяти до п'ятнадцяти футів. Однак зачекайте кілька секунд. Як добре, що я прихопив свій спис для полювання. Побачимо, яка тут глибина. Потримай мене за руку, Каспіяне, я трохи нахилюся над водою.

Каспіян взяв Едмунда за руку, і той, нахилившись уперед, почав занурювати спис у воду.

Коли спис увійшов наполовину, Люсі сказала:

— Не думаю, що та статуя золота. Це так відбивається світло. Твій спис має такий самий колір.

— Що трапилось? — запитали одночасно кілька голосів, оскільки Едмунд несподівано випустив списа.

— Не міг його втримати, — задихано відповів хлопець. — Він став надто важким.

— Он він, на дні, — сказав Каспіян, — а Люсі таки має рацію. Він став такої ж барви, як і статуя.

Проте Едмунд, який, здавалось, мав якісь труднощі з черевиками — принаймні, він нахилився і дивився на них — рвучко виструнчився і різким голосом, якому не можна було не скоритись, закричав:

— Відійдіть! Геть від води. Всі! Негайно!

Всі так і зробили, не зводячи з нього очей.

— Погляньте, — мовив Едмунд, — погляньте на носаки моїх черевиків.

— Вони трохи пожовтіли, — почав Юстас.

— Вони стали золотими, з чистого золота, — перебив його Едмунд. — Погляньте. Доторкніться до них. З них злізла шкіра. І вони важкі, мов свинець.

— Аслане всемогутній! — мовив Каспіян. — Ти ж не хочеш сказати...?

— Так, хочу, — кивнув Едмунд. — Ця вода перетворює предмети на золото. Спис став золотим, ось чому так важко було його втримати. Вода лише омивала мої стопи (добре хоч, що я не був босим) — і зробила носаки черевиків золотими. А той бідолаха на дні — самі розумієте.

— Отже, ніяка це не статуя, — тихо зітхнула Люсі.

— Ні. Тепер усе зрозуміло. Він прийшов сюди спекотного дня. Роздягнувся на вершечку пагорба — там, де ми сиділи. Одяг зогнив або птахи розтягли його на гнізда. А обладунки залишились. Він пірнув і...

— Не треба, — зупинила його Люсі. — Яке жахіття.

— І як близько ми від нього були, — зауважив Едмунд.

— Справді близько, — погодився Рипічип.

— Кожної миті будь-чий палець чи нога, чи бакенбард, чи хвіст могли зіслизнути у воду.

— В кожному разі, — сказав Каспіян, — ми можемо це перевірити.

Він нахилився і зірвав гілочку вереску. Тоді дуже обережно зупинився біля водойми і занурив її у воду. Занурив вереск — а вийняв звідти ідеальну копію вереску з найчистішого золота, важку та м'яку, наче свинець.

— Король, який є власником цього острова, — повільно почав Каспіян, а його обличчя почервоніло, — невдовзі став би найбагатшим королем на світі. Проголошую цю землю довічною власністю Нарнії. Нарікаю її Островом Золотих Вод. А від вас вимагаю зберігати таємницю. Ніхто не повинен про неї знати. Навіть Дриніян — під загрозою смерті, чуєте?

— З ким ти розмовляєш? — запитав Едмунд. — Я не твій підданий. Все навпаки. Я один із чотирьох давніх правителів Нарнії, а ти — підданий великого короля, мого брата.

— Отже, справа дійшла ось до чого, королю Едмунде, так? — мовив Каспіян, поклавши руку на руків'я меча.

— Припиніть, обоє! — вигукнула Люсі. — Вічно так з вами, хлопцями. Що за самовдоволені, задерикуваті ідіоти — ооооох!

Дівчинка раптом зойкнула — і всі побачили те, що бачила вона.

По сірому схилу над ними — сірому, бо вереск іще не зацвів — безшумно, не кинувши на них жодного погляду і виблискуючи, наче в сонячному промінні, хоча сонце вже

заховалось, повільною ходою пройшов найбільший лев, якого доводилось бачити людським очам. Пізніше, описуючи цю сцену, Люсі казала:

— Він був завбільшки зі слона.

Хоча іншого разу розповідала інакше:

— Такий великий, як кінь.

Проте розмір не мав значення. Ніхто не насмілився запитати, що ж то було. Всі знали: це Аслан.

І жоден з них не помітив, як чи куди він зник. Лише перезирнулися між собою, мов люди, котрі щойно оговталися від сну.

— Про що ми розмовляли? — запитав Каспіян. — Здається, я поводився, як останній телепень?

— Пане, — сказав Рипічип, — це місце зачароване. Негайно вертаймося на борт. І якщо мені буде подарована честь назвати цей острів, я дам йому ім'я Мертвої Води.

— Дуже влучна назва, Рипе, — мовив Каспіян, — хоча, розмірковуючи про це, я сам не розумію, чому. Погода, здається, покращилась і я насмілюсь припустити, що Дриніян хотів би рушати далі. Скільки всього ми йому розповімо!

Насправді ж розповідати не було що — спогади наших героїв про події останньої години виявилися украй плутаними.

— їхні величності повернулись на борт наче якісь зачаровані, — сказав Дриніян Ринсові кілька годин після того, як "Досвітній мандрівник" знову плив під вітрилом, а Острів Мертвої Води зник за обрієм. — На тому острові з ними щось трапилось. Єдине, що я зрозумів точно — вони впевнені, наче знайшли тіло одного з лордів, яких ми шукаємо.

— Та що ви кажете, капітане! — здивувався Рине. — Що ж, це вже третій. Залишилось всього четверо. З такими темпами ми повернемось додому невдовзі після Нового Року. І це добре. У мене залишається зовсім мало тютюну. На добраніч, пане.

Розділ дев'ятий

ОСТРІВ ГОЛОСІВ

Вітер, який так довго віяв од північного заходу, тепер змінився на західний. І щоранку, коли сонце випливало з-за моря, вигнутий донизу ніс "Досвітнього Мандрівника" точно визначав саме осердя його диску. Дехто стверджував, що сонце тепер немовби більше, ніжу Нарнії, але інші вважали це за ілюзію. Отак собі пливли вони на схід, гнані легким, але постійним вітром, не бачачи ні риб, ні чайок, ні інших кораблів, ні суходолу. Запаси закінчувались, а в серцях оселився страх, що вони, можливо, опинилися в океані, який не має кінця-краю. Нарешті настав світанок останнього дня, після якого подальша подорож на схід була б занадто ризикованою — настільки незначними були їхні запаси. І саме тоді, якраз на лінії, визначеній сонцем і корабельним носом, на видноколі замаячів, немовби хмарка, низький суходіл.

Пополудні вони кинули якір у широкій затоці й дісталися човном берега. Ця земля цілковито відрізнялася від раніше бачених ними. Одразу ж за піщаним пляжем розпростерлась

тиха й порожня рівнина без жодних ознак життя. Аж до виднокола росла настільки гладенька й коротко підстрижена трава, що її можна побачити лише в якомусь великому англійському парку, де працює з десяток садівників. Були й дерева, але кожне росло окремо — одне далеко від другого. Під деревами вони не побачили зламаного гілля або опалого листя. Панувала тиша, яку тільки час від часу тривожило туркотіння голуба.

Нарешті вони дійшли до місця, де починалася довга, пряма й посипана піском алея, обабіч якої росли дерева. З піску не росло ані травинки. Далеко на другому кінці алеї бовванів якийсь будинок — довгий і сірий, сповнений незвичайного спокою і скупаний у промінні пополудневого сонця.

Коли вони ступили на алею, Люсі відчула, що їй у черевик потрапив камінчик і заважає йти. Мабуть, було б розсудливіше, якби в невідомому місці вона попросила своїх друзів зачекати на неї, поки вона не вийме камінчика. Але Люсі цього не зробила й ніхто не помітив як вона залишилася ззаду. Щоб зняти черевика, вона сіла під деревом. Це було нелегкою справою, бо заплуталася шнурівка.

Поки Люсі розплутувала вузол, решта друзів устигли віддалитись. Коли вона нарешті витягла камінець і взувала черевичок, то вже їх навіть не чула. Але майже тієї ж миті почула щось інше. І те, що вона почула, долинало зовсім не від будинку.

Це був глухих гуркіт. Немовби десятки робітників щосили гатили в землю велетенськими киянками. Звуки наближалися швидко.

Люсі сиділа, спершись спиною об дерево. Але оскільки вилізти на нього було неможливо, їй не залишалося нічого іншого, як нерухомо сидіти, притулившись до дерева, і сподіватись на те, що її не помітять.

Бум-бум-бум — щоб це не було, воно вже наблизилось настільки, що вона чула, як стугонить земля. Однак і далі нічого не бачила. Якийсь час вона була впевнена, що джерело дивного гуркотіння в неї за спиною, але за мить вже знала, що воно в алеї: про це свідчив не лише напрям відлуння, а й пісок, який у кількох місцях злітав у повітря, мовби щось його потужно вдарило. Потім, кількома метрами далі, гуркотливі звуки злилися в один і раптом стихли. Тоді почувся Голос.

Це викликало в Люсі справжній жах, бо вона все ще нікого не бачила. Краєвид парку виглядав так само — запустіння і спокій — як тоді, коли вони побачили його вперше. Однак за два чи три кроки від себе вона почула слова:

— Отепер, браття, ми маємо шанс.

А потім хор інших голосів відповів:

— Слухайте його. Слухайте його. Він сказав: "Отепер ми маємо шанс". Чудова робота, шефе. Ти цілковито правий.

— Такий у мене план, — тягнув далі перший голос. — Чигаймо на них біля берега, коло човна. Нехай усі без винятку налаштують зброю. Ми зловимо їх, коли вони захочуть повернутися на море.

— Так, це ідея! — заверещали інші голоси. — Це твій найкращий план, шефе. Дотримуйся його, шефе. Важко придумати кращий план.

— Тож хутко, браття, хутко, — сказав перший голос. — Рушаймо.

— Так, шефе! — відповіли голоси. — Це найкращий наказ, який ти міг дати. Ми якраз хотіли сказати те саме. Рушаймо!

Потім знову почувся гуркіт — спочатку дуже гучний та близький, а згодом дедалі слабший, він віддалявсь у бік моря.

Люсі знала, що не має часу сидіти й сушити голову над визначенням цих невидимих істот. Щойно вдалині стихло гуркотіння, вона зірвалася й щодуху побігла стежкою, аби долучитися до решти та за будь-яку ціну їх попередити.

Поки все це відбувалось, решта друзів дійшли до таємничого дому. Це був низенький одноповерховий будинок із гарного гладенького каменю з багатьма вікнами, частково порослий плющем. Тут було так тихо, що Юстас сказав: "Там точно нікого нема", але Каспіян мовчки показав на стовп диму, що піднімався від одного з коминів.

Крізь широку, прочинену навстіж браму вони ввійшли на бруковане подвір'я. І саме тут усвідомили, що на острові є щось незвичайне. Посеред подвір'я вони побачили криницю з помпою, а під нею — цеберку. І не було б у цьому нічого дивного, якби не очевидний факт: ручка помпи рухалась угору і вниз, хоч не було нікого, хто б нею рухав.

— Якесь чаклунство, — промовив Каспіян.

— Це точно якийсь механізм! — сказав Юстас. — Гадаю, ми нарешті потрапили до цивілізованої країни.

У ту ж мить, задихана і спітніла, на подвір'я вбігла Люсі. Стишеним голосом вона спробувала переказати їм те, що підслухала. Коли вони принаймні частково зрозуміли, про що вона каже, навіть найстійкіші не виглядали захопленими.

— Невидимий ворог, — буркнув Каспіян. — І відрізати нас від човна… Важка справа.

— Ти можеш щось розповісти, на кого схожі ці істоти, Люсі? — запитав Едмунд.

— Судячи з відлуння їхніх кроків, це могли бути люди?

— Я не чула ніяких кроків. Тільки голоси й жахливе гуркотіння, мовби хтось гупав дерев'яним молотом.

— Я собі думаю, — промовив Рипічип, — чи не стали б вони видимими, якби їх отак мечем помацати.

— Схоже на те, що ми незабаром у цьому пересвідчимося, — сказав Каспіян. — Але ходімо звідси. Дехто з тої компанії стоїть біля помпи і чує все, що ми говоримо.

Вони повернули з подвір'я на алею, де дерева могли їх трохи затулити.

— Щоправда, я не припускаю, що хування від невидимих істот щось дасть, — зауважив Юстас. — Вони можуть бути всюди, навіть навколо нас.

— Дриніяне, що ти думаєш про те, щоб відмовитись від човна, вийти до затоки в іншому місці і подати сигнал на "Мандрівника", аби вони підійшли і забрали нас на борт? — запитав Каспіян.

— Тут занадто мілко, Ваша Королівська Милосте, — відповів Дриніян.

— Ми можемо дістатись уплав, — озвалась Люсі.

— Прошу, вислухайте мене, Ваші Високості, — промовив Рипічип. — Вважати, що ми уникнемо зустрічі з невидимим противником, ховаючись, скрадаючись і пригинаючись, — це божевілля. Якщо ці істоти хочуть з нами битися, то до бійки точно дійде. І незважаючи на її результат, я волію зіткнутися з ними віч-на-віч, ніж бути впійманим за хвіст.

— Я справді думаю, що цього разу Рипічип правий, — сказав Едмунд.

— Я впевнена, — додала Люсі, що коли Рине і команда побачать, що ми б'ємося на узбережжі, то спробують нам допомогти.

— Проблема в тому, що їм на думку не спаде, що ми б'ємося, якщо не буде видно жодного противника, — похмуро зауважив Юстас. — Вони подумають, що ми для забавки вимахуємо в повітрі мечами.

Залягла не надто приємна мовчанка.

— Ну, що ж, — врешті-решт озвався Каспіян, — нічого іншого ми не вигадаємо. Ми повинні стати з ними на герць. Давайте потиснемо одне одному руки. Люсі, заклади стріли на тетяву, а решта дістаньте мечі, і нехай станеться те, що має статись. А може, вони схочуть піти на переговори.

Тож всі рушили назад до берега моря, мовчки поглядаючи на зелені луки і спокійні дерева. Дійшовши до пляжу і

побачивши свій човен на піску саме там, де вони його залишили, дехто з них подумав, що, можливо, все це Люсі приверзлось. Але навіть не ступивши на пісок, вони почули голос:

— Ані руш, шановне панство, ані руш. Ми хочемо з вами поговорити. Нас тут понад п'ятдесят і кожен тримає в руках зброю.

— Слухайте його, слухайте його, — почувся хор голосів. — Це наш шеф. Можете йому вірити. Він каже вам щиру правду. Ось що.

— Я чомусь не бачу цих п'ятдесят вояків, — сказав Рипічип.

— Ти правий, правий, — почувся Голос Шефа. — Ви нас не бачите. А чому? Бо ми невидимі.

— Говори далі, шефе, говори далі, — зашемрали Інші Голоси. — Ти говориш як по написаному. Вони не могли почути кращої відповіді.

— Заспокойся, Рипічипе, — сказав тихо Каспіян, а потім підняв голос і закричав: — О ви, невидимці, чого вам од нас треба? Чи ми зробили щось таке, що заслуговує на ваш осуд?

— Нам потрібне щось, що може зробити для нас оця дівчинка, — відповів Голос Шефа. Інші Голоси одразу ж повідомили, що саме це й хотіли сказати.

— Дівчинка! — гаркнув Рипічип. — Ця пані — королева.

— Ми нічого не знаємо про королев, — сказав Голос Шефа. (— Ми теж, ми теж, — погоджувально зашемрали Інші Голоси.) — Нам потрібне лише те, що вона може зробити.

— Що саме? — запитала Люсі.

— Якщо це образить честь її Високості, — додав Рипічип, — то ви навіть не уявляєте, скількох із вас ми переб'ємо, поки самі не загинемо.

— Ну, що ж, — залунав Голос Шефа, — це довга історія. Може, присядемо?

Пропозиція була тепло сприйнята Іншими Голосами, але нарнійці продовжували стояти.

— Отже, — промовив Шеф, — справа ось у чому. З давніх-давен — навіть важко собі уявити, наскільки давніх — цей острів був власністю великого Чаклуна. А ми всі є, або точніше, були його слугами. Отже, коротше кажучи, Чаклун, про якого йдеться, наказав нам зробити щось таке, що нам не подобалось. А чому? Тому що ми не хотіли цього робити. Тож Чаклун страшенно прогнівався на нас, бо — мушу вам сказати — він володів цим островом і не був готовий до спротиву. Він був вельми категоричний, якщо ви знаєте, що я маю на увазі. Але стривайте, про що я казав? Ох, так, отже, цей Чаклун пішов собі на гору… бо — ви мусите знати — він тримав усі речі, потрібні для чаклунства, а ми мешкали в долині… Тож. як я й кажу, пішов на гору і послав на нас закляття. Бридке закляття. Якби ви нас побачили, а я гадаю, що ви повинні завдячувати вашим щасливим зорям, що ви нас не бачите, вам було би важко повірити, як ми виглядали до того, як він нас зачаклував. Ви насправді б не повірили. Отже. Ми були всі настільки потворними й осоружними, що не могли витримати

свого вигляду. І що ми тоді зробили? Що ж, я вам скажу, що ми зробили. Ми дочекались, поки Чаклун, про якого я казав, піде пополудні спати, прокралися сходами на гору і зухвало накинулись на його Книгу Чарів, аби побачити, чи не можна була щось зробити з тим закляттям. І вірте мені чи не вірте, але запевняю вас, що ми не могли знайти нічого: я маю на увазі якесь закляття, яке би зняло з нас цю бридоту. Але час минав і старий щомиті міг прокинутись, а я весь смердів потом, тому я вас не ошукую, тож, скорочуючи розповідь, не знаю, на щастя чи на лихо ми нарешті натрапили на закляття, що перетворює на невидимок. І нам здалося, що краще бути невидимими, ніж настільки потворно бридкими. А чому краще? Бо так нам подобалося більше. Отже, моя дівчина, яка була у віці цієї дівчинки, що з вами, а було це солодке дитя, поки він її не закляв, хоч тепер… ну, але краще про це не розводитись… отже, як я кажу, моя мала дівчинка промовила те закляття, бо його мала промовити мала дівчинка або сам Чаклун, щоб воно подіяло, якщо ви мене добре розумієте, бо інакше б не подіяло. А чому ні? Бо нічого б не подіяло. Отже, та моя Кліпсі промовила закляття, бо, мушу вам сказати, читала вона справді гарно, ну й усі ми стали такими невидимими, як тільки можна мріяти. І запевняю вас, ми відчули велике полегшення, коли нарешті перестали бачити власні обличчя. Принаймні спочатку. Але, коротше кажучи, нам швидко це смертельно набридло. І ще одне. Ніхто з нас не помітив, чи Чаклун, про якого я вам перед цим розповідав, також став невидимим чи ні. Але, з іншого боку, відтоді ми його не бачили. Тому ми не знаємо, помер він чи кудись подався, а може, сидить там, на горі, невидимий чи спускається вниз і теж невидимий. І повірте мені, підслуховування нічого не дає, бо він завжди ходив босим і ніколи не робив галасу більше, ніж великий котяра. І скажу вам чесно, шляхетні панове, усе це вже стає просто нестерпним.

Так звучала розповідь Голосу Шефа, хоч я її сильно скоротив, оминувши все, що казали впродовж розповіді Інші Голоси. Адже насправді йому жодного разу не вдалося вимовити більше шести (або найбільше семи) слів, щоб його не перервали хорові потакування і заохочення продовжувати розповідь. А відтак для терпіння нарнійців це було велике випробування. Коли все це закінчилось, запанувала довга мовчанка.

— Але що спільного все це має з нами? — озвалася нарешті Люсі. — Я не розумію.

— Оце номер! Хіба я не закінчив і не виклав усе на чистоту? — здивувався Голос Шефа.

— Ти виклав усе, виклав усе ясно, шефе, — загриміли захоплено Інші Голоси. — Ніхто б не виклав цього ясніше і краще. Розповідай далі, шефе, розповідай далі.

— Але ж я не мушу розповідати всю історію спочатку… — почав Голос Шефа.

— Ні. Це зовсім не вимагається, — водночас відповіли Каспіян і Едмунд.

— Отже, щоб усе це викласти кількома словами, — знову озвався Голос Шефа, — ми вже віддавна все чекаємо на якусь маленьку дівчинку з далеких земель, таку, як ти, панянко, котра пішла би на гору, взяла Книгу Чарів, знайшла в ній закляття, яке здатне зняти закляття невидимості, і промовила його. І всі ми заприсяглися, що коли на острові з'являться перші чужоземці з маленькою дівчинкою, звичайно, бо якби її не було, все би було по-іншому, тому ми заприсяглися, що не дозволимо їм поїхати, поки вони не зроблять для нас того, що

нам так треба! І саме тому, мої шляхетні панове, якщо ваша дівчинка введе нас в оману, нашим обов'язком буде перерізати вам усім горлянки. Але тільки з почуття обов'язку, сказати б, і, я сподіваюся, без жодної образи.

— Я не бачу вашої зброї, — сказав Рипічип. — Чи вона також невидима? — Ледве він вимовив ці слова, як вони почули свист і в одне з дерев увіткнувся спис.

— Це спис, — почувся Голос Шефа.

— Так, це спис, шефе, це спис, — притакнув хор Інших Голосів. — Краще не скажеш.

— А цей спис я тримав у руці, — вів далі Голос Шефа. Нашу зброю можна побачити лише тоді, коли вона випадає в нас із рук.

— Але чому ви хочете, щоб саме я це зробила? — запитала Люсі. — Чому цього не зробить хтось із вас? Чи серед вас нема дівчаток?

— Ми не наважуємось, не наважуємось, — промовили Голоси. — Ми ніколи знову не зайдемо на гору.

— Інакше кажучи, — сказав Каспіян, — ви хочете, щоб ця маленька пані зіткнулася з небезпекою, бо ви не наважуєтесь про це попросити своїх власних сестер і дочок!

— Саме так, саме так, — охоче підтвердили Голоси. — Ти не міг цього сказати краще. Ех, ти, мабуть, освічений. Це кожному видно.

— Ви всі огидні… — почав Едмунд, але Люсі його перебила:

— Я мушу йти на гору вночі чи можна серед білого дня?

— Ох, серед білого дня, зрозуміло, — відповів Шеф Голосів. — Не вночі. Про це тебе ніхто не просить. Іти на гору вночі? Брррр…

— Тож добре, я зроблю це, — сказала Люсі. — Ні, — додала вона, повернувшись до своїх друзів, — навіть не намагайтеся мене спинити. Хіба ви не бачите, що це безглуздя? їх тут безліч. Ми не можемо їх перемогти. А з другого боку… це шанс!

— Але цей Чаклун! — закричав Каспіян.

— Я знаю, — сказала Люсі. — Але може, він не такий уже й поганий, як вони кажуть. Вам не здається, що цей народець не з хоробрих?

— Він точно не належить до наймудріших, — зауважив Юстас.

— Послухай, Люсі, — мовив Едмунд, — ми справді не можемо тобі дозволити туди піти. Запитай Рипічипа, я впевнений, що він скаже те саме.

— Але ж таким чином я хочу врятувати і своє життя, а не лише ваше, — сказала Люсі. — Повірте, я так само, як ви, не хочу бути порізаною на локшину невидимими мечами.

— її Королівська Високість має на це право, — раптово озвався Рипічип. — Якби ми мали бодай найменший шанс захистити її життя в битві, то не було би про що казати. Але в нас, однак, нема жодного шансу. А те, що вони від неї жадають, жодною мірою не суперечить честі Її Королівської Високості, навпаки — це шляхетний і геройський вчинок. Якщо

серце королеви наказує їй піти на ризик і зустрітися з Чаклуном, то я не можу бути проти цього.

І ніхто ніколи не бачив, щоб Рипічип чогось боявся, тому він міг це сказати анітрохи не почуваючись боягузом. Хлопці, які боялися досить часто, зашарілися. В тому, що сказав Рипічип, було, однак, так багато очевидного сенсу, що вони мусили погодитись. Коли вони повідомили про своє рішення, невидимий народ задоволено закричав. Шеф Голосів (що його палко підтримали Інші Голоси) запросив нарнійців на вечерю. Юстас не хотів приймати запрошення, але Люсі сказала: "Я впевнена, що в цьому не криється жодної зради", і всі погодились. Отже, у страшенному гуркотінні (яке стало ще гучнішим, коли вони зайшли на викладений кам'яними плитами двір) вони повернулися до таємничого дому.

Розділ десятий

ЧАРІВНИКОВА КНИГА

Невидимки просто по-королівськи частували своїх гостей. Дивно було спостерігати, як до столу наближаються тарілки зі стравами і не бачити, хто їх несе. Дивно було б навіть якби тарілки рухались паралельно до підлот, як ми собі й уявляємо. Але вони рухались інакше: довгою бенкетною залою посуд пересувався серією стрибків. У найвищій точці кожного стрибка посуд опинявся на висоті п'ятнадцяти футів, а тоді падав униз і несподівано зупинявся за три фути від підлоги. Коли в тарілці було щось на кшталт супу чи тушкованого м'яса, результат був радше катастрофічним.

— Я просто не тямлюся від цікавості, хто ці люди, — прошепотів Едмундові Юстас. — Це люди взагалі, як ти

гадаєш0 Вони більше схожі на гігантських коників-стрибунців або жаб.

— Справді, схоже, — погодився Едмунд. — Тільки не кажи про стрибунців Люсі. Вона недолюблює комах, особливо великих.

Трапеза була б приємнішою, якби не надзвичайна плутанина та розмови, які цілковито складалися з підтверджень. Невидимки погоджувались з усім. Справді, з більшістю їхніх зауважень просто неможливо було не погодитись: "Я завжди кажу, якщо людина голодна, вона полюбляє поїсти", або "Стає темно — вночі завжди так", чи навіть "О, ви припливли по воді. Страшенно мокра штука, еге?" А Люсі не могла примусити себе відвести погляд від зяючого темрявою входу, де виднівся початок сходів — це було видно з того місця, де сиділа дівчинка, — і думала про те, що чекає на неї там, вгорі, завтра вранці, коли вона підніметься сходами. І все ж учта видалася на славу, з грибним супом, вареними курчатами та телятиною, з аґрестом, червоною смородиною, сиром, сметаною, молоком та медом. Мед сподобався всім, крім Юстаса — він шкодував потім, що пив його.

Наступного дня Люсі прокинулась з відчуттям, яке буває в день екзамену чи походу до дантиста. Стояв приємний ранок, гули бджоли, влітаючи та вилітаючи з її вікна, і луки за ним скидалися на англійські. Вона встала, одягнулась і під час сніданку намагалась їсти та говорити, як звичайно. А тоді, проінструктована Головним Голосом на предмет того, що вона має зробити, коли підніметься нагору, вона мовчки кивнула іншим, підійшла до початку сходів і, не озираючись, стала підніматися ними.

Єдине щастя, що було досить світло. Просто попереду, вгорі, на першому марші сходів, виднілось вікно. Перебуваючи

там, дівчинка могла чути "тік-так-тік-так" старого годинника у залі внизу. Тоді вона дійшла до майданчика між поверхами і повернула ліворуч, на наступний марш, після чого цокання годинника більше не чулося.

І ось дівчинка дійшла до вершечка сходів. Люсі побачила довгий, широкий коридор, у дальньому кінці якого світилось велике вікно. Вочевидь, коридор проходив уздовж всього будинку. Коридор було оздоблено різьбленими панелями та килимами, і з кожного його боку виднілось багато дверей. Люсі нерухомо стояла, не чуючи ні мишачого писку, ні дзижчання мух, ні шурхоту розгойдуваної завіси, нічогісінько — чула лише биття власного серця.

— Останні двері ліворуч, — сказала вона сама до себе. Найскладнішим видавалось те, що потрібні двері — останні. Щоб дійти до них, слід було минути інші кімнати, одна за одною. У кожній з них міг бути Чарівник — сплячий чи ні, невидимий чи навіть мертвий. Однак марно було про це думати. І дівчинка почала свою коротку подорож. Килим виявився настільки товстим, що ступала вона безгучно.

— Наразі немає чого боятись, — сказала собі Люсі. І справді — це був тихий, освітлений сонцем коридор. Можливо, занадто тихий. А ще — було б краще, якби на дверях не вимальовувалися дивні багряні знаки — покручені, складні карлючки, котрі, очевидно, щось означали, і значення це не обов'язково мало бути хорошим. І краще було б, якби на стінах не висіли маски. Не те щоб вони були потворні — чи то пак, потворні надміру, проте порожні очниці виглядали дивно. Варто було лише дозволити — і ти вже уявляв, що тільки ти відвертаєшся, як маски за твоєю спиною починають ворушитись.

Минувши шості двері, Люсі вперше по-справжньому перелякалась. На якусь мить вона була майже впевнена, що на стіні з'явилося зле бородате личко і скорчило їй гримасу. Вона примусила себе зупинитись і поглянути на нього. Ніякого личка там не було. На стіні висіло невелике дзеркало, за розміром та формою точнісінько таке, як її обличчя, з волоссям вгорі та бородою, що звисала додолу, тож коли хтось дивився в дзеркало, бачив власне обличчя, обрамлене волоссям та бородою.

— Проходячи, я краєм ока вловила власне відображення, — пояснила собі Люсі. — Оце й усе. Воно не завдасть шкоди.

Однак вигляд свого лиця з тим волоссям та бородою дівчині не сподобався і вона пішла далі. (Не знаю, що то було за Бородате Дзеркало, — я ж не чарівник).

Прямуючи до останніх дверей ліворуч, Люсі почала підозрювати, що коридор під час її мандрівки видовжувався — можливо, то була частина магії будинку. Та нарешті вона дійшла до мети. Двері були відчинені.

За ними виявилась простора кімната з трьома великими вікнами, від підлоги до стелі заставлена книжками. Так багато книжок Люсі ще не доводилось бачити: крихітні книжечки, товсті та пухкі книжки та книжки, більші від церковної Біблії, всі оправлені в шкіру, з запахом старовини, учені та магічні. Та з інструкцій дівчинці було відомо: жодна з цих книжок не повинна її турбувати. Тому що Книга, Магічна Книга, лежала на читальному столі у самому центрі приміщення. Люсі зрозуміла, що читати доведеться стоячи (тим паче, стільців навколо не було), до того ж — спиною до дверей. Тож вона повернулась, аби зачинити двері.

Та вони не зачинялись.

Хтось може не погодитися з Люсі, та я гадаю, вона мала рацію. Вона сказала, що не мала б нічого проти, якби двері вдалось зачинити, і що стояти у такому місці з прочиненими за спиною дверима — досить неприємно. Я почувався б так само. Однак нічого не можна було вдіяти.

До того ж дівчинку неабияк хвилювали розміри книги. Головний Голос навіть не натякнув їй, де саме у Книзі можна знайти заклинання для перетворення речей на видимі. Він навіть здавався спантеличеним її запитанням. Він сподівався, що вона почне з початку і шукатиме, аж поки не наткнеться на заклинання. Він навіть не думав про якийсь інший спосіб пошуку потрібного місця в книзі.

— Але ж це може забрати у мене дні й тижні! — мовила Люсі, дивлячись на здоровенний том, — а я вже почуваюсь так, наче пробула в цьому місці кілька годин.

Вона підійшла до столу і поклала руку на книгу. Доторкнувшись до неї, дівчина відчула поколювання в пальцях, наче від електричного розряду. Спершу Люсі, як не намагалась, не могла відкрити книгу, бо та була защіпнута на дві застібки, та коли вона їх відімкнула, том легко відкрився. І що це була за книга!

Написана, не надрукована — чистим, чітким письмом, з жирними хвостиками літер і тонкими вершечками, письмом великим, зрозумілішим віддрукованого шрифту і настільки красивим, що Люсі дивилась на нього цілу хвилину, забувши навіть про читання. Папір був свіжий і гладенький, ще й гарно пахнув, а на полях і навколо великих кольорових заголовних

літер, з яких починалося кожне заклинання, яскравіли малюнки.

Титульної сторінки чи назви не було. Заклинання починались відразу, і спершу в них не було нічого важливого. Для лікування бородавок (треба вимити руки в місячному світлі у срібній посудині), зубного болю та судом і заклинання від бджолиних укусів. Зображення чоловіка з зубним болем було настільки правдивим, що у глядача починали боліти зуби, якщо він надто довго роздивлявся малюнок. А золоті бджоли, розкидані навколо четвертого заклинання, здавалось, літали по-справжньому.

Люсі ледве вдалося відірватися від першої сторінки, але, перегорнувши наступну, дівчинка побачила, що і та не менш цікава.

— Але я мушу продовжувати, — сказала вона собі. І Люсі прогортала сторінок тридцять, котрі — якщо вона добре запам'ятала — вчили, як знайти зариті скарби, пригадати забуті речі, забути те, що хочеться не пам'ятати, розуміти, хто говорить правду, а хто — ні, як викликати (або попередити) вітер, туман, сніг, дощ або дощ зі снігом, як викликати чарівний сон або нагородити когось вислюковою головою (як це сталося з бідолашним ткачем Основою*). І чим довше Люсі читала, тим дивовижнішими та правдивішими ставали картинки.

І ось дівчинка дійшла до сторінки, картинки на якій були настільки неймовірними, що аж важко було зауважити літери. Важко — та Люсі помітила перші слова. Вони були такими: "Надійне заклинання, яке зробить жінку красивішою від усіх смертних". Люсі почала вдивлятися в малюнки, наблизивши обличчя до сторінки, і, хоча раніше зображення видавались густими та заплутаними, вона раптом виявила, що стала

бачити їх чіткіше. На першому малюнку було зображено дівчинку, яка стояла біля столу і читала величезну книгу. Вбрана вона була точнісінько як Люсі. На наступному — Люсі (бо на картинках було зображено саме її) стояла з відкритим ротом і переляканим виразом обличчя, щось проказуючи чи декламуючи. На третьому малюночку на неї зійшла неземна краса. Враховуючи те, наскільки маленькою спершу здавалась картинка, було дивно, що намальована Люсі виглядала тепер такою ж великою, як Люсі справжня. Вони подивилися в очі одна одній і справжня Люсі за кілька хвилин відвела погляд, спантеличена красою іншої Люсі, — хоча й бачила в тому прекрасному обличчі якусь подібність до самої себе. А тоді картинки швидко й плутано закружляли навколо неї. Вона бачила себе на троні під час великого турніру в Келормені, де королі з усього світу змагались за її вроду. Згодом турніри перетворилися на справжні війни — і вся Нарнія та Аркенлянд, Тельмар та Келормен, Ґальма й Теребинтія були спустошені люттю королів, графів та великих лордів, котрі боролись за її ласку. Тоді все змінилось, і Люсі — все ще красивіша від решти смертних — опинилася в Англії. І Сьюзан (яка завжди вважалась найвродливішою в родині) повернулась з Америки. На малюнку Сьюзан виглядала точнісінько як справжня, тільки не така гарна і з лютим виразом обличчя. Сьюзан заздрила вражаючій вроді Люсі, та це нічого не означало, бо думка Сьюзан тепер нікого не хвилювала.

— Я прокажу заклинання, — мовила Люсі. — Мені байдуже. Я це зроблю.

"Мені байдуже" вона сказала тому, що мала сильне відчуття, ніби не повинна цього робити.

Проте, поглянувши знову на перші слова заклинання (дівчинка була певна, що там, посередині письма, раніше картинки не було), вона побачила велику левову морду — лице

самого Лева Аслана, котрий дивився на неї. Лев був намальований такими яскравими золотими фарбами, що, здавалося, аж випливав на неї зі сторінки. І Люсі так до кінця й не була певна, що він бодай трохи не поворухнувся. У кожному разі, вона добре знала цей його вираз. Він гарчав, аж видно було всі зуби. Дівчинка відчула невимовний страх і швидко перегорнула сторінку.

Трохи пізніше вона дійшла до заклинання, яке дозволяло довідатись, що думають про тебе твої друзі. Дотепер Люсі нестерпно хотілось спробувати інше заклинання — те, яке зробило б її прекраснішою за всіх смертних. Тож, як винагороду за те, що не промовила його, вона вирішила скористатись хоча б цим.

Поквапом — адже боялась, що передумає, — вона проказала слова (ніщо на світі не переконає мене переказати їх вам). А тоді почала чекати, що ж станеться.

Коли не сталось нічого, дівчинка взялась розглядати малюнки. І несподівано побачила річ, яку найменше сподівалась тут знайти: зображення купе третього класу в поїзді, в якому сиділи дві школярки. Люсі відразу ж впізнала їх. То були Меджорі Престон та Енні Фізерстоун. Тільки тепер це була вже не просто картинка. Вона ожила. Люсі бачила, як мерехтять за вікном телеграфні стовпи. Тоді поступово (наче радіо, у якому "підкручували" звук) до неї почали долинати їхні слова.

— А в цьому семестрі я тебе побачу, — запитала Енні, — чи ти й далі будеш пропадати з Люсі Певенсі?

— Не розумію, що ти маєш на увазі під "пропадати", — сказала Меджорі.

— Розумієш, ще й як, — мовила Енні. — Минулого семестру ти за нею просто впадала.

— Та ні, не впадала, — відповіла Меджорі.

— У мене ще є здоровий глузд. Вона по-своєму непогана мала. Але на закінчення семестру я від неї досить-таки втомилась.

— Що ж, наступного семестру ти не матимеш такої нагоди! — закричала Люсі. — Дволика тварючка!

Однак звук її власного голосу пригадав дівчинці, що вона розмовляє з картинкою, а справжня Меджорі десь далеко, в іншому світі.

— Ну, — сказала сама собі Люсі, — я була про неї кращої думки. Минулого семестру я стільки всього для неї робила, знаходилася поруч, коли інші дівчата не хотіли робити цього. І вона це знає. І серед усіх людей вона вибрала Енні Фізерстоун! Цікаво, чи всі мої друзі такі? Тут безліч інших малюнків. Ні. Я більше не дивитимусь. Не буду, не буду, — і вона з величезним зусиллям перегорнула сторінку, але перед тим на папір ляпнула велика, зла сльоза.

Наступна сторінка подарувала їй заклинання "для підбадьорення". Малюнків тут було менше, але всі дуже гарні. І те, що Люсі прочитала, більше скидалося на розповідь, ніж на заклинання. Воно займало три сторінки, і перш ніж дочитати першу з них, Люсі встигла забути, що взагалі читає. Вона жила в розповіді, наче все діялось насправді — і всі малюнки видавались правдивими. Дійшовши до третьої сторінки і до кінця, дівчинка мовила:

— Я не читала — і не прочитаю в майбутньому — кращої історії, ніж ця. О, я читала б її років десять. Ну, принаймні перечитаю ще раз.

Однак тут у гру вступила магія Книги. Повернутись було неможливо. Сторінки по праву руку — ті, що попереду, гортати можна було, по ліву руку — ні.

— Ах, як шкода! — сказала Люсі. — А я так хотіла перечитати історію. Ну, принаймні запам'ятаю її. Поглянемо… в ній розповідалось про… про… о леле, вона вивітрилася з пам'яті. І навіть остання сторінка спорожніла. Ну й чудернацька книженція. Як же я могла забути? Все, що я знаю, — це про чашу, меч, дерево та зелений пагорб. Але більше не пригадую — що ж робити?

Їй так ніколи і не вдалося пригадати — і відтоді хорошою історією Люсі називала таку, що нагадувала їй про забуту розповідь з Чарівникової Книги.

Вона перегорнула сторінку і з подивом побачила, що наступний аркуш малюнків не має взагалі. А перші слова повідомляли: "Заклинання, що робить приховані речі видимими". Вона перечитала його, щоб навчитись правильно вимовляти складні слова, а тоді промовила вголос. Дівчинка відразу зрозуміла, що заклинання спрацьовує, адже, коли вона його промовляла, великі літери на початку сторінки забарвлювались, а на полях почали з'являтись картинки. Це було схоже на момент, коли ти тримаєш у руці аркуш з написаним невидимим чорнилом текстом — і письмо поступово проявляється. Тільки замість тьмяного кольору лимонного соку (найпростішого невидимого чорнила) літери в книзі мінились золотим, синім та багряним. То були химерні малюнки, і зображені на них постаті не надто подобались Люсі. А тоді вона подумала:

— Сподіваюсь, я зробила видимим усе, а не лише Здоровил. В цьому місці, мабуть, тирлується чимало різних невидимок. Не певна, що хочу їх усіх побачити.

У цю мить вона почула м'які, проте впевнені кроки, які наближались коридором позаду неї — і, звісно, дівчинка пригадала, що їй казали про Чарівника, котрий ходить босоніж, створюючи не більше шуму, ніж кіт. Завжди краще обернутись, ніж чекати, поки хтось скрадається за твоєю спиною. Люсі так і зробила.

А тоді її обличчя просяяло і на якусь мить (хоча про це вона й не довідалась), дівчинка виглядала майже такою ж вродливою, як Люсі на малюнку, — і мала кинулася вперед, зойкнувши від радості та простягнувши вперед руки. Тому що у дверях стояв сам Аслан, Лев, найбільший з усіх великих королів. Він був справжній, реальний та теплий, він дозволив їй поцілувати себе і зануритись у його блискучу гриву. І з низького, схожого на землетрус, звуку, що долинав зсередини істоти, Люсі навіть насмілилася зробити висновок, що він муркотів.

— О, Аслане, — сказала вона, — який ти добрий, що прийшов.

— Я був тут увесь час, — мовив він, — але ти щойно зробила мене видимим.

— Аслане! — з легким докором сказала Люсі. — Не жартуй з мене. Так, наче я змогла б зробити тебе видимим!

— Змогла, — сказав Аслан. — Чи ти гадаєш, що я не підкоряюсь власним правилам?

Після невеликої паузи він знову заговорив.

— Дитино, — мовив він. — Мені здається, ти підслуховувала.

— Підслуховувала?

— Ти почула, що кажуть про тебе твої однокласниці.

— А, це? Я і не подумала, що це підслуховування, Аслане. Хіба то не була магія?

— Шпигування за людьми за допомогою магії — це те саме, що шпигування без неї. І ти невірно оцінила свою подругу. Вона слабка, проте любить тебе. Від остраху перед старшою дівчинкою вона сказала те, що не мала на увазі.

— Не думаю, що я коли-небудь зможу забути те, що почула.

— Ні, не зможеш.

— О леле, — сказала Люсі. — Невже я все зіпсувала? Ти хочеш сказати, що ми могли б і надалі залишатися друзями, якби не цей випадок — і то друзями близькими, на все життя, можливо — а тепер цього не буде9

— Дитино, — сказав Аслан, — хіба я раніше не пояснював тобі, що ніхто не знатиме того, що трапиться?

— Так, Аслане, пояснював, — сказала Люсі. — Вибач. Але, будь-ласка…

— Кажи, серденько.

— Чи зможу я коли-небудь знову прочитати ту історію, котру не змогла запам'ятати? Ти розповіси її мені, Аслане? Прошу, прошу!

— Так, справді, я розповім її тобі через багато-багато років. А зараз — ходімо. Ми повинні зустрітися з господарем цього будинку.

Розділ одинадцятий

ОЩАСЛИВЛЕНІ ДАФФЕРОНОГИ

Люсі вийшла на коридор за Великим Левом і одразу побачила босого, вбраного в довгу, червону туніку старця, що прямував до них. Його біле волосся вінчала корона з дубового листя, борода спадала до пояса. Він спирався на дивний різьблений посох. Побачивши Аслана, він низько вклонився і сказав:

— Вітаю тебе в останньому з твоїх домів.

— Чи не набридло тобі, Корякіне, правити настільки нерозумними підданими?

— Ні, — відповів Чаклун. — Це не те. Є між ними дуже нерозумні, але з ними великих проблем нема. Мене порядно дістали всілякі створіння. Іноді мені, здається, терпець уривається. Не можу діждати дня, коли ними почне правити мудрість, а не звичайна магія, як було досі.

— Всьому свій час, Корякіне, — сказав Аслан.

— Так, усьому лише свій час. Чи маєш ти намір показатися перед ними?

— Ні! — відповів Лев чимось подібним до гарчання, яке означало (як подумала Люсі) сміх. — Гадаю, це б їх дуже перелякало. Багато зірок зістаріє і знайде свій спочинок на островах, поки твій народ до цього дозріє. А сьогодні перед заходом сонця я повинен нанести візит карликові Трампкіну, який у замку Кер Паравел рахує дні до повернення свого хазяїна Каспіяна. Я розповім йому цю історію, Люсі. Не роби такої похмурої міни. Ми незабаром зустрінемося знову.

— Аслане, будь ласка, — попрохала Люсі, — скажи мені, що у тебе означає "незабаром".

— "Незабаром" для мене може бути коли завгодно, — відповів Аслан і раптово зник. Люсі залишилась сам на сам з Чаклуном.

— Зник, — сказав старець. — Він зник, і ми з тобою відчуваємо жаль. Його неможливо зупинити, він не поводиться як приручений лев. Але чи сподобалась тобі моя Книга?

— Деякі речі мені дуже сподобались, — відповіла Люсі. — Чи ти весь час знав, що я тут?

— Правду кажучи, від самого початку, відтоді, як я дозволив Даффераам стати невидимими, знав, що ти з'явишся тут, аби їх розчаклувати. Тільки-от я не був упевнений, якого саме дня це станеться. І особливо цього ранку я не був обережний. Річ у тім, що й мене перетворили на невидимого, а коли я невидимий, мені завжди хочеться спати. Уаааа! Знову кортить позіхати! Ти не голодна?

— Трохи голодна, — зізналась Люсі. — Я не уявляю, котра зараз може бути година.

— Ходімо, — мовив Чаклун. — "Незабаром" може означати "коли завгодно" в Аслана, але в моєму домі відомо, що, коли почуваєшся голодним, то незабаром пробамкає першу.

Він провів її коридором і відчинив одні з дверей — до приємної, наповненої сонцем і квітами кімнати. Посередині стояв стіл. Коли вони ввійшли, той не був накритий, але, вочевидь. належав до чарівних столів, бо лише від одного слова старця вкрився скатертиною, тарілками, склянками та їжею.

— Маю надію, це те, що ти любиш, — сказав він. — Я спробував почастувати тебе їжею, що більше нагадувала те, до чого ти призвичаїлася у себе на батьківщині, ніж те, що вам востаннє подавали.

— Ох, яка краса! — скрикнула Люсі. І справді, там був гарячий — іще шкварчав на пательні — омлет із зеленим горошком, шмат холодної ягнятини, полуничне морозиво, лимонад і горнятко шоколаду на десерт. Сам Чаклун лише випив трохи вина і з'їв окраєць хліба. Люсі пересвідчилась, що його можна зовсім не боятись, і незабаром вже теревенила з ним як зі старим другом.

— Коли закляття почне діяти? — запитала вона. — Чи Даффери одразу стануть видимими?

— Ох, так, вони вже видимі. Але тепер, мабуть, все ще сплять. Завжди десь в обід вони влаштовують невеличкий сон.

— А чи тепер, коли вони вже видимі, ти схочеш зняти з них закляття бридоти? Ти повернеш їм колишній вигляд?

— Гм, це дещо делікатна справа, — сказав Чаклун. — Розумієш, моя люба, це тільки вони думають, що колись виглядали досить добре. Це вони кажуть, що були спотворені. Але я б так не сказав. Чимало осіб вважало б це швидше зміною на краще.

— Чи вони настільки зарозумілі?

— Так. У всякому разі зарозумілим є шеф Даффферів, і він заразив решту.

— Ми мали змогу це помітити, — сказала Люсі.

— Так. І вочевидь, нам треба якось упоратися без нього. Звісно, я міг би перетворити його на щось інше або навіть зачарувати, щоб інші не вірили його словам. Але не хочу цього робити. Краще, аби вони хоч кимсь захоплювались, ніж не захоплювались ніким.

— А тобою вони не захоплюються? — запитала Люсі.

— Ох, ні, мною ні, — відповів Чаклун. — Не думаю, що вони могли б мною захоплюватись.

— А чому ти їх, власне кажучи, спотворив… тобто, зробив з ними те, що вони називають спотворенням?

— Тому що вони не робили те, що їм було сказано. Їхній обов'язок — турбота про сад і догляд за їстівними рослинами. Не для мене, як вони вважають, а для них самих. Якби я їх до цього не змушував, вони б узагалі цього не робили. І ясна річ, якщо маєш сад, то треба й воду мати. Якісь півмилі звідси, біля підніжжя гір, є прекрасне джерело, і з цього джерела бере початок струмок, який протікає якраз посередині саду. Я казав

їм, щоби брали воду просто з потоку, замість три або чотири рази на день дертися на гору, а потім, вертаючись, половину води розхлюпувати дорогою. Але вони не могли цього зрозуміти. І врешті-решт, відмовилися від цього.

— Чи вони справді такі нерозумні? — запитала Люсі.

Чаклун скрушно зітхнув.

— Важко повірити в усі проблеми, які я з ними мав. Кілька місяців тому їм закортіло мити тарілки перед обідом: вони вважали, що потім їм це заощадить час. Я зловив їх на тому, як вони садили варену картоплю, аби не варити після того, як її зберуть. Одного разу потрапив до молочарні кіт, і двадцятеро цих віслюків повиносили всі діжки з молоком; нікому з них і на думку не спало просто викинути кота. Але бачу, ти вже закінчила їсти. Ходімо, поглянемо на Даффєрів, якщо їх уже можна побачити.

Вони перейшли до іншої кімнати, захараценої такими блискучими й таємничими інструментами, як астролябії, планетарії, хроноскопи, віршометри, хореямбуси й теодолінди, і тут, коли вони підійшли до вікна, Чаклун сказав:

— Ось твої Даффери.

— Я нікого не бачу, — сказала Люсі. — Але що це таке — оті грибоподібні штукенції?

І тими штукенціями, на які показала Люсі, був заповнений увесь газон. Звичайно, вони навдивовижу скидалися на гриби: ніжки могли сягати метра заввишки, стільки ж мали в діаметрі капелюшки. Придивившись до них уважніше, вона помітила, що ніжки не росли зсередини капелюшка, а якось збоку, що

справляло враження, немовби гриби ось-ось перекинуться. Біля кожної ніжки у траві теж лежало щось дивне, щось на кшталт маленької торбинки. Що довше вона вдивлялась у ці дивні речі, то менше вони нагадували гриби. Капелюшки зовсім не були округлі, як вона вважала спочатку: вони були видовжені і розширювались з одного кінця. Істот було багато — п'ятдесят чи й більше.

Годинник пробемкав третю.

Цієї миті сталося щось абсолютно фантастичне. Всі "гриби" раптово стали на голову. А маленькі "торбинки", які лежали біля ніжок на траві виявилися головами і тулубами. А самі ніжки — ногами. А найдивовижніше було те, що з кожного тулуба виростала лише одна нога, яка закінчувалась однією величезною стопою з широкими, дещо закрученими догори пальцями — так, що вся стопа трохи нагадувала маленький човник. Люсі одразу ж зрозуміла, чому ці істоти щойно були подібні до грибів. Просто кожна лежала собі на спині, виставивши ногу в повітря; саме ці гігантські стопи, побачені згори, нагадували капелюшки грибів. Згодом вона довідалася, що це був їх звичний спосіб відпочинку, бо стопи захищали їх від сонця й дощу. Одноніг, що лежить під своєю власною стопою, почувається, немов у наметі.

— Ох, які смішнючі диваки! — закричала Люсі і порснула сміхом. — Це ти їх такими зробив?

— Так, так, це я перетворив Даффері на Одноногів, — сказав Чаклун. Він теж заходився від сміху, аж сльози стікали йому по щоках. — Ти тільки глянь!

На це варто було подивитись. Малі, одноногі людці не могли, ясна річ, ходити або бігати так, як ми. Вони рухалися

стрибками, як блощиці або жаби. І що це були за стрибки! Мовби кожну велику стопу було нашпиговано пружинами! А падали вони на землю зі страшенним галасом — це були саме ті гуркотливі звуки, які так здивували Люсі попереднього дня. А тепер вони стрибали в усі боки, перегукуючись:

— Агов, хлопці! Ми знову видимі!

— Так, ми видимі, — сказав один з них у червоному капелюсі з декоративним хвостом, вочевидь, шеф Одноногів. — Скажу вам, що коли чуваки видимі, тоді вони можуть бачити одне одного.

— Ах, саме так, саме так, шефе! — почулися крики. — У тому й річ. Ніхто б краще не міг це сформулювати. Це не можна було викласти краще.

— Та мала застала старого вві сні, — озвався знову шеф Одноногів.

— Цього разу ми обвели його навколо пальця.

— Саме це ми й хотіли сказати! — заволав одностайний хор голосів. — Ти сьогодні кращий, ніж будь-коли, шефе. Так тримати, так тримати.

— І вони мають нахабство таке про тебе казати? — здивувалася Люсі. — Адже ще вчора вони так панічно тебе боялися. Невже їм і на думку не спадає, що ти можеш це почути?

— Якраз це і є чи не найсмішніша риса Даффферів, — сказав Чаклун. — То вони поводяться так, мовби добре знають, що я дуже грізний, тримаю руку на пульсі й усе чую. А вже

наступної миті переконані, що я дозволю піддатись на одну з їхніх штучок, які б навіть дитина виявила. Важко повірити, але так воно є.

— Але чи конче треба знову повертати їм колишні форми? — запитала Люсі. — Ох, справді, я переконана, що нічого поганого не було б у тому, щоб залишити їх такими, якими вони є. Ти вважаєш, що їм справді так краще? Виглядають вони дуже щасливими. Поглянь, який стрибок! Як же вони тоді виглядали?

— Як звичайні карлики, — відповів він. —1 до того ж, не такі милі, як підвид, що живе в нас у Нарнії.

— Справді, шкода було би повертати колишню форму, — сказала Люсі. — Вони такі смішні... і цілком милі. Може, я спробую їм про це сказати?

— Я переконаний, що це може щось дати, але за умови, що тобі вдасться втовкмачити це їм у голови.

— Підеш зі мною спробувати?

— Ні, ні. Без мене ти матимеш більше шансів.

— Дуже дякую за обід, — сказала Люсі й вибігла з кімнати. Вона притьмом збігла сходами, якими з таким зусиллям підіймалася цього ранку, і зіткнулася внизу з Едмундом. Тут зібрались усі. Люсі відчула докори сумління, побачивши їхні занепокоєні обличчя й усвідомила, як довго вона про них не пам'ятала.

— Все в порядку! — закричала вона. — Все гаразд. Чаклун — наш друг. І я бачила Його... Аслана!

І чимдуж побігла до саду, залишивши всіх з роззявленими ротами.

Тут земля аж двигтіла від стрибків, а повітря тремтіло від криків Одноногів. І стрибки, і крики посилились, коли вони побачили Люсі.

— Іде! Іде! — заверещали вони. — Потрійне "ура" на честь цієї малявки. Ах, як ти пошила в дурні стариганя — слів нема! Але ти йому й подала урок!

— Нам невимовно прикро, — додав шеф Одноногів, — що ми не можемо потішити твоїх очей нашим справдешнім виглядом, що ми його мали перед спотворенням, бо ти б не повірила, настільки велика різниця. Отака правда, бо ніхто не заперечить, що ми зараз страшенно потворні, тож ми не будемо тебе ошукувати.

— Ех, такі ми вже є, шефе, такі ми вже є, — як відлуння повторили шість дюжин ґумових м'ячиків. — Ти добре це сказав, добре це сказав.

— Але я зовсім не вважаю, що ви бридкі, — мовила Люсі, піднімаючи голос, щоби бути почутою. — Я вважаю, що ви виглядаєте дуже гарно.

— Слухайте, що вона каже, слухайте, що вона каже, — закричали Одноноги. — Добре говориш, дівчинко. Ми дуже добре виглядаємо. Ти не знайдеш гарніших за нас. — У їхньому голосі не було ані крихти здивування і нічого не вказувало на те, щоб вони помітили, як раптово змінили думку.

— Вона каже, — повідомив шеф Одноногів, — що ми виглядали дуже гарно, поки нас не спотворили.

— Правду кажеш, шефе, правду кажеш! — заспівали хором інші. — Так вона і сказала. Ми самі чули.

— Я не казала цього! — закричала Люсі. — Я сказала, що ви зараз дуже гарні.

— Так вона сказала, так вона сказала, — притакнув шеф. — Вона сказала, що ми були дуже гарні.

— Слухайте шефа і ту малявку, слухайте їх! — заспівав хор. — Оце пара. Вони завжди мають рацію. Краще сформулювати просто неможливо.

— Але ж кожен із нас говорить протилежні речі! — закричала Люсі, тупнувши від злості ногою.

— Так, так! — закричали Одноноги.

— Немає нічого кращого, ніж речі протилежні. Говоріть так, говоріть так разом!

— З вами насправді можна збожеволіти, — сказала Люсі і здалась. Але Одноноги справляли враження цілком задоволених істот і нарешті вона зрозуміла, що загалом вона досягла успіху.

Цього дня, поки всі не вклалися спати, сталося дещо, що змусило Одноногів ще більше полюбити свої теперішні форми. Каспіян та інші нарнійці повернулися на узбережжя, аби повідомити про все Рина й решту команди. А Одноноги супроводжували їх, стрибаючи та падаючи на землю, наче футбольні м'ячі, і водночас безперестанку й голосно погоджуючись одне з одним, аж Юстас не витримав:

— Краще б уже Чаклун перетворив їх не на невидимих, а на нечутних.

Потім він пошкодував, що сказав це, бо мусив довго пояснювати Одноногам, що нечутна істота — це істота, яку не чути, і хоч це коштувало йому значних зусиль, він не був до кінця переконаний, чи насправді вони зрозуміли, що він мав на увазі, а вже особливо його збентежило, коли вони нарешті сказали:

— Ех. Він не здатен усе так чітко викласти, як шеф. Але ти навчишся, юначе! Послухай його уважно. Він тобі покаже, як треба говорити. Для тебе він мусить бути зразком промовця!

Коли вони дійшли до затоки, Рипічипові прийшла в голову геніальна ідея. Він спустив на воду свій шкіряний каяк і дав невеличкий урок веслування, чим Одноноги страшенно зацікавились. Потім він підвівся у своєму човнику і стоячи промовляв:

— Чесні та розумні Одноноги! Вам не потрібні ніякі човни. Кожен з вас має стопу, яка пречудово замінить човен. Треба просто легенько стрибнути у воду, і ви побачите, що буде.

Шеф Одноногів заходився відмовляти й застерігати інших, мовляв, вода може виявитися дуже мокрою, але один чи двоє молодиків спробували одразу, а за ними скочило кілька наступних і врешті-решт усі зробили те саме. В них це вийшло чудово. Гігантська стопа Однонога служила природним плотом або каяком, а коли Рипічип показав їм, як вирізати примітивні весла, то вже незабаром усі веслували по затоці навколо "Досвітнього Мандрівника". Вони скидалися на флотилію малих індіанських пірог з грубим карликом, що стоїть на кормі кожної з них. Вони влаштували перегони, з корабля спустили кілька

бутлів вина для переможців, а всі моряки вихилились за борт корабля, захлинаючись від сміху, аж їм заболіли животи. Даффери також були у захваті від своєї нової назви — Одноноги — хоч жодного разу їм не вдалося її вимовити. "Ось ми тепер хто, — верещали вони, — Ногоїди, Міноноги, Магодяни. Це в нас уже крутилось на язику. Саме так ми й хотіли себе називати". Але незабаром вони змішали обидві назви — стару й нову — й з цього вийшло "Дафферонoги" і так, напевно, вони вже й називатимуться до скону віків.

Того вечора всі нарнійці завітали на вечерю до Чаклуна. Люсі помітила, що верхній поверх дому виглядає тепер зовсім по-іншому, ніж тоді, коли вона з душею у п'ятках уперше йшла довгим коридором. Знаки на дверях усе ще здавалися таємничими, але тепер справляли враження, ніби означають щось приємне й лагідне, і навіть Бородате Дзеркало було тепер скоріше смішним, ніж страхітливим. На вечерю кожен отримав — звісно, завдяки чарам — те, що він любить найбільше, а після вечері Чаклун продемонстрував їм свої уміння у дуже приємний і корисний спосіб. Він поклав на стіл два аркуші білого пергаменту і попросив Дриніяна, щоб той детально описав йому перебіг їхньої подорожі — аж до сьогодні, і коли Дриніян розповідав, то все описане ним з'являлося на пергаменті у формі точних контурів. І вийшло з цього дві чудові мапи Східного Океану з Ґальмою, Теребинтом, Сімома Островами, Самотніми Островами, Островом Дракона, Спаленим Островом, Островом Мертвої води і самим Островом Дафферонoгів — все у своїх пропорціях і на своєму місці. Це були перші в історії мапи цих околиць і жодна з наступних, згодом створених за допомогою магії, не могла зрівнятися з ними в точності. Хоч міста й гори на перший погляд виглядали так, як на звичайній мапі, але коли Чаклун позичив лупу, всі побачили, як наяву, наприклад, замок, невільничий ринок і вузькі вулички Неровгейвена, все дуже чітке, хоч і дуже далеке, ніби картина, яку бачиш у бінокль, повернутий іншим

боком. Єдиним недоліком цих мап було те, що берегова смуга переривалася: карта показувала лише те, що Дриніян бачив на власні очі. Коли обидві мапи були готові, Чаклун одну залишив собі, а другу подарував Каспіянові (і дотепер вона висить у Кімнаті Інструментів у Кер Паравелі). Але навіть Чаклун не зміг їм нічого розповісти про моря, розташовані далі на схід. Він сказав лишень, що близько семи років тому на острів прибув нарнійський корабель з баронами Ревіліяном, Арґозом, Мавраморном та Рапом на облавку. Тож дійшли висновку, що золоте тіло, побачене на дні Мертвої Води, вочевидь, належало баронові Рестімату.

Наступного дня Чаклун відремонтував за допомогою магії корму "Досвітнього Мандрівника" і наповнив корабель корисними дарами. Всі попрощалися як близькі друзі та нарешті за дві години пополудні відпливли. А навколо корабля веслували Дафферонoги, супроводжуючи його аж до кінця затоки і співаючи нарнійцям славу, допоки "Досвітній мандрівник" не опинився поза межами досяжності їхніх голосів.

Розділ дванадцятий

ОСТРІВ ТЕМРЯВИ

Після цієї пригоди блукальці дванадцять днів пливли у південно-східному напрямку, несені лагідним вітром. Небо зазвичай було чистим, повітря — теплим і мандрівникам на очі не траплялися ні птахи, ні риба — лише якось, далеко по правому борту, вони помітили фонтани китів. Увесь цей час Люсі та Рипічип частенько грали у шахи. На тринадцятий день ліворуч по борту Едмунд, що стояв у спостережному кошику на щоглі, побачив ніби велику темну гору, що стриміла з моря.

Вони змінили курс і на веслах — оскільки вітер їм не сприяв — рушили у бік суходолу. Сутеніло, а вони ще не наблизились до берега, і веслувати довелося всю ніч. Наступного ранку стояла ясна погода, без натяку на вітер. Темне громаддя лежало попереду, набагато ближче, величезне — але все ще нечітке, тож багато хто стверджував, що пливти їм іще довго, а інші казали, що навколо запав туман.

Приблизно о дев'ятій того ранку громаддя так наблизилось, що мандрівники побачили — ніяка це не земля і навіть не туман у звичному розумінні. То була Темрява. Це складно описати, та ви зрозумієте, як вона виглядала, якщо уявите, ніби зазираєте у залізничний тунель — такий довгий або такий покручений, що світла в кінці нього не видно. Ось на що скидавсь той морок. На кілька ближніх футів тунелю у денному світлі ще можна побачити рейки, шпали та жорству, тоді настає момент, коли їх вдається розгледіти в сутінках, а тоді — раптово, хоча й без чіткої межі переходу — все розчиняється у суцільній однорідній темряві. Так само й тут. Бо на кілька футів перед веслами мандрівники могли бачити мерехтіння ясної зеленаво-синьої води. Далі вода блякла й сіріла, мов у присмерку. А далі — густий морок, наче серед глупої ночі, без місяця та зірок.

Каспіян наказав боцманові не пливти вперед — і всі, окрім веслярів, кинулися на ніс корабля і почали вдивлятися в темряву. Та нічого не могли побачити. Позаду них мерехтіло на сонці море, попереду простерлася Темрява.

— Ми попливемо туди? — вагаючись, запитав Каспіян.

— Я радив би не робити цього, — мовив Дриніян.

— Капітан має рацію, — погодилось кілька моряків.

— Я майже впевнений, що має, — сказав Едмунд.

Люсі та Юстас не сказали нічого, та полегшено зітхнули, почувши, що корабель повертатиме. Та раптом тишу порушив дзвінкий голосок Рипічипа.

— Чому ні? — запитав він. — Хтось мені пояснить, чому ні?

Пояснювати ніхто не прагнув, тож Рипічип продовжив:

— Якби я звертався до селян або рабів, — мовив він, — я припустив би, що пропозиція повернутись стала наслідком боягузства. Однак, сподіваюсь, нічого подібного не буде сказано в Нарнії, у товаристві таких достойних осіб королівської крові у розквіті літ, які підтиснули хвости, оскільки бояться темряви.

— Але що за користь від блукань у темряві? — запитав Дриніян.

— Користь? — перепитав Рипічип. — Користь, капітане? Якщо, кажучи про користь, ви маєте на увазі напхати наші шлунки чи гаманці — то, визнаю, користі тут немає. Наскільки мені відомо, ми вирушили в подорож не для пошуку корисних речей, а щоб пережити пригоди та здобути честь. І ось — найкраща пригода, про яку мені доводилось чути, і якщо ми повернемо назад, ніщо не зможе відмити нашої честі.

Кілька моряків пошепки промимрили щось на кшталт:

— До дідька ту честь…

А Каспіян мовив:

— Хай тобі грець, Рипічипе. Я вже шкодую, що ми не залишили тебе вдома. Гаразд! Якщо ти так на це дивишся, гадаю, нам слід пливти вперед. Хіба що Люсі проти?

Люсі відчувала, що її не надто тішить перспектива пливти вперед, та вголос сказала:

— Я за.

— Ви хоча б накажете запалити вогні, Ваша Величносте? — запитав Дриніян.

— Безперечно, — відповів Каспіян. — Простежте за цим, капітане.

Запалили три ліхтарі: на носі, кормі та вершечку щогли, до того ж, Дриніян потурбувався про два смолоскипи в центрі палуби. У сонячному світлі вони виглядали бліденько та жалюгідно. Тоді всім чоловікам — окрім тих, кого залишили веслувати, — дали розпорядження у повному озброєнні вийти на палубу і зайняти бойові позиції, оголивши мечі. Люсі та двоє лучників скерували свої напнуті на тетявах луків стріли на люльку — тобто спостережний кошик на вершечку щогли. Райнельф стояв на носі корабля, тримаючи напоготові линву для вимірювання глибини. Рипічип, Едмунд, Юстас та Каспіян, виблискуючи кольчугами, були поруч з ним. Дриніян кермував.

— А зараз, в ім'я Аслана, вперед! — закричав Каспіян. — Повільним, розміреним ходом. І нехай кожен зберігає тишу і тримається напоготові сприймати накази.

З тріском і стогоном "Досвітній мандрівник" рушив на веслах вперед. Люсі знаходилася високо у бочці на щоглі, тож змогла добре вловити момент, коли вони запливли в темряву.

На корму ще світило сонце, а ніс уже повністю зник. Дівчинка бачила, як світло покидало корабель. Ще хвилину тому золотаву корму, синє небо та море заливало сонячним сяйвом, і от — море та небо зникли, і лише ліхтар на кормі, який раніше було важко зауважити, показував, де закінчується корабель. Перед ліхтарем Люсі бачила чорні рухомі обриси Дриніяна біля керма. Внизу два смолоскипи оприявлювали маленькі фрагменти палуби, виблискуючи на мечах та шоломах, а далі, на кубрику, блимав іще один острівець світла.

Над головою Люсі стримів вершечок щогли, який здавався крихітною освітленою плямою, що пливе собі самотою в безмежному мороці. Ліхтарі виглядали химерно й неприродно — так завжди буває зі світлом, коли запалюєш його у невідповідний час. А ще Люсі зауважила, що їй дуже холодно.

Ніхто не знав, як довго тривала ця мандрівка у темряві. Окрім рипіння залізних кочетів та плюскотіння весел ніщо не свідчило про їхній рух. Едмунд, стоячи на носі і вдивляючись перед собою, не бачив нічого, крім відблисків ліхтарів у воді. Відображене світло здавалось масним, а хвилі, що розходились від носа, — важкими, маленькими та неживими. Чим далі, тим дужче усі, крім веслярів, тремтіли від холоду.

Раптом нізвідки (оскільки відчуття напрямків тепер було розмитим) долинув крик — радше нелюдський, чи такий, що від неймовірного жаху втратив усі людські ознаки.

Каспіян спробував заговорити (в роті у нього пересохло), коли це раптом почувся пронизливий голос Рипічипа, що серед тиші звучав голосніше, ніж зазвичай.

— Хто це кричить? — пропищав мишак. — Якщо ворог, то ми вас не боїмося, а якщо друг, то ми навчимо ваших ворогів боятись.

— Змилуйтесь! — закричав голос. — Змилуйтесь! Навіть якщо ви лише ще один сон, будьте милосердні. Візьміть мене на борт. Візьміть, навіть якщо хочете мене вбити. Лише в ім'я милосердя — не зникайте, не покидайте мене у цьому жахливому краю.

— Де ви? — гукнув Каспіян. — Піднімайтесь на борт, ласкаво просимо.

Тоді тишу пронизав ще один крик — радості чи страху — і мандрівники почули, що у напрямку корабля хтось пливе.

— Приготуйтесь витягнути його, хлопці, — сказав Каспіян.

— Слухаємось, Ваша Величносте, — сказали моряки. Кілька чоловіків з линвами підійшли до лівого фальшборту, і ще один перехилився через борт, тримаючи смолоскип. Дике біле обличчя з'явилось у чорній воді, а тоді після нетривалого видряпування й шарпання десяток дружніх рук підняли незнайомця на палубу.

Едмунд подумав, що такого дикуна йому ще не доводилось бачити. Хоча він і не здавався дуже старим, його волосся було білою скуйовдженою куделею, обличчя вражало виснаженістю та змарнілістю, а з одягу на бідоласі висіло лише кілька мокрих шматів. Однак найбільше привертали увагу його очі: вони були розплющені так широко, що, здавалося, зовсім не мають повік, і дивилися з виразом агонії чи безмежного страху. У мить, коли ноги нещасного ступили на палубу, він сказав:

— Геть! Геть! Розвертайте корабель і втікайте геть! Веслуйте, веслуйте, рятуйте свої життя з цього зачаклованого берега.

— Назвіться, — сказав Рипічип, — і розкажіть, що то за небезпека. Ми не звикли втікати.

Незнайомець сполотнів від звучання голосу мишака, якого він раніше не зауважив.

— І все ж вам слід втікати, — задихаючись, мовив він. — Це острів, де збуваються сни.

— Я так довго шукав цей острів, — повідомив один з моряків. — Впевнений, якби ми тут висадились, я виявив би, що одружений з Ненсі.

— А я знову зустрів би живого Тома, — сказав інший.

— Дурні! — вигукнув чоловік, люто тупнувши ногою. — Саме такі балачки привели мене сюди — і краще б я потонув або ніколи не з'явився на цей світ. Чуєте, що я кажу? Це місце, де сни — сни, розумієте? — справджуються, стають реальністю. Не мрії, а сни.

На якихось півхвилини запала тиша, а тоді, голосно брязкаючи зброєю, вся команда ринулась до головного люку так швидко, як ніколи досі, і, всівшись за весла, вони почали гребти з небувалою силою, Дриніян вправно повертав кермо, а боцман відраховував найшвидший за всю історію мореплавства темп. А все тому, що упродовж цих тридцяти секунд кожен пригадав деякі зі своїх снів — тих, після яких страшно засинати знову, — і усвідомив, що ж воно таке: опинитися в краю, де ці сни збуваються.

І лише Рипічип стояв незворушний.

— Ваша Величносте, Ваша Величносте, — сказав він, — невже ви терпітимете цей заколот, оцю малодушність? Це ж паніка, це ж істерика!

— Веслуйте, веслуйте! — заволав Каспіян. — Рятуйте наші життя. Ми тримаємо курс, Дриніяне? Кажи що хочеш, Рипічипе. Існують речі, яким людина протистояти не здатна.

— Якщо так, то мені пощастило не бути людиною, — відповів Рипічип, неохоче вклонившись.

Люсі, котра стояла нагорі, дуже добре все чула. Несподівано і так яскраво, наче вона щойно прокинулась, їй пригадався один сон, який дівчинка щосили намагалась забути. То ось що було там, позаду, на острові, в темряві! На якусь мить їй захотілося зійти вниз на палубу, до Едмунда та Каспіяна. Та що б це дало? Якщо сни почнуть збуватись, Едмунд та Каспіян можуть перетворитися на щось жахливе, щойно вона до них наблизиться. Дівчинка вхопилась за край спостережної люльки на щоглі та спробувала опанувати себе. Вони докладали всіх зусиль, щоб повернутись до світла: за кілька секунд все буде гаразд. Але якби ж уже зараз все могло бути гаразд!

Хоча веслування створювало неабиякий шум, його однаково поглинала всеохопна тиша, що оточувала корабель.

Кожен знав: краще не нашорошувати вуха, не дослухатися до звуків з темряви. Проте припинити слухати вони не могли. Тож усім чулися різні речі — кожному свої.

— Чи чуєте ви такий звук, наче… наче величезна пара ножиць відкривається і закривається… отам? — запитав Юстас у Райнельфа.

— Тихо! — сказав Райнельф. — Я чую, як вони видряпуються по борту корабля.

— Воно якраз збирається вмоститись на щоглі, — мовив Каспіян.

— О! — вигукнув один з моряків. — Ось і ґонґи. Я знав, що вони зазвучать.

Каспіян, намагаючись нікуди не дивитись (особливо не озиратись назад), піднявся на корму до Дриніяна.

— Дриніяне, — тихо сказав він. — Скільки часу ми веслували? Я маю на увазі — веслували до того місця, де підібрали незнайомця?

— Приблизно п'ять хвилин, — прошепотів Дриніян. — А що?

— А те, що вибратися звідси ми намагаємось набагато довше…

Дриніянова рука на кермі затремтіла і з обличчя скотилась цівка холодного поту. Те саме спало на думку кожному на борту.

— Ми ніколи не виберемося звідси, ніколи не виберемось, — стогнали веслярі. — Він вибрав невірний напрямок. Ми плаваємо колами. Ми ніколи не виберемося.

Незнайомець, який лежав на палубі, згорнувшись калачиком, сів і вибухнув жахливим реготом, схожим на крик.

— Ніколи не виберемось! — заволав він. — Ось воно. Звісно. Ми ніколи не виберемось. Який же я дурень, що подумав, наче вони так легко мене відпустять. Ні, ні, ми ніколи не виберемось.

Люсі прихилила голову до поруччя і прошепотіла:

— Аслане, Аслане, якщо ти коли-небудь хоч трохи нас любив, надішли нам допомогу.

Темрява не розсіялась, однак дівчинка почала почуватися трохи (ледь-ледь, саму дещицю) краще.

У кожному разі з нами ще нічого не трапилось, — подумала вона.

— Дивіться! — почувся з носа корабля захриплий голос Райнельфа. Попереду з'явилась крихітна плямка світла, а тоді з неї на корабель упав широкий промінь. Він не розсіяв навколишнього мороку, однак усеньке судно виявилось освітлене ним, наче прожектором. Каспіян закліпав, роззирнувся і побачив дикі та застиглі обличчя своїх супутників. Усі дивилися в один бік: позаду кожного лежала його чорна, різко окреслена тінь.

Люсі провела поглядом уздовж променя і дещо в ньому побачила. Спершу це було схоже на хрест, потім — на аероплан, тоді здавалося повітряним змієм — і нарешті залопотіло крилами над їхніми головами і виявилось альбатросом. Він тричі облетів навколо щогли, а тоді сів на гребінь позолоченого дракона на носі корабля. Птах скрикнув

сильним красивим голосом, наче промовивши якісь слова, котрих ніхто не зрозумів. Після цього альбатрос розпростер крила, знявся в повітря і повільно полетів уперед, взявши курс праворуч по борту. Дриніян, не сумніваючись, що він вказує правильний напрямок, скерував судно слідом. І тільки одна Люсі почула, як птах, кружляючи навколо щогли, прошепотів до неї:

— Будь відважною, серденько, — дівчинка була певна, що то чувся голос Аслана, а обличчя її овіяв запашний подих.

За кілька секунд темрява попереду посірішала, а тоді, ще до того, як замріяла надія, їх винесло у білий день, знову у теплий, блакитний світ. І раптом кожен усвідомив, що не було чого боятись. Вони закліпали очима і роззирнулись. Їх засліпили ясні барви корабля: бідолахи наче сподівались, що темрява багнюкою чи гаривом причепиться до білого, зеленого та золотого на судні. А тоді вони, один по одному, почали сміятись.

— Ну й дурнів ми з себе склеїли, — сказав Райнельф.

Люсі, не гаючи часу, зійшла вниз, на палубу, де всі з'юрмилися навколо новачка. Вперше за тривалий час він почувався надто щасливим, щоб розмовляти, і міг лише дивитись на море та сонце, пробувати на дотик фальшборти та канати, наче бажав переконатись, що справді не спить, при цьому по щоках його стікали сльози.

— Дякую, — нарешті мовив він. — Ви врятували мене від… та я не говоритиму про це. А тепер скажіть, хто ви. Я тельмаринець з Нарнії, коли я був іще чогось вартим, люди кликали мене лордом Рупом.

— А я, — сказав Каспіян, — Каспіян, король Нарнії, я вирушив на пошуки Вас та Ваших супутників, друзів мого батька.

Лорд Руп упав на коліна і поцілував королю руку.

— Пане, — сказав він, — найбільше в світі я мріяв побачитись із Вами. Зробіть мені ласку.

— Яку? — запитав Каспіян.

— Ніколи більше не привозьте мене сюди, — сказав він. І вказав назад. Всі озирнулись. Та побачили лише яскраве синє небо й блакитне море. Острів Темряви та морок розчинились назавжди.

— Оце так! — вигукнув лорд Руп. — Ви його знищили!

— Навряд чи це зробили ми, — мовила Люсі.

— Пане, — сказав Дриніян, — цей вітер дме у нашому напрямку, на південний схід. Чи повинен я розпорядитись, аби наші горопашні хлопці встановили вітрило? А після цього відіслати всіх запасних людей до гамаків?

— Так, — кивнув Каспіян, — і напоїть усіх ґроґом. Гей-го, відчуваю, я і сам можу проспати цілу добу.

Отож цілий вечір, з превеликою радістю, уся команда на крилах попутного вітру пливла на південний схід. Проте ніхто не зауважив, коли ж зник альбатрос.

Розділ тринадцятий

ТРОЄ СПЛЯЧИХ

Хоч вітер остаточно не вщух, з кожним днем він ставав дедалі лагіднішим, поки глибокі борозни хвиль не поступилися легким зморшкам на поверхні моря, яким корабель сунув поволі, година за годиною, немовби плив озером. Щоночі вони бачили якісь нові сузір'я, котрі виринали з-за східної частини горизонту, сузір'я, яких ніколи не бачили в Нарнії і яких — як подумала собі Люсі водночас радісно й з острахом — ще взагалі ніхто не бачив. Нові зорі були великими та яскравими, а ночі — дуже теплими. Більшість ночувала на облавку, розважаючись неквапними розмовами чи вдивляючись з-за балюстради, котра увінчувала обидва борти, у сяйливий танець морської піни, що бризки вилітали з-під носа.

Нарешті настав приголомшливо гарний вечір, коли блиск спадню за кормою розлігся невимовно яскраво-червоним, пурпуровим, немов збільшилося проти звичного саме небо. З правого борту всі побачили, як, поволі наближаючись, у короні призахідного сяйва за мисами палає острів. Незабаром вони вже йшли вздовж берега, західний мис якого виринув за кормою — чорний і гострий на тлі червоного неба, наче вирізаний з картону. Тепер всі могли краще придивитися до невідомого берега. Високих гір тут не було — лише багато м'яких, заростих узгір'їв. Звідти линули приємні пахощі, які Люсі визначила як "матові та пурпурові", що, на думку Едмунда, було повною нісенітницею (подібно думав Рине, хоч і не сказав цього). Але Каспіян лише промовив: "Я знаю, що вона має на увазі".

Вони пливли ще досить довго, оминаючи мис за мисом і все ще сподіваючись, що знайдуть якусь затишну, глибоку бухту, але врешті мусили задовольнитись широкою і мілкою затокою. Хоч у відкритому морі було спокійно, тут потужна хвиля прибою гучно розбивалась об пісок, і їм не вдалося підвести

корабель так близько до берега, як хотілося. Якір кинули досить далеко від пляжу і переправлялися човном, що виявилося не такою вже простою справою: без синців і промоклого одягу не обійшлось. На борту "Досвітнього Мандрівника" залишився сам лорд Руп, якому вже досить набридли всі ці острови. Весь час у їхніх вухах стояв шум хвиль, що бились у берег.

Двох залишили на чатах біля човна, а решту Каспіян повів углиб острова, втім не маючи наміру відходити далеко, бо вже майже споночіло. Однак, щоб потрапити у пригоду, далеко йти й не довелось. На рівній долині, що виходила на затоку, не було й сліду дороги, стежки або інших ознак присутності людей. Вони йшли м'яким, піддатливим, наче торф, ґрунтом, поросли травою і якимись приземкуватими кущиками, що їх Едмунд і Люсі сприйняли за вереск. Юстас, який по-справжньому розумівся на ботаніці, не погодився з цією думкою. І вочевидь він мав рацію, проте це було щось дуже подібне до вереску.

Відійшли від човна на відстань польоту стріли, аж раптом Дриніян крикнув:

— Погляньте! Що це таке? — І всі зупинились.

— Може, це якісь величезні дерева? — припустив Каспіян.

— Гадаю, це якісь вежі, — промовив Юстас.

— Це можуть бути велетні, — додав Едмунд стишеним голосом.

— Єдиний спосіб у цьому переконатися — підійти ближче, — сказав Рипічип, витягаючи рапіру і вибігаючи наперед.

— Це, здається, якісь руїни, — озвалася Люсі, коли вони вже підійшли трохи ближче.

Її припущення здалось усім найближчим до правди. Вони побачили широкий, видовжений простір, викладений кам'яними плитами й оточений сірими колонами, але без даху. Посередині від краю до краю тягнувся довгий стіл, вкритий яскраво-червоною скатертиною, що спадала мало не до землі. Обабіч столу стояло багато кам'яних стільців — щедро різьблених, з шовковими подушками. А сам стіл був заставлений небаченими навіть при дворі Великого Короля Пітера в Кер Паравелі наїдками. Були там індики, гуси і павичі, були цілі кабанячі голови і великі шматки м'яса косулі, були паштети у формі вітрильників, драконів і слонів, були холодці, світло-червоні омари й лискучі лососі, були горіхи та виноград, ананаси і персики, Гранати, дині й помідори. Були там також золоті та срібні дзбани і посуд витонченої роботи, а аромат фруктів і вина вдарив їм у ніс, немов обіцянка загального щастя.

— Отакої! — закричала Люсі. Вони обережно підходили все ближче й ближче.

— А де ж гості? — запитав Юстас.

— Панове, ми можемо легко виправити ситуацію, — сказав Рине.

— Погляньте! — різко сказав Едмунд.

Тепер вони опинилися між колонами, на краєчку кам'яної підлоги й глянули у той бік, куди показав Едмунд. Не всі стільці виявилися порожніми. На чолі столу і на двох сусідніх місцях щось сиділо — або ж хтось сидів.

— Що ж це таке? — пошепки запитала Люсі. — Немовби за столом сидять троє бобрів.

— Або це велике пташине гніздо, — сказав Едмунд.

— А мені це схоже на копицю сіна, — сказав Каспіян.

Рипічип вирвався вперед, заскочив на один зі стільців, а звідти на стіл і побіг по ньому, спритно балансуючи, наче танцівник, між коштовними келихами, пірамідами фруктів та сільничками зі слонової кості. У такий спосіб він дістався аж до таємничої сірої маси в кінці столу, оглянув її й повідомив:

— Гадаю, вони не збираються битись.

Тоді всі наблизилися і побачили, що на трьох стільцях насправді сиділо троє чоловіків, хоч дивлячись здалека здогадатися про це було вельми важко. Їхні обличчя від чола і майже всуціль вкривало сиве волосся, бороди спадали на стіл, накриваючи й обвиваючи тарелі й келихи, як ожина обвиває пліт, і врешті все волосся спадало аж на підлогу, сплутуючись внизу в одне велике плетиво. А волосся, що росло з потилиць, звішувалося через бильця стільців, цілковито їх закриваючи. Можна сказати, що трійко незнайомців складалися майже винятково з волосся.

— Вони мертві? — запитав Каспіян.

— Здається, живі, — відповів Рипічип, видобуваючи чиюсь руку з волосяного плетива. — Ця рука тепла, і я чую пульс.

— Отже, вони просто сплять? — запитав Дриніян.

— Але ж і довгий у них сон, — зауважив Едмунд, — якщо їм так волосся повідростало.

— Мабуть, вони зачакловані, — сказала Люсі. — Щойно ми вийшли на берег, як він видався мені наповненим чарами. Чи не здається вам, що ми опинилися тут саме для того, щоб їх розбудити?

— Треба спробувати, — сказав Каспіян і заходився трусити найближчого зі сплячих. І спочатку здалося, що це вдасться, оскільки чоловік глибоко зітхнув і пробурмотів:

— Я не попливу далі на схід. На веслах до Нарнії.

Але промовивши ці слова, він одразу ж занурився у ще глибший, ніж досі, сон: його важка голова впала на кілька сантиметрів нижче і всі спроби підняти її вдруге успіху не принесли. З другим було так само:

— Ми народилися не для того, щоб жити, як тварини. Пливімо на схід, поки можемо… землі позаду сонця… — і знову впав у сон.

Третій забурмотів лише: "Подайте гірчицю" — і міцно заснув.

— На веслах до Нарнії, так? — сказав Дриніян.

— Так, — відповів Каспіян. — Ти правий, Дриніяне. Гадаю, ми досягли мети нашої подорожі. Погляньте на їхні персні. Так, ось їхні герби. Це лорд Ревіліян. Це лорд Арґоз. А це лорд Мавраморн.

— Але ми не здатні їх розбудити, — сказала Люсі. — Що робити?

— Вибачте, Ваші Високості, — промовив Рине, — я лише хотів запитати, чому б нам не сісти за стіл, поки Ваші Королівські Милості зволять про все це дискутувати? Не щодня такий обід побачиш.

— Не роби цього, якщо тобі життя дороге! — закричав Каспіян.

— Вірно, вірно, — підтримали його кілька моряків. — Забагато тут містики. Що швидше повернемось на борт, то краще.

— Треба врахувати те, — сказав Рипічип, — що саме після вживання цієї їжі трійко лордів провалилися в семирічний сон.

— Я не торкнуся цієї їжі, навіть якщо подихатиму з голоду, — сказав Дриніян.

— Темнішає, — зауважив Ринельф.

— Вертаймось на борт, вертаймось на борт, — загомоніли моряки.

— Гадаю, вони мають рацію, — сказав Едмунд, — адже ми можемо і завтра вирішити, що робити з цими трьома сплячими лордами. Нам бракує сміливості скуштувати цих наїдків, і сенсу залишатися тут на ніч теж немає. Тут усюди суцільні чари… і небезпека.

— Я цілковито згоден з королем Едмундом, — сказав Рипічип, — якщо йдеться про всіх. Бо якщо мова про мене, то я сидітиму за цим столом аж до світанку.

— Але чому, скажи заради Бога? — запитав Юстас.

— А тому, — відповіла миша, — що це велика пригода. Жодна небезпека не видається мені більш грізною, ніж одна лише думка про те, що, повернувшись до Нарнії, я пам'ятатиму, як налякався і залишив цю загадку нерозв'язаною.

— Я залишаюся з тобою, Рипічипе, — сказав Едмунд.

— Я теж, — сказав Каспіян.

— І я, — сказала Люсі. А після неї добровольцем зголосився бути і Юстас. Гадаю, він у цю мить повівся дуже сміливо, оскільки ніколи не читав про такі речі й не чув про них, поки не опинився на борту "Досвітнього Мандрівника". Тож йому було важче прийняти рішення, ніж іншим.

— Благаю вас, Ваша Королівська Милосте… — почав Дриніян.

— Ні, капітане, — перервав його Каспіян. — Твоє місце на кораблі, до того ж ти увесь день працював, поки ми байдикували.

Капітан ще довго його переконував, але Каспіян урешті-решт залишився при своїй думці.

Коли команда помарширувала в напрямку узбережжя і зникла в темряві, кожен з тих, хто зостався, — можливо, крім одного Рипічипа — відчув якийсь дивний холод у животі.

Вибір місця за столом забрав у них багато часу. Вочевидь, кожен думав про те саме, але ніхто не сказав цього вголос. Адже це був не надто приємний вибір. Важко сидіти цілу ніч у присутності трьох страшних постатей, яких — навіть, попри те, що вони не були мертві, — точно не можна було б назвати живими у звичному значенні цього слова. З іншого боку, сидіти на протилежному кінці столу і бачити, як ці постаті поступово поглинає темрява, а можливо, й узагалі зовсім перестати їх бачити десь близько другої ночі, — ні, про це навіть страшно подумати. Тому вони походжали раз по раз навколо столу, примовляючи: "Може, розташуємось тут?" і "А може, трохи далі?" або "Чому б і не з того боку?", але нарешті вмостилися десь посередині, хоч трохи ближче до сплячих, ніж до протилежного кінця столу. Вже було близько десятої і майже зовсім стемніло. На сході засяяли нові незнані сузір'я. Люсі почувалася б краще, якби побачила на небі своїх старих друзів з наринського неба — Леопарда і Корабель.

Всі мовчки сиділи і чекали, кутаючись у моряцькі куртки. Спочатку були якісь спроби завести розмову, але з цього нічого не вийшло. Вони просто сиділи. І весь час було чути гуркіт хвиль, що розбивались об берег.

Минала година за годиною, які здавалися вічністю. Нарешті настала мить, коли всі усвідомили, що вони щойно спали, але раптом прокинулись. Зорі на чорному небі розташувалися зовсім інакше, й лише мала сіра пляма вирізнялася на сході обрію. Вони добряче змерзли і хотіли пити. І ніхто не промовив ні слова, бо нарешті тепер щось почало відбуватись.

За колонами перед ними простягався схил низького узгір'я. І в цьому схилі прочинилися двері, з'явилося світло, хтось вийшов, і двері за ним зачинились. Постать несла світло і тепер світло було єдиним, що вони бачили. Світло наближалось, поки нарешті не зупинилося перед ними з протилежного боку столу.

Тепер всі побачили, що це була висока дівчина, вбрана в довгу блакитну сукню з відкритими плечима. Дівчина була боса, а її світле волосся спадало на плечі. Дивлячись на неї, всі вони подумали, що досі навіть не уявляли, що таке краса.

Світло падало з довгої свічки у срібному канделябрі, який дівчина поставила на стіл. Якщо ранньої ночі вітер віяв з моря, то тепер він ущух, бо пломінь був такий високий і нерухомий, мовби свічка стояла в кімнаті з зачиненими вікнами і віконницями. Золотий і срібний посуд заблищав у його світлі.

Люсі побачила на столі річ, якої досі не помічала. Це був кам'яний ніж — гострий, мов з криці, що виглядав старовинним і грізним.

Ніхто ще не промовив жодного слова. Потім — Рипічип перший, Каспіян другий — усі підвелись, відчуваючи, що перед ними стоїть якась знатна пані.

— Мандрівники, що прибули здалека до Столу Аслана, — промовила дівчина, — чому не п'єте і не їсте?

— Пані, ми боялися цих наїдків, — відповів Каспіян, — оскільки думали, що саме через них наші друзі упали в глибокий сон.

— Вони навіть їх не покуштували.

— Скажи нам, — запитала Люсі, — що з ними сталося?

— Сім років тому вони прибули сюди на кораблі з подертими на клоччя вітрилами, дерев'яні шпангоути якого ледь трималися купи. Була з ними й морська команда. Коли трійця побачила цей стіл, один з них сказав:

— Ось добре місце. Давайте згорнемо вітрила і закинемо подалі весла, сядемо тут і діждемо кінця наших днів у спокої.

А другий сказав:

— Ні, давайте поповнимо запаси і попливемо на захід, до Нарнії, може, той Міраз уже помер.

Але третій, який виглядав як людина, що звикла наказувати, зірвався й сказав:

— Ні, присягаюсь небесами, ні! Ми чоловіки і Тельмари, а не звірі. Чи можемо ми займатися чимось, окрім пошуків нових і нових пригод? Нам небагато зосталося жити. Тож варто прожити решту часу в пошуках безлюдного світу за місцем, де сходить сонце.

І поки вони отак сперечалися між собою, третій схопив Кам'яного Ножа, що лежить на цьому столі, і вже наладнався битись зі своїми товаришами. Але він не повинен був цього робити. Коли він стис пальці на руків'ї, глибокий сон здолав усіх трьох. І вони не прокинуться, допоки не зникне закляття.

— Що таке Кам'яний Ніж? — запитав Юстас.

— Невже ніхто з вас цього не знає? — здивувалася дівчина.

— Я… я… мені здається, — озвалася Люсі, — що я вже бачила щось таке. Схожий ніж тримала в руках Біла Чаклунка, коли вбила Аслана на Кам'яному Столі. Це було давно, дуже давно.

— Це той самий ніж, — сказала дівчина. — Його принесли сюди, щоб він спочивав тут у славі аж до кінця світу.

Тепер озвався Едмунд, який з кожною хвилиною видавався все більш незадоволеним.

— Я хотів би дещо сказати. Маю надію, що я не боягуз… тобто, не боюся цих наїдків… і запевняю також що не бажаю виявити нелюб'язність. Однак, упродовж нашої тривалої подорожі ми пережили багато дивних пригод, і з них випливає, що речі не завжди є тим, чим вони виглядають. Коли я дивлюся на твоє обличчя, мені важко повірити в те, про що ти говориш, але, з іншого боку, було б так само, якби ти виявилася чаклункою. Звідки нам знати, чи ти насправді нам друг?

— Ви не можете цього знати, — відповіла дівчина. — Ви лише можете у це вірити або не вірити.

Запала мовчанка, порушена тонким голосочком Рипічипа.

— Мій пане, — промовив він до Каспіяна, — будь люб'язний і налий мені у келих вина з цього дзбана. Він завеликий і я сам його не підніму. Хочу виголосити тост на честь цієї пані.

Каспіян налив і Рипічип, стоячи на столі, підхопив золоту чашу своїми лапками і сказав:

— Пані, п'ю за ваше здоров'я. — Вихиливши келих, він накинувся на холодного павича і за якусь мить решта наслідувала його приклад.

Усі страшенно зголодніли і, хоча це були не сніданкові страви, як пізня вечеря вони смакували чудово.

— Чому це називається Столом Аслана? — запитала нарешті Люсі.

— Стіл встановлено тут за його велінням, — відповіла дівчина, — для тих, хто зуміє дійти настільки далеко. Дехто називає цей острів Кінцем Світу, бо хоч і можна ще плисти далі, саме тут знаходиться початок кінця.

— Але яким чином ця їжа завжди залишається свіжою? — запитав практичний Юстас.

— Вона щодня з'їдається, а потім відновлюється, — відповіла дівчина. — Самі побачите.

— А що нам робити з цими сплячими? — запитав Каспіян. — У світі, звідки походять мої друзі, — при цьому від показав на Юстаса й Певенсів, — існує одна історія про принца чи короля, який прибув до замку, де всі спали зачарованим сном. У цій історії він не міг зліквідувати закляття, поки не поцілував Сплячу Принцесу.

— Але тут, — сказала дівчина, — все відбувається навпаки. Тут принц не може поцілувати принцесу, поки не здолає закляття.

— Отже, — промовив Каспіян, — в ім'я Аслана, скажи, що мені робити.

— Цьому тебе навчить мій батько.

— Твій батько? — враз запитали всі четверо. — Хто він? І де він?

— Подивіться, — відповіла вона, відвертаючись і показуючи на двері у схилі узгір'я. Тепер усі бачили набагато краще, тому що, поки вони розмовляли, зорі поблідли, а в сірості світанкового неба з'явилися великі білі плями.

Розділ чотирнадцятий

ПОЧАТОК КРАЮ СВІТУ

Двері знову повільно відчинилися, і увійшла постать, така ж висока й штивна, що й дівоча, проте не настільки струнка. Постать не мала ліхтаря, однак здавалося, сама випромінювала світло. Коли вона наблизилась, Люсі побачила, що це старий чоловік. Його срібна борода спереду спадала аж на босі стопи, срібне волосся — до п'ят, а мантія здавалася зіткаою з руна срібної вівці. Старий виглядав таким спокійним та серйозним, що мандрівники у цілковитій тиші знову звелися на ноги.

Та старий увійшов без жодного слова і став по інший бік столу, навпроти своєї доньки. А тоді вони обоє простягли перед собою руки і повернулись обличчями на схід. Стоячи так, вони почали співати. Я дуже хотів би написати тут слова тієї пісні, однак мій знайомий, котрий був там присутній, не міг пригадати їх. Люсі потім розповідала, що то була висока, пронизлива, та невимовно гарна пісня — вона створювала відчуття прохолоди, пісня раннього ранку. Вони співали, а сірі хмари розходилися на сході, білі плями ставали дедалі більшими, аж поки небо геть не побіліло, а море заблищало,

наче срібло. Це тривало довго (проте спів увесь той час не затихав), і нарешті схід зачервонів, а з моря на безхмарне небо піднялося сонце, опромінивши довгий стіл, золотий та срібний пісок та Кам'яний Ніж.

Нарнійці не раз уже припускали, що, встаючи з моря, сонце у цих краях видається більшим, ніж вдома. Тепер вони в цьому переконалися. Помилитись було неможливо. Такого яскравого сяйва, що виблискувало від проміння росі та на столі, бачити їм ще не доводилось. Пізніше Едмунд сказав:

— Хоча в тій подорожі і трапилось так багато всього надзвичайного, та мить була найнеймовірнішою.

І тепер мандрівники знали, що вони таки справді дісталися до початку Краю Світу.

Тоді їм приверзлося, ніби просто на них з самого осердя сонця щось летить, однак, звісно, ніхто не міг спокійно туди навіть глянути, щоб переконатись. Та невдовзі повітря наповнилося голосами — голосами, що підхопили пісню панни та її батька, хоча звучання тих голосів було первісним, а мови їхньої ніхто не розумів. А ще незабаром з'явилися і власники голосів. То були великі білі птахи, вони прибували сотнями, тисячами і всідалися на все навколо: на траву, на бруківку, на стіл, на плечі мандрівників, на руки, на голови — аж доки все навколо не стало схожим на снігову перину. Тому що птахи не лише робили білим усе навколо, вони ще й розмивали та затуманювали навколишні форми. Але оточена птахами Люсі, визираючи з-поміж крил, побачила, як один з них підлетів до старого, тримаючи у дзьобі щось схоже на маленький плід, — ну хіба це була тліюча жаринка, що цілком можливо, бо та річ була настільки яскравою, аж неможливо було дивитись на неї. І птах вклав її старому до рота.

Тоді птахи припинили співати і закопошилися на столі. Коли ж знову знялися в повітря, зі столу зникли вся їжа й питво. Після трапези тисячі птахів злітали в повітря, забираючи з собою все, що не можна було з'їсти чи випити: кістки, шкірки та шкаралупу, і поверталися до сонця. Проте вони вже не співали — лише повітря тремтіло від змахів їхніх крил. Чисто видзьобаний стіл спорожнів, а троє старих лордів Нарнії все ще спали.

І ось нарешті старий повернувся до мандрівників і привітав їх.

— Пане, — сказав Каспіян, — чи не скажете ви нам, як позбутися чарів, що примушують спати цих трьох нарнійських лордів.

— Скажу із задоволенням, сину мій, — мовив старий. — Щоб подолати чари, ви мусите допливти до Кінця Світу, або підплисти до нього якомога ближче, і повернутися назад, залишивши там одного зі своїх товаришів.

— А що повинно з ним трапитись? — запитав Рипічип.

— Він мусить податися на край сходу і ніколи не повернутись у цей світ.

— Ось чого прагне моє серце, — мовив Рипічип.

— А зараз ми біля Кінця Світу, пане? — запитав Каспіян. — Чи відомо вам щось про моря та землі, що лежать східніше від цього місця?

— Я бачив їх колись давно, — сказав старий, — але з чималої висоти. Не можу поділитися з вами тим, що мусить знати моряк.

— Тобто ви літали в повітрі? — випалив Юстас.

— Я був високо над повітрям, сину мій, — відповів старий. — Я Раманду. Та бачу, що ви перезираєтесь з нерозумінням. Не дивно, адже часи, коли я був зіркою, минули ще до того, як будь-хто з вас з'явився на світ, звідтоді всі сузір'я змінилися.

— Леле, — Едмундові аж подих перехопило від захвату. — Це зірка-пенсіонер.

— Ви більше не зірка? — запитала Люсі.

— Я зірка на відпочинку, доню, — відповів Раманду. — Коли я востаннє зайшов, немічний та старіший, ніж ви можете собі уявити, мене перенесли на цей острів. Зараз я вже не настільки древній, яким був тоді. Щоранку птаха приносить мені вогненну ягоду з долин Сонця, і кожна ягода забирає дещицю мого віку. А коли я стану молодим, як вчора народжене дитя, то знову зійду (адже ми біля східного краю землі) і ще раз вступлю у великий танок.

— У нашому світі, — зауважив Юстас, — зірка — це здоровенна куля палаючого газу.

— Навіть у вашому світі, синку, те, з чого складаються зірки, не є їхньою суттю. А у цьому світі ви вже зустрічали одну зірку, адже, гадаю, ви познайомилися з Корайекіном.

— Він також зірка на пенсії? — поцікавилась Люсі.

— Ну, не зовсім, — відповів Раманду. — Його відіслали керувати Даффераами не задля відпочинку. Радше це можна назвати покаранням. Якби все йшло добре, він би ще тисячу років сяяв взимку на південному небосхилі.

— Що ж він накоїв, пане? — запитав Каспіян.

— Сину мій, — мовив Раманду, — не тобі, нащадкові Адама, знати, які провини лежать на зірках. Однак ходімо, за цією бесідою ми марнуємо час. Ви рішуче налаштовані? Чи попливете далі на схід, аби повернутися назад, залишивши назавжди одного з вас, щоб зруйнувати чари? Чи рушите на захід?

— Безперечно, пане, — вигукнув Рипічип, — які питання? Це пряме завдання нашої подорожі — звільнити від чар цих трьох лордів.

— Я такої ж думки, Рипічипе, — відповів Каспіян. — І навіть якби думав інакше, моє серце не витримає, якщо "Досвітньому Мандрівникові" не вдасться підплисти якомога ближче до Краю Світу. Проте я непокоюся за команду. Вони погодилися йти на пошуки сімох лордів, а не для того, щоб досягнути краю Землі. Якщо ми попливемо звідсіля на схід, ми попливемо, щоб знайти край, останню точку сходу. І нікому невідомо, як далеко вона розташована. Вони хоробрі хлопці, та я помітив ознаки втоми від мандрівки і прагнення побачити, як ніс нашого корабля знов уткнеться в береги Нарнії. Не впевен, що ми повинні пливти далі без їхньої згоди. А ще цей бідолашний лорд Руп. Геть розбита людина.

— Сину мій, — проказав старий-зірка, — пливти до Краю Світу з людьми, котрі цього не бажають або введені в оману — справа марна, навіть якби ти цього хотів. Не так знімаються

великі чари. Вони повинні знати, куди прямують і навіщо. Але хто цей розбитий чоловік, про якого ти кажеш?

І Каспіян розповів Раманду Рупову історію.

— Я можу дати йому те, чого він потребує найбільше, — сказав Раманду. — На цьому острові спати можна без обмежень та міри, і сон цей — без найменшого натяку на нічні сновидіння. Нехай сяде поруч з оцією трійцею і аж до вашого повернення впивається забуттям.

— Ох, давай так і зробимо, Каспіяне, — мовила Люсі. — Впевнена, йому це страшенно сподобається.

У цю мить їхню розмову перервав звук кроків та голосів: наближалися Дриніян та решта корабельної команди. Побачивши Раманду та його доньку, всі завмерли від здивування — а тоді як один оголили голови, адже то, безперечно, були надзвичайні люди. Дехто з моряків печально обвів поглядом порожні тарелі та пляшки на столі.

— Мілорде, — звернувся король до Дринія на, — якщо ваша ласка, відішліть на "Досвітнього Мандрівника" двох чоловіків з повідомленням лордові Рупу. Перекажіть йому, що останні з його давніх супутників тут і що вони сплять сном без сновидінь, і що він може до них приєднатися.

Коли це було зроблено, Каспіян попросив решту моряків сісти і виклав перед ними всю ситуацію. Коли він закінчив, запала тривала мовчанка, чулося лише тихе перешіптування, аж поки нарешті не звівся на ноги головний лучник зі словами:

— Дехто з нас уже давно хоче запитати вас, Ваша Величносте, як ми дістанемося додому, коли повернемось —

байдуже, повернемось сюди чи в інше місце. Весь час віяли західні та північно-західні вітри, за винятком днів, коли стояв штиль. І якщо це не зміниться, хотів я би знати, як ви сподіваєтесь повернутись до Нарнії. Якщо ми будемо веслувати, то майже немає шансів, що вистачить запасів.

— Це слова людини з суходолу, — сказав Дриніян. — У цих морях пізнього літа завжди віють переважно західні вітри, а після Нового Року це завжди змінюється. У нас буде вітер, щоб пливти на захід. Навіть більше, ніж нам потрібно.

— Це правда, начальнику, — сказав старий моряк, ґальміанець за походженням. — У січні та лютому зі сходу насувається огидна погода. З вашого дозволу, пане, якби я командував цим кораблем, я радив би перезимувати тут і почати подорож додому в березні.

— Що б ви їли, зимуючи тут? — запитав Юстас.

— Цей стіл, — мовив Раманду, — щодня, на заході сонця, прогинатиметься від королівської учти.

— Та що ви кажете! — вигукнуло кілька моряків.

— Ваші Величності, панове та пані, — мовив Райнельф, — я хочу сказати лише одне. Нікого з нас, друзяки, не примушували до цієї подорожі. Ми самі зголосились. Серед нас є такі кадри, що ласо дивляться на цей стіл і думають про королівську учту, а у день відплиття з Кер Паравелу вони ж найголосніше говорили про пригоди та присягалися, що не повернуться додому, поки ми не знайдемо кінця світу. А на причалі залишились і такі, що віддали б усе, аби вирушити з нами. Вважалось, що краще бути хлопчиком на побігеньках на "Досвітньому Мандрівникові", ніж носити лицарську стрічку. Не

знаю, чи вловлюєте ви, про що я кажу. Але я переконаний, друзяки, що ми виглядатимемо по-дурному — зовсім як ті Даффлпади — якщо повернемось додому і скажемо, що дісталися до початку кінця світу і не мали відваги вирушити далі.

Багато моряків схвалило ці слова, але дехто сказав, що все це ніби й добре, але не дуже.

— Не так уже й весело нам буде, — прошепотів Каспіянові Юстас. — Що ми робитимемо, якщо половина цих хлопців відступиться?

— Зачекай, — прошепотів у відповідь Каспіян. — У мене ще є козир.

— А ти нічого не скажеш, Рипе? — тихо запитала Люсі.

— Ні. Чому Ваша Величність цього чекає? — відповів Рипічип тоном, який чула більшість присутніх. — Мої власні плани складено. Поки зможу, я пливтиму на "Досвітньому Мандрівникові" на схід. Коли мене викинуть, продовжу мандрівку на човнику. Коли він потоне, гребтиму лапками. А тоді, коли не зможу пливти далі і не досягну ще країни Аслана, якщо мене не перекине через край світу якийсь здоровенний водоспад, я потону, повернувши ніс на схід сонця, і Пипіцик стане ватажком нарнійських мишей, які вміють розмовляти.

— Слухайте, слухайте, — мовив один із моряків, — я скажу те ж саме, за винятком пасажу про човника, бо він мене не витримає.

І вже тихше додав:

— Я не збираюсь дозволити миші мене переплюнути.

В цей момент Каспіян скочив на рівні ноги.

— Друзі, — сказав він, — гадаю, ви не до кінця зрозуміли наше прагнення. Ви говорите так, наче ми прийшли з капелюхом в руці, благаючи про підтримку. Це зовсім не так. Ми, наш королівський брат, сестра, їхній родич та пан Рипічип, добрий лицар, а також лорд Дриніян, маємо справу на краю світу. Неабияке задоволення вибирати між вами тих, хто бажає цього, тих, хто вартий такої високої винагороди. Ми не казали, що будь-хто, попрохавши, може вирушити з нами. Ось чому зараз ми накажемо лордові Дриніяну та панові Рінсу вирішити, хто серед вас найзатятіший у бою, найвправніший моряк, має найчистішу кров, найбільш відданий нашій особі та є найчистішим у способі життя та манерах, — і подати нам список їхніх імен.

Він зупинився і далі заговорив швидше:

— Асланова гриво! — вигукнув король. — Ви гадаєте, що привілей побачити край світу нічого не вартий? Що ж, кожен, хто вирушить з нами, зможе передати титул "Того, хто плавав на "Досвітньому Мандрівникові"" своїм спадкоємцям, а коли ми припливемо назад до Кер Паравелу, він отримає стільки золота та земель, що буде багатим решту життя. А тепер розійдіться островом, геть усі. За півгодини я маю отримати від лорда Дриніяна імена.

Запала невпевнена тиша, а тоді члени команди вклонились і рушили геть, один у тому напрямку, інший — в протилежному, але переважно групками та компаніями, розмовляючи між собою.

— А зараз візьмемося за лорда Рупа, — сказав Каспіян.

Проте, повернувши голову до столу, він побачив, що лорд Руп уже там. Мовчазний, він непомітно прибув ще коли тривало обговорення, і сів поруч з лордом Арґозом. Донька Раманду стояла обіч нього, ніби щойно допомогла йому сісти в крісло. Раманду стояв позаду лорда, поклавши долоні на його сиву голову. Навіть у сонячному світлі руки зірки випромінювали легке срібне сяйво. На виснаженому Руповому обличчі грала посмішка. Він простягнув одну руку Люсі, а іншу — Каспіянові. Якусь мить здавалося, він збирається щось сказати. Тоді посмішка лорда проясніла — наче він відчув щось дуже приємне, з уст зірвалось довге вдоволене зітхання, голова впала на груди і він заснув.

— Бідолаха Руп, — сказала Люсі. — Я така рада. Він, напевно, пережив жахливі речі.

— Давай навіть думати про це не будемо, — сказав Юстас.

Тим часом промова Каспіяна, підсилена, мабуть, магією острова, здобула очікуваний ефект. Чимало людей, які прагнули перервати подорож, відчули себе зовсім по-іншому, уявивши, що їх залишать. Коли хтось з моряків повідомляв, що він вирішив просити дозволу пливти далі, то ті, хто не сказав цього, розуміли: їх стає дедалі менше, і почувались вони дуже незатишно. Тож іще до того, як спливло півгодини, кілька осіб фактично "підлабузнювались" (принаймні так це називалося у мене в школі) до Дриніяна та Ринса, щоб отримати гарний відгук. Невдовзі лишилося тільки троє моряків, котрі не бажали пливти далі, — вони намагалися переконати решту залишитися з ними. А ще за деякий час зостався лише один. Врешті-решт він перелякався, що залишиться сам і змінив рішення.

Коли збігло півгодини, всі зібралися знову біля Асланового столу, вставши з одного краю, а Дриніян та Ринс сіли поруч з Каспіяном, щоб оголосити список. Каспіян прийняв усіх, крім того, хто в останній момент змінив рішення. Його звали Піттенкрим, він залишався на Острові Зірки весь той час, поки інші подорожували, шукаючи Краю Світу, і всім серцем шкодував, що не подався з ними. Він був не із тих, хто міг насолоджуватися розмовою з Раманду та його донькою (як навзаєм і вони, зрештою), на острові дуже дощило, і, хоча щовечора на Столі з'являлась їжа для цілого банкету, він не отримував від цього задоволення. Він розповідав, як моторошно було сидіти самому під дощем з чотирма сплячими лордами за столом. Тож, коли решта повернулась, він почувався таким чужим, що дорогою назад висадився на Самотніх Островах і поселився у Келормені, де розповідав чудесні історії про свої пригоди в Кінці Світу, аж доки сам у них не повірив. Тож у певному сенсі можна сказати, що після цього він зажив щасливо. Хоча відтоді терпіти не міг мишей.

Того вечора всі гуртом частувалися наїдками і напоями, сидячи за великим столом між колонами, де магічним чином поновився банкет. Наступного ранку, щойно прилетіли та відлетіли прекрасні птахи, "Досвітній Мандрівник" знову вирушив у дорогу.

— Пані, — сказав Каспіян, — я плекаю надію поговорити з вами після того, як подолаю чари.

Донька Раманду поглянула на нього і посміхнулася.

Розділ п'ятнадцятий

ДИВА ОСТАННЬОГО МОРЯ

Щойно країна Раманду зникла з очей, вони відчули, що знаходяться на самому кінці світу. Тут усе було інше. Передусім кожен помітив, що потребує тепер менше сну. Нікому не хотілося спати, їсти і навіть розмовляти, а коли розмовляли, то стишеним голосом. Щось дивне відбувалося також і зі світлом. Його було занадто багато. Сонце, що сходило, виглядало, можливо, навіть удвічі, а то і втричі більшим, ніж зазвичай. І щоранку (а для Люсі це було найбільш зворушливим) білі птахи, що співали людськими голосами, мовою, якої ніхто не розумів, розливалися лопотінням крил над їхніми головами і зникали за кормою, поспішаючи до Столу Аслана. Трохи пізніше вони повертались і зникали у східній частині небосхилу.

— Тут навдивовижу чиста вода, — сказала сама собі Люсі, вихилившись за правий борт. Був ранній полудень другого дня рейсу.

Вода і справді була навдивовижу чистою. Перше, що Люсі помітила, був невеличкий чорний предмет, який плив паралельно з кораблем з тією самою швидкістю. Спочатку вона подумала, що це щось висить у морській товщі. Але якраз кухар викинув через вікно у море кусень черствого хліба, і, здавалося, хліб, пропливаючи над тією чорною річчю, ось-ось зіткнеться з нею. Тепер Люсі збагнула, що дивний предмет зовсім і не висить у воді, він раптово збільшився, а за якусь мить знову відновив попередній розмір.

Люсі здавалося, що вона колись вже бачила щось подібне — аби тільки згадати де! Вона стиснула рукою чоло, скривила обличчя і навіть висолопила язика, і нарешті — вдалося! Звісно! Щось подібне можна побачити ясної, сонячної днини в поїзді. Коли бачиш чорну тінь свого вагону, яка біжить ланами з тією ж швидкістю, що й поїзд. Потім поїзд проїжджає між двома насипами і раптом та сама тінь з'являється просто перед

нами, пробігаючи поростими травою стрімкими схилами — набагато більша, ніж досі. А тоді потяг з'їжджає з насипу і раптом тінь повертається до своїх звичайних розмірів.

— Це наша тінь! Тінь "Досвітнього Мандрівника"! — сказала сама собі Люсі. — Наша тінь, що пробігає дном моря. Вона збільшується, коли стикається з пагорбами під водою. Але ж це означає, що вона навіть ще чистіша, ніж я гадала. Боже милий, я бачу морське дно на глибині кількох десятків сажнів!

Сказавши це, вона усвідомила, що великі срібні простори — це насправді пісок, який вкриває морське дно, а різноманітні темніші або світліші плями — це ніякі не тіні й полиски сонця на поверхні моря, а різні речі на його дні. От тепер, наприклад, вони пропливали над масою ніжного пурпуру та зелені, з широкою смугою блідої сірості посередині. Але тепер вона вже знала, що дивиться на морське дно, і бачила все набагато точніше. Вона помітила, що темні плями набагато вищі за інші і злегка погойдуються.

— Як дерева на вітрі. І справді, саме так: це підводні ліси.

А зараз блідо-сіра смуга злилася з іншою блідо-сірою смугою.

— Якби я опинилася там, унизу, — подумала Люсі, — ця смуга була б, напевно, лісовою дорогою. А місце, в якому зливаються смуги, — перехрестям. Ох, як мені хочеться туди потрапити! Ось! Ліс закінчується. Ця смуга і справді є шляхом! Я бачу, як вона далі біжить голим піском. У неї інший колір. А на її узбіччях видно щось… якісь рисочки. Може, це каміння. А зараз вона стає дедалі ширшою.

Але в реальності дорога аж ніяк не ставала ширшою — вона просто наближалась. Люсі зрозуміла це, побачивши, як наближається до неї тінь корабля. А дорога, — тепер вона вже була впевнена, що це дорога — закрутилася серпантином. Було ясно, що вона спинається на стрімкий схил. А коли Люсі відвернула голову й поглянула назад, то побачила дещо схоже на панораму дороги, що в'ється внизу з верхівки схилу. Вона бачила навіть смуги сонячного світла, що пробивались крізь глибоку воду аж до порослої лісом долини.

А далі, далі все зливалось в одну суцільну зелену масу. Тільки деякі місця — куди досягало сонце — мали колір чистого ультрамарину.

Однак, вона не могла дозволити собі довго дивитися назад, бо те, що з'явилось попереду, також було захоплюючим. Підводна дорога вже досягла верхівки схилу й далі бігла прямо. По ній рухались маленькі плямки. А тепер, у повному світлі сонця — в кожному разі, настільки повному, як це тільки можливо після того, як проміння пройде крізь товщу води, — з'явилося щось найдивовижніше. Це був вузлуватий і пощерблений предмет кольору перлів, а може, слонової кістки. Корабель знаходився майже над ним, і Люсі спершу не могла збагнути, що це таке. Але, коли вона помітила тінь, яку він відкидав, усе роз'яснилося. Сонце світило ззаду Люсі, тому тінь невідомого предмету простягнулась на піску. І форми цих тіней допомогли Люсі зрозуміти, на що вона дивиться. Це були тіні веж, башток, мінаретів і бань.

— Але ж це місто або якийсь величезний замок! — закричала Люсі. — Цікаво, чому його збудували на верхівці високої гори?

Вже повернувшись до Англії, вона обговорювала ці пригоди з Едмундом. І — я переконаний — те, до чого вони дійшли, було

цілком правдоподібним. Углибині море стає темнішим і холоднішим, а в найглибших і найхолодніших глибинах живуть небезпечні істоти — восьминіг, Морська Змія і Кракен. Морські долини — це місця дикі та небезпечні. Морський Народ думає про свої долини те, що ми думаємо про гори, а про свої гори — те, що ми думаємо про долини. Тепло і спокій панують на височинах (або, як би сказали ми, на мілководді). Безстрашні мисливці й войовники моря вирушають до глибин на навчання й пошуки пригод, але повертаються додому, щоб знайти там мир і спокій, приємність і відраду, спортивні ігри, пісні й танці.

Корабель проплив над містом, але морське дно все ще підіймалось. Тепер під ними було заледве кілька футів води. Дорога кудись зникла. Вони пропливали над чимось, що нагадувало розлогий парк, насаджений яскравими барвистими рослинами. А потім Люсі мало не крикнула від захвату — вона побачила Морських Людей.

Їх було п'ятнадцять або двадцять, і всі вони їхали верхи морськими кіньми — не морськими кониками, що їх можна побачили в музеях, а конях, більших від них самих. "Вочевидь, це якісь шляхетні пани, — подумала Люсі, тому що помітила блиск золота на їхніх чолах і смарагдові та помаранчеві фестони тканини, що розвівалися на течії. А потім…

— А нехай кальмар пожере цих клятих риб! — скрикнула Люсі, бо раптом припливла ціла зграйка маленьких, товстеньких рибок і затулила їй Морських Людей. Раптом вона побачила щось іще цікавіше. Якась невеличка, загрозливого вигляду риба, ніколи до того не бачена, стрімко вистрибнула з води й заметалася на всі боки, клацаючи зубами, а по всьому, знову повернулася вниз з однією товстою рибкою в пащ. А Морські Люди на конях дивилися в гору на все це, зі сміхом перемовляючись. Не встигла ця мисливська рибка повернутися до них зі своєю здобиччю, як з'явилася друга, схожа на неї — і

так само напала на зграйку риб. Тепер Люсі була майже впевнена, що її послав — або звільнив — високий Морський Чоловік, що сидів на коні в центрі загону. Перед тим, як відпустити, він немовби притримував рибку в руці чи на передпліччі.

— Хай мене качка копне, якщо це не полювання, — сказала Люсі. — Точніше, соколине полювання. Так, це воно. Вони їдуть кінно з цими дикими рибками на передпліччі так само, як ми, коли були королями й королевами на Кер Паравелі, їздили кінно з соколами на згинах рук… колись давним-давно. А потім вони нацьковують їх на інших риб. Як…

Але раптово вона замовкла, бо сцена змінилася: Морські Люди помітили "Досвітнього Мандрівника". Зграйка риб пурхнула навсібіч, бо тепер самі Морські Люди рушили вгору, аби побачити, що це за великий, чорний предмет затулив їм сонце. Тепер вони вже настільки наблизились до поверхні, що якби знаходились у повітрі, а не у воді, Люсі могла б з ними погомоніти. У строкатій кавалькаді були чоловіки та жінки. Всі носили щось на кшталт діадем, а деякі з них мали на шиї намиста з перлів. Їхні тіла були кольору старої слонової кістки, їхнє волосся було темно-пурпуровим. Король, що перебував у центрі кавалькади (а це без сумніву був саме король), гордо й войовничо поглянув в обличчя Люсі та замахав списом. Те саме зробили і його рицарі. Люсі відчула, що цей морський народець ще ніколи не бачив корабля та людей — бо як він міг їх бачити тут, на морях Кінця Світу, куди не допливав ще жоден корабель?

— На що ти так уважно дивишся? — почувся голос за спиною.

Люсі так захопилась підводним видовищем, що аж підстрибнула від звуку голосу, а коли обернулась, то відчула,

що рука, якою вона сперлась об балюстраду, зовсім задерев'яніла. За нею стояли Едмунд і Дрініян.

— Погляньте! — сказала вона.

Вони глянули у воду, але майже одразу Дрініян промовив стишеним голосом:

— Попрошу Ваших Королівських Високостей мерщій відвернутись — отак, спиною до моря. І хай ніхто не здогадається, що ми розмовляємо про щось важливе.

— Чому? Про що мова? — запитала Люсі, повернувшись обличчям до борту.

— За будь-яку ціну не можна допустити, щоб моряки все це побачили, — відповів Дрініян. — Були вже в нас такі, що закохалися в якусь русалку або ж у якесь подібне підводне царство, і вискочили за борт. Я не раз чув про такі речі. Зустріч з цими людьми завжди приносить нещастя.

— Але ж ми їх добре знали, — сказала Люсі. — В давні часи на Кер Паравелі, коли мій брат був Великим Королем. Вони випливали на поверхню і співали під час нашої коронації.

— Гадаю, то був якийсь інший вид Морських Людей, Люсі, — озвався Едмунд. — Вони могли перебувати не тільки під водою, а й у повітрі. Здається, саме ці на таке не здатні. Варто лиш на них поглянути: якби вони тільки могли, то давно б уже випливли з води, щоб напасти на нас. Вони мають дуже войовничий вигляд.

— У кожному разі… — почав Дрініян, але в ту ж мить почулися два різні звуки: плюскіт води та вигук матроса з палуби:

— Людина за бортом!

За мить здійнявся загальний рейвах. Частина моряків поспіхом залізла на рею, щоб згорнути вітрило, решта ж кинулась униз, щоб взятися за весла. Рине, який саме вартував біля стерна, уперся в румпель, щоб розвернути корабель і повернутись на місце, де людина випала за борт. Але тепер усі вже знали, що це була не людина. Це був Ріпічіп.

— Побий грім цю мишу! — закричав Дрініян. — З нею більше клопоту, ніж з рештою команди разом узятою. Як тільки на обрії з'являється якась халепа, то він вже готовий у неї втрапити. Його треба закувати в ланцюги… протягнути під кораблем з одного борту до другого… висадити на безлюдному острові… обрізати вуса! Чи хтось бачить цього урвителя?

Втім, усе це не означало, що Дрініян не любить Ріпічіпа. Навпаки, він дуже його любив і саме тому не на жарт злякався, а страх породив злість — так, як мама набагато більше сердиться на вас, коли ви вибіжите на дорогу, ніж на когось іншого. Ніхто, ясна річ, не боявся, що миша піде на дно, бо вона була чудовим пловцем, але Дрініян, Люсі та Едмунд, які знали, що діється під водою, боялися довгих гострих списів у руках Морських Людей.

Не минуло й п'яти хвилин, як "Досвітній Мандрівник" обійшов коло й тепер уже всі чітко бачили на воді чорну плямку, яка була Ріпічіпом. Увесь час він щось піднесено вигукував, але ніхто не міг зрозуміти, що він має на увазі, бо вода заливала йому мордочку.

— Він усе вибовкає, якщо ми не затулимо йому пельку! — зойкнув Дрініян.

Щоб цьому запобігти, він підскочив до борту і сам спустив линву, крикнувши морякам:

— Все гаразд, все в порядку! Повертайтеся на свої місця. Сподіваюсь, я ще здатен витягти мишу без вашої допомоги.

Коли Ріпічіп уже почав дертися по линві (а він робив це не надто швидко, бо просякла водою шерсть обважніла), Дрініян нахилився через борт і прошепотів:

— Мовчи. Ні слова.

Але, коли, стікаючи водою, Ріпічіп стояв на борту, виявилось, що Морські Люди його взагалі не турбують.

— Солодка! — пищав він. — Солодка, солодка!

— Про що ти, чорт забирай, говориш? — перебив його Дрініян. — І не треба обтрушуватись саме на мене.

— Кажу вам, що вода солодка, — сказала миша. — Солодка — а не солона.

Якусь мить ніхто не міг збагнути, чому ця обставина викликає в Ріпічіпа такий захват. І тоді він сам ще раз повторив старе пророцтво:

Де небо п'є солодку воду

І марно де питати броду,

Отам-то, Ріпічіпе, знай,

Омріяний ти знайдеш край:

Там починається край Сходу,

Де небо п'є солодку воду.

Лише тепер всі збагнули.

— Дай мені відро, Ринельфе, — сказав Дрініян.

Йому подали відро, яке він спустив на линві, а потім витягнув назад.

Вода в ньому була прозорою, наче скло.

— Може, Ваша Королівська Високість бажає скуштувати першим? — запитав він Каспіяна.

Король узяв відро обома руками, підніс до рота, скуштував, а тоді зробив кілька великих ковтків і підняв голову. Обличчя його змінилось. Не лише очі, а й усе в ньому здавалося світлішим.

— Так, — сказав він. — Вона солодка. Вочевидь, це справжня вода. Я не впевнений, що це мене не вб'є, але я і так вибрав би смерть, навіть якби знав про це раніше.

— Що ти маєш на увазі? — запитав Едмунд.

— Це… це більше нагадує світло, ніж що-небудь інше, — відповів Каспіян.

— А це воно і є, — сказав Ріпічіп. — Це питне світло. Здається, ми наблизились до Кінця Світу.

Якусь мить панувала мовчанка, а потім Люсі стала навколішки і теж випила з відра.

— Це найсмачніше, що я коли-небудь пила, — вигукнула вона захоплено. — Але… ох, і ситне ж воно! Тепер ми можемо взагалі нічого не їсти.

І один по одному напились усі. Довгий час ніхто не промовляв ні слова. Вони почувалися так добре, що заледве це витримували. А потім помітили ще один наслідок. Як я вже казав, відтоді, як всі покинули острів Раманду, було все ще забагато світла — сонце було занадто великим (хоч і не занадто гарячим), море — занадто яскравим, повітря — занадто прозорим. Тепер ця надзвичайна ясність не зменшилась, якщо не стала ще більшою. Але це їм уже не заважало. Вони могли дивитися на сонце, не примружуючи очей. Вони бачили більше сонця, ніж будь-коли раніше. Увесь борт, вітрило, їхні власні обличчя та тіла — все ясніло дедалі більше. Кожна линва блищала небаченим блиском. А наступного ранку, коли зійшло сонце — тепер вже уп'ятеро чи й вшестеро більше за нарнійське, — вони довго вдивлялись у нього. Коли з'явились білі птахи, вони змогли роздивитися їхнє біле пір'я на тлі сонячного щита.

Цілий день усі мовчали, і аж десь перед вечерею (напившись води, вже ніхто з них не хотів вечеряти) Дрініян сказав:

— Я не можу цього зрозуміти. Нема ані повіву вітру. Вітрило теліпається, як ганчірка.

Море пласке, наче ставок. А ми однаково пливемо так швидко, немовби нас жене шторм.

— Я також про це думав, — промовив Каспіян. — Здається, нас підхопила якась сильна течія.

— Гм… — буркнув Едмунд. — Якщо, звісно, світ має край, це було б не найприємніше…

— Ти маєш на увазі, що ми просто можемо, гм… перелитися через нього? — запитав Каспіян.

— Так! Так! — закричав Ріпічіп, плещучи в лапи. — Я так це завжди собі й уявляв… світ як великий округлий стіл, і води всіх океанів переливаються через його край. Корабель впаде носом униз… перекинеться догори дном… за якийсь час ми побачимо сам край… а потім униз, униз… швидке, стрімке падіння…

— А що, на твою думку, нас чекатиме в самому низу, га? — перебив його Дрініян.

— Може, країна Аслана, — відповіла миша пристрасно. — А може, й нема там ніякого дна. Може, це дно безкінечне. Але що б там не було, варто пожертвувати всім, аби хоч на мить зазирнути за край світу.

— Дайте спокій, — сказав Юстас. — Це все нісенітниці. Світ округлий, тобто кулькоподібний, як м'яч, а не як стіл.

— Це наш світ такий, — промовив Едмунд. — Але невідомо, чи цей світ такий.

— Чи вірно я зрозумів, — спитав Каспіян, — що ви троє походите з округлого світу… округлого, наче м'яч? І ви ніколи про це не казали! Це насправді дуже негарно з вашого боку. У нас у Нарнії є чимало казок про такі округлі світи, і це мені завжди страшенно подобалось. Я ніколи не вірив, що вони насправді існують, але завжди хотів, щоб так було. І завжди хотів жити в одному з них. Ох, я б усе віддав… Я думаю, чому ви можете дістатися до нашого світу, а нам до вашого — зась? Якби я тільки мав таку можливість! Це, мабуть, фантастично — жити на такому м'ячі. Чи були ви колись у тій її частині, де люди ходять на головах?

Едмунд захитав головою.

— Це зовсім не так, — сказав він. — Нема нічого особливого в кулеподібному світі, якщо там живеш.

Ріпічіп був єдиним (окрім Дрініяна, Люсі та Едмунда), хто помітив Морських Людей. Він скочив у море одразу, щойно побачив, як морський король розмахує своїм списом, оскільки сприйняв це як виклик або загрозу — справу, яку треба вирішити негайно. Коли він виявив, що вода солодка, то на радощах забув, навіщо скочив. Поки він не згадав, Люсі з Дрініяном відвели його набік і попередили, аби й не згадував про побачене.

Їм і так уже не було чого боятися, бо "Досвітній Мандрівник" тепер плив безлюдним морем. Тільки Люсі ще раз побачила Морських Людей, але це тривало недовго. Наступного дня весь ранок вони пливли мілководдям над зарослим морським дном. Саме перед полуднем Люсі помітила велику зграю риб, що сновигали між водоростями. Всі вони щось дружно жували і повільно рухались в одному напрямку. "Зовсім як отара овець", — подумала вона. І раптом в центрі цієї зграї риб побачила морську дівчинку приблизно її віку —

спокійну, трохи сумну, з чимось схожим на пастуший посох в руках. Тут було дуже мілко. І якраз у цю мить, коли підводна пастушка, що блукала мілководдям, і Люсі, котра нахилилась через борт, опинились одна навпроти одної, дівчинка підняла голову і глянула прямо в очі Люсі. Жодна з них не могла видобути з себе ані звуку, а морська дівчинка одразу ж кинулась униз та зникла у водоростях. Та Люсі ніколи не забула її обличчя. Пастушка не виглядала переляканою або розгніваною, як морський король і його слуги. Вона сподобалась Люсі, і та відчула, що з взаємністю. Тієї короткої миті вони певним чином стали подружками. Не схоже, щоб вони мали великий шанс знову зустрітись — у цьому світі чи в якому-небудь іншому. Але якщо це колись станеться, вони побіжать назустріч одна одній, розкинувши руки.

Після цього випадку "Досвітній Мандрівник" плив на схід без перешкод багато днів. Плив сумирним морем без вітру у вітрилах і ніс не збивав піну на хвилях. З кожним днем і кожною годиною світло все яснішало, але їм це не заважало. Ніхто нічого не їв, ніхто не спав і нікому не праглося ні їсти, ні спати. Вони витягали з моря відра прозорої води, міцнішої за вино і якоїсь вологішої і плинніщої, ніж звичайна вода, та мовчки пили її за здоров'я одне одного. Один чи двоє моряків, трохи старших за решту на початку подорожі, тепер молодшали з кожним днем. На борту не було нікого, хто не відчував би радості та піднесення, але оті радість і піднесення не схиляли їх до розмов.

Що далі вони пливли, то менше говорили, а якщо вже й говорили, то майже пошепки.

Тихість Останнього Моря наскрізно пронизала всіх.

— Капітане, що ти бачиш попереду? — запитав одного дня Каспіян у Дріниана.

— Ваша Королівська Високосте, — відповів Дрініян, — я бачу якусь дивну білість. Всюди вздовж горизонту, від півночі до півдня, наскільки сягає мій погляд, побілішало.

— Я теж це бачу, — сказав Каспіян, — і не втямлю, що воно таке.

— Якби ми були на інших широтах, найясніший пане, — сказав Дрініян, — я би сказав, що це крига. Але це не може бути кригою. Не тут. Так чи інак, ми зробимо правильно, якщо накажемо людям взятися за весла і трохи уповільнимо корабель. Хоч що б це не було, я не хотів би, щоб ми вперіщилися в нього з усієї сили.

Вони зробили так, як радив Дрініян, і все уповільнюючись пливли далі. Наближення до білості не зменшувало її таємничості. Якщо це був суходіл, то це мусив бути дуже дивний суходіл, бо поверхня його була гладенькою, неначе вода, і на тому ж рівні, що й море. Коли вони наблизились до неї, Дрініян сильно натиснув на румпель і скерував ніс "Досвітнього Мандрівника" на південь, тепер течія зносила корабель лівим бортом до таємничого білого простору, а потім вони повеслували вздовж його краю. При цьому зробили важливе відкриття: течія була завширшки лише в сорок футів, а решта моря — мертвою, наче ставок. Це була втішна новина для команди, яка все частіше задумувалася про повернення до країни Раманду. Весь час веслувати проти течії було заняттям не з найприємніших. (Це пояснює також, яким чином підводна пастушка так швидко зникла за кормою. Просто вона не знаходилася всередині течії. Якби вона в ній була, то рухалася б на схід з тією ж швидкістю, що й корабель).

Проте все ще ніхто так і не зрозумів, чим є оця біла пустеля, і нарешті на воду спустили човен, аби це з'ясувати. Ті, хто залишився на борту "Досвітнього Мандрівника", побачили,

як човен заглиблюється в біле. Потім почули піднесені й радісні голоси людей з човна, що линули над спокійною водою. Запала тиша. Стоячи на носі човна, Ринельф кидав зонд. За мить човен почав повертатися. Всі кинулись до борту почути новини. Човен був наповнений чимось білим.

— Лілеї, Ваша Королівська Високосте! — закричав Ринельф, стоячи на носі.

— Що? — запитав Каспіян.

— Квітки водяних лілей, Ваша Королівська Високосте, — повторив Ринельф. — Точнісінько такі ж, які ростуть у ставках Нарнії.

— Погляньте! — закричала Люсі, яка сиділа на носі човна. Вона підняла над головою цілий оберемок білих пелюсток і широкого плаского листя.

— Яка глибина, Ринельфе? — запитав Дрініян.

— Цікава штука, капітане, — відповів Ринельф. — Ще глибоко. Три з половиною сажня.

— Це не можуть бути справжні лілеї. У всякому разі, це не ті лілеї, які ми називаємо водяними, — сказав Юстас.

Можливо, він мав рацію, але вони були дуже подібні. А коли після невеличкої наради "Досвітній Мандрівник" повернув до течії, і рушив через Озеро Лілей, або Срібне Море, (вони використовували обидві назви, але врешті-решт зійшлися на Срібному Морі і саме цю назву зафіксовано на Каспіяновій мапі), розпочалася найдивніша частина їхньої подорожі. Незабаром відкрите море перетворилося лише на тонку темно-

синю риску на західному виднокраї. Білість мінилася ніжним золотом і оточувала їх зусібіч, за винятком блискучого пояса темно-зеленої води за кормою, де корабель розсікав лілійне поле.

Усе це дуже нагадувало арктичний краєвид, а якби їхні очі не стали такими ж видющими, як соколині, блиск сонця на цьому океані білого — особливо раннього ранку, коли сонце було найбільшим, — був би нестерпним. І щовечора та сама білість видовжувала день. Здавалося, лілійні лани не мають кінця-краю. Десятки й сотні миль квітів пахли так, що навіть Люсі не могла описати: солодко — безперечно, але зовсім не снодійно і не приголомшливо — свіжий, дикий, надзвичайний аромат, який, здавалося, проникав у мозок і кожного напував достатньою силою, щоб забігти на якусь гору або змагатися зі слоном.

— Здається, ще трохи і я не витримаю цього запаху, — сказала Люсі Каспіянові, — але не хочу, щоб він закінчився.

І Каспіян відчував те саме.

Вони дуже часто зондували дно, але минуло багато днів, поки глибина зменшилась і відтоді маліла з кожним днем. Нарешті, настав час, коли вони мусили покинути течію, щоб обережно повеслувати собі вперед. Незабаром стало зрозуміло, що "Досвітній Мандрівник" уже не може далі плисти на схід. Тільки завдяки спритності стернового й веслярів вони не сіли на мілину.

— Опустити шлюпку! — закричав Каспіян. — Покликати всіх на борт. Я мушу поговорити з командою.

— Що він збирається робити? — прошепотів Юстас до Едмунда. — В його погляді є щось дивне.

— Гадаю, всі ми виглядаємо однаково, — відповів Едмунд.

Вони оточили Каспіяна й незабаром уся команда зібралася біля сходів на палубі послухати промову короля.

— Друзі! — почав Каспіян. — Ось ми й досягли мети нашої подорожі. Ми з'ясували, що сталося з сімома лордами, оскільки пан Ріпічіп пообіцяв зостатись тут, то, повернувшись на острів Раманду, ви, безумовно, знайдете лордів Ревіліяна, Арґоза і Мавраморна пробудженими від зачарованого сну. Тобі, лорде Дрініяне, я довіряю цей корабель і наказую якомога швидше плисти до Нарнії. І передусім я забороняю висаджуватись на Острові Мертвої Води. Перекажи також моєму регентові, гномові Трампліну, щоб роздав усім членам цієї команди нагороди, які я їм обіцяв. Вони їх насправді заслужили. А якщо я не повернуся, то прошу виконати мою волю: нехай регент Трампкін, доктор Корнеліус, борсук Труфлоґон і лорд Дрініян за взаємною згодою оберуть короля Нарнії.

— Але ж, Ваша Королівська Високосте, — перебив його Дрініян, — хіба ви зрікаєтеся трону?

— Я їду далі з Ріпічіпом, щоби побачити Кінець Світу, — промовив Каспіян.

З головної палуби, де зібралась уся команда, долинув тихий і тривожний гомін.

— Ми візьмемо човен, — сказав Каспіян. — Ви не потребуватимете його на цих спокійних морях, а на острові Раманду ви збудуєте собі новий. А тепер…

— Каспіяне, — раптово озвався Едмунд, — ти не можеш цього зробити.

— Точно, — додав Ріпічіп, — Ваша Королівська Високість не може.

— Насправді не можеш, — промовив Дрініян.

— Не можу? — сказав Каспіян різко, і на якусь мить став схожим на свого дядька Міраза.

— Вибачте мене, Ваша Королівська Високосте, — промовив Ринельф з нижньої палуби, — але, якби хтось із нас таке зробив, то його б звинуватили в дезертирстві.

— Навіть зважаючи на твою тривалу службу, ти забагато собі дозволяєш, Ринельфе, — сказав Каспіян.

— Ні, пане! Ринельф абсолютно правий! — сказав Дрініян.

— Присягаюсь Асланової гривою! — вибухнув король. — Я гадав, що ви — мої піддані, а не вихователі.

— Я не твій підданий, — озвався Едмунд, — і я кажу, що ти не можеш цього зробити.

— Знову оце "не можеш", — гримнув Каспіян. — Ти розумієш, що ти цим хочеш сказати?

— Якщо це задовольнить Вашу Королівську Високість, — сказав Ріпічіп, низько кланяючись, — то ми хочемо цим сказати, що ти цього не зробиш. Ти — король Нарнії. Якщо ти не повернешся, то введеш в оману всіх своїх підданих, і зокрема

Трампліна. Тобі не можна бавитися в подорожі, мовби ти приватна особа. А якщо Ваша Королівська Високість не почує голосу розуму, кожна людина на цьому кораблі виявить найщирішу відданість своєму королеві й допоможе роззброїти тебе і зв'язати, поки до тебе не повернеться ґлузд.

— Правильно, — сказав Едмунд. — Так вчинили з Одисеєм, коли він хотів кинутися в море за сиренами.

Каспіян уже поклав руку на руків'я меча, коли озвалася Люсі:

— Ти ж майже присягнувся дочці Раманду, що повернешся.

Каспіян на мить застиг, а потім бовкнув:

— Гм… ну, так. Звісно, тобто…

Десь хвилину він стояв нерішуче, після чого голосно звернувся до всіх:

— Що ж, нехай буде по-вашому. Подорож завершено. Ми всі повертаємось. Підніміть човен.

— Пане, — сказав Ріпічіп. — Не всі повертаємось. Як я вже раніше пояснював…

— Тихо! — гримнув Каспіян. — Ви дали мені урок, а тепер не провокуйте мене! Невже ніхто не здатен вгамувати цю мишу?!

— Милостивий королю, — далі промовляв Ріпічіп, — ти присягався бути добрим до тварин Нарнії, які вміють розмовляти.

— Так, до тварин, які вміють розмовляти, — погодився Каспіян. — Але я не присягався бути добрим до тварин, які розмовляють безуґаву! — І не тямлячись од гніву, він спустився сходами і зник у каюті, гримнувши дверима.

Але, коли згодом інші ввійшли туди, то знайшли його у геть іншакшому гуморі — він був блідий, а в очах бриніли сльози.

— Все не має сенсу! — сказав він.

— Мені годилося поводитися скромніше. Результат був би такий самий, але ж без мого обурення й пихи. Аслан говорив до мене. Ні, це не значить, що він тут насправді був. Він би не вмістився в цій каюті. Але золота голова Лева на стіні ожила і промовила до мене. Страшно це було… ці очі. Я не кажу, що він був строгий… Хіба що трохи, на самому початку. Але й без того це було просто жахливо. Він сказав… сказав… ох, я не витримаю. Найгірше, що міг сказати. Ви маєте піти далі — Ріпічіп, Едмунд, Люсі та Юстас. А я мушу повертатися. Сам. І негайно. І що з цього всього вийшло?

— Любий мій Каспіяне, — сказала Люсі. — Ти ж знав, що рано чи пізно ми мусимо повернутись у наш світ.

— Так, — сказав Каспіян, стримуючи сльози, — але це відбувається раніше, ніж я гадав.

— Коли ти повернешся на острів Раманду, почуватимешся краще, — додала Люсі.

Трохи згодом він повеселішав, але для обох сторін це було сумне розставання. Тому я довго про це не розводитимусь. Близько другої години пополудні наповнений провіантом і водою човен (хоча вони були переконані, що не потребують харчів і питва) з човником Ріпічіпа на борту відчалив від "Досвітнього Мандрівника", аби поплисти через нескінчений килим з лілей. На кораблі було вивішено всі прапори та щити на честь відплиття. Звідти, з човна, оточеного зусібіч лілеями, "Досвітній Мандрівник" видався надзвичайно високим, потужним і зворушливо домашнім.

Вони побачили, як він повертає і поволі суне на захід, аж поки зовсім не зник з очей. Хоча Люсі й проронила кілька сльозинок, вона не почувалася настільки зле, як можна було подумати. Незвична ясність, тиша, гострий, пронизливий запах Срібного Моря, навіть саме відчуття якоїсь незвичної самотності — все це також було захопливим.

Їм не треба було веслувати, бо течія безперестанку несла їх на схід. Ніхто не спав і не їв. Цілу ніч і весь наступний день човен одноманітно плив на схід, а коли настав світанок третього дня, — з такою ясністю, що ані ви, ані я не були б здатні витримати її, навіть у темних окулярах — вони побачили перед собою дивне диво. Так, немовби між ними й небом виросла стіна — сіро-зелена, мерехтлива стіна. А на схід сонця вони дивилися крізь цю стіну, що сяяла веселковими барвами. Тепер вони побачили, що насправді стіна була довгою, високою хвилею — хвилею, яка зупинила свій рух в одному місці, як це можна часто помітити на краю водоспаду. Здавалося, стіна здіймається мало не на сотню метрів. І саме до цієї хвилі їх несла швидка течія. Можна було припустити, що вони думають про небезпеку, що їм загрожує. Але ні. Гадаю, що в їхній ситуації ніхто про це не подумав би. Бо саме тепер вони угледіли дещо не лише за цією хвилею, а й за сонцем. Якби їхній зір не був зміцнений водою Останнього Моря, вони б не

побачили самого сонця. Але тепер вони могли чітко бачити і світанкове сонце, і те, що знаходилося поза ним: пасмо гір на сході. Гори були такими високими, наче самі або ніколи не бачили своїх верхівок, або забули про це. Ніхто не пам'ятав, чи на протилежному боці проглядалося небо. А гори, мабуть, насправді знаходилися за межами світу. Які-небудь інші гори, навіть якби вони мали бодай п'яту частину цієї висоти, вкривав би лід і сніг. Натомість ці тепло зеленіли, вкриті лісами та позначені водоспадами скільки сягав вгору погляд. І раптом зі сходу вдарив стрімкий вітер, накинувши пінисту шапку на гребінь хвилі і збуривши досі гладеньку воду навколо човна. Це тривало не довше секунди, але того, що цей порив приніс

із собою, жоден з трійці вже не забув. Він приніс запах і звук — звук музики. Едмунд і Юстас потім про це ніколи не хотіли розмовляти. Люсі могла лише сказати:

— Було враження, немовби ось-ось мало розірватися серце!

Тоді я запитав:

— Це було щось настільки сумне?

— Сумне? О, ні! — відповіла Люсі.

Ніхто в човні не мав сумніву, що там, за межами кінця світу, вони тоді побачили Країну Аслана.

В цю мить почувся скрип і човен вперся дном у пісок. Було надто мілко, щоби плисти далі.

— Це місце, — сказав Ріпічіп, — звідки далі я попливу вже сам.

Вони не намагалися його зупинили, бо тепер усе здавалося неминучим або таким, що вже колись відбувалося. Вони допомогли спустити на воду його маленьке човенце. Потім він зняв рапіру ("Більше вона мені не знадобиться", — повідомив він) і закинув її далеко в лілійне море. Рапіра встромилася вістрям у дно, а її руків'я блимнуло серед квітів. Нарешті він попрощався, намагаючись при цьому зробити печальну гримасу, але насправді весь аж тремтів від щастя. Люсі — вперше і востаннє в житті — зробила те, що хотіла зробити завжди: взяла мишака на руки і міцно обійняла. Потім він схопив весло і хутко скочив до човенця, а течія одразу ж підхопила його й понесла за собою — чорну плямку серед білих лілей. Але на водяній стіні вже не було лілей: вона виглядала як гладенький, зелений схил. Човен стрімко набирав швидкість, аж нарешті з легкістю опинився на гребені гігантської хвилі. Якусь долю секунди діти бачили його силует з Ріпічіпом на самому вершечку. А потім він зник і відтоді ніхто, якщо не бажає поступитися правдою, не може сказати, чи бачив десь Ріпічіпа, войовничу мишу. Що ж до мене, то я вірю: він щасливо дістався до Країни Аслана й живе там дотепер.

Коли сонце піднімалось, панорама гірського пасма потойбіч зблідла і врешті-решт остаточно зникла. Велика хвиля залишилась, але за нею було видно лише блакитне небо.

Діти вийшли з човна і пішли по воді — не в напрямку хвилі, а на південь, залишаючи водну стіну по ліву руку. Я не зміг би сказати, чому вони так зробили: це було їхнє призначення. І хоча на борту "Досвітнього Мандрівника" вони почувалися, та й були, дуже дорослими, тепер щось змінилось. Вони взялися за руки, прошкуючи через лілійні поля. Вони забули про втому. Вода була теплою і з кожним кроком міліла. Нарешті вони опинилися на сухому піску, потім на травою — на розлогій рівнині з чудовою коротенькою травою, що росла майже на

рівні Срібного Моря й ідеально гладенько простяглась у всіх напрямках.

Коли перебуваєш на такій ідеально пласкій рівнині, завжди здається, що попереду небо опускається, щоби з'єднатися з травою. Так було й тепер. Однак, йдучи отак собі зеленою рівниною, вони відчули, що тут небо справді опускається і з'єднується з землею. Перед ними виросла блакитна стіна — дуже світла, але справжня й масивна, що більше нагадувала скло, ніж щось інше. Незабаром вони переконалися в цьому.

Але між ними та підніжжям неба на зеленій траві лежало щось аж настільки сліпучо біле, що навіть їхні соколині очі ледь могли на це дивитись. Вони підійшли ближче і побачили біле ягня.

— Ходіть, сніданок чекає, — сказало ягня своїм солодким, молочним голосом.

Лише тепер вони помітили серед трави вогнище, на якому пеклася риба. Вони сіли і їли цю рибу, вперше за багато днів відчуваючи голод. І це була найкраща їжа, яку вони коли-небудь куштували.

— Скажи-но, ягнятку, — запитала Люсі, — чи сюдою веде дорога до Країни Аслана?

Не для вас, — відповіло ягня. — Для вас двері до Країни Аслана лежать у вашому власному світі.

— Що?! — закричав Едмунд. — То з нашого світу теж є дорога до Країни Аслана?

— До моєї країни можна дістатися з будь-якого світу, — сказало ягня, і після цих слів його білосніжність розквітла темним золотом, розміри раптово змінились і воно стало самим Асланом, який височів над ними і розсіював світло з пломенистої гриви.

— Ох, Аслане, — сказала Люсі, — чи ти розповіси нам, як дістатися твоєї країни з нашого світу?

— Я розповідатиму вам про це постійно, — сказав Аслан. — Але не скажу, наскільки довгим чи коротким буде цей шлях. Скажу вам лишень, що він пролягає через річку. Але не бійтеся цього, бо я — Великий Будівничий Мостів. А тепер ходіть, я відчиню небесні ворота і відправлю вас додому.

— Аслане, я маю до тебе прохання, — сказала Люсі. — Поки ми не пішли, скажи нам, коли ми знову повернемось до Нарнії? Прошу тебе, Аслане. І... ох, зроби так, щоб ми цього довго не чекали.

— Найдорожча моя, — сказав м'яко Аслан, — ти і твій брат уже ніколи не повернетесь до Нарнії.

— Ох, Аслане! — закричали одночасно Едмунд і Люсі голосами, сповненими розпачу.

— Ви вже надто дорослі, — сказав Аслан, — і тепер мусите бути ближчими до свого світу.

— Ти ж знаєш, що тут мова не про Нарнію, — плакала Люсі. — Тут мова про тебе. Ми не зустрінемось більше з тобою. Як нам тепер жити, якщо ми вже ніколи з тобою не стрінемось?

— Люба, але ж ми зустрінемось, — відповів Аслан.

— Чи ти… чи ти там також живеш? — запитав Едмунд.

— Живу, — відповів Аслан. — Але там я ношу інше ім'я. І ви повинні мене упізнати за цим іменем. Саме тому вам дозволили відвідати Нарнію. Завдяки тому, що ви трохи пізнали мене тут, вам буде простіше віднайти мене там.

— Чи Юстас теж сюди ніколи не повернеться? — запитала Люсі.

— Дитя моє, — сказав Аслан, — хіба ти справді хочеш про це знати? Ходіть, я відчиню вам браму в небі.

А потім все відбулося водномить: розійшлась, немов лаштунки, блакитна стіна, звідкись з неба линуло тривожне біле світло, діти відчули дотик Асланової гриви і його поцілунок на чолі, а потім — повернення до спальні в домі тітки Альберти в Кембриджі.

Варто ще лишень додати два моменти. Один стосується подальшої долі "Досвітнього Мандрівника". Каспіян і його люди безпечно дісталися острова Раманду, а троє лордів пробудилися з зачарованого сну. Каспіян одружився з дочкою Раманду, і з нею врешті-решт повернувся до Нарнії, де залишилась велика королева — бабуся і мама славетних королів. Другий момент стосується Юстаса. Незабаром усі з подивом відзначили, що він змінився на краще і людям було "важко повірити, що це той самий хлопець". Так здалося всім — крім тітки Альберти, яка сказала, що він став страшенно простацьким і нудним і що це, напевно, наслідок кепського впливу отих Певенсів.